

Serie nouă
martie 2016

3

(CLXXVI)

48 pagini

ISSN

1220-742X

ACTUALITATEA

MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din s u m a r:

- ✓ Premiile anuale ale Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România
- ✓ Adio, Pascal Bentoiu!
- ✓ *Così fan tutte* la ONB
- ✓ Festivalul de la Sanremo
- ✓ Festivalul de romanețe de la Zlatna
- ✓ Premieră la "Tănase"

În imagine:
General maior - cu două stele Emilian Ursu
Câștigătorul Marelui Premiul al UCMR pe anul 2015

De vorbă cu Generalul-maior - cu două stele Emilian Ursu, câștigător al Marelui Premiu al UCMR

Istoria muzicilor militare din România este strâns legată, aproape comună cu cea a Generalului **Emilian Ursu**. Domnia sa și-a dedicat întreaga viață promovării și dezvoltării muzicilor militare, mai întâi ca profesor și dirijor, iar mai apoi, ca șef de muzică militară și compozitor, comandant al Școlii Militare de Muzică și, în final, Inspector General al Muzicilor Armatei.

Andra Frațilă: *Stimate domnule General, unde a început pentru Dumneavoastră acest traseu muzical?*

Emilian Ursu: Totul a început de timpuriu, de când eram copil de trupă și instrumentist în Regimentul 91 Infanterie din Alba-Iulia. Am continuat la Școala Militară de Muzică unde am absolvit cursul de ofițeri în anul 1951.

A.F.: *Ați venit, apoi, în București pentru studiile superioare. Ce personalități v-au marcat definirea Dvs. ca muzician?*

E.U.: Sunt absolvent al secției de Dirijat Orchestră din cadrul Conservatorului "Ciprian Porumbescu", astăzi Universitatea Națională de Muzică din București. Am studiat cu mari personalități ale lumii muzicale românești; am avut plăcerea să-l am ca maestru de dirijat chiar pe Constantin Silvestri și nu numai: Paul Constantinescu și Ion Dumitrescu la armonie, Zeno Vancea la contrapunct, George Breazul la istoria muzicii, Tudor Ciortea la forme muzicale sau I. D. Chirescu la teorie-solfegiu. Sunt nume care astăzi stau la baza formării oricărui tânăr muzician.

A.F.: *După absolvirea studiilor în anul 1958 cariera Dvs. a luat amploare, în paralel, atât pe latura militară cât și pe cea strict muzicală.*

E.U.: De fapt, între 1951 și 1958 am fost șef de muzică la Comandamentul Armatei a II-a și la Academia Militară Generală din București. După 1958 am activat exclusiv în Inspectoratul General al Muzicilor Militare. Tot în această perioadă am fost numit șef al Biroului "Repertoriu muzical" și locțiitor al inspectorului general al Muzicilor Militare. Odată cu plecarea din această lume a Gen. Dumitru Eremia în 1976, pe atunci Inspector, eu i-am preluat funcția, încercând să duc mai departe, atât activitatea didactică și pedagogică din Școala Militară de Muzică din Capitală, cât și conducerea muzicilor militare ale Armatei. Din această poziție am desfășurat o activitate foarte bogată pe linie dirijorală,

compozițională, pedagogică și, desigur, organizatorică.

A.F.: *Putem, așadar, afirma că v-ați dedicat întreaga viață muzicilor Armatei. Cum erau activitățile orchestrelor Armatei în acea perioadă?*

E.U.: Să știți că lucrurile chiar mergeau foarte bine. Cred că am participat la sute de concerte și înregistrări, să nu mai vorbim de concursurile și festivalurile naționale și internaționale (Elveția, Franța, Iran, Belgia, Sudan, Iugoslavia, Polonia, Bulgaria etc.). Am călătorit pe toate continentele și am dirijat sute de concerte alături de Orchestra Reprezentativă a Ministerului Apărării Naționale.

DIN SUMAR

Premiile UCMR pe anul 2015.....	1-8
Adio, Pascal Bentoiu!.....	9-16
Omagiul Columnei infinite.....	17
Cosi fan tutte la ONB.....	18-19
Elena Moșuc în Boema.....	20
Concerte sub... lupă la Ateneu.....	21-25
În țară.....	26-28
Acorduri moldave.....	31
Sanremo 66.....	32-36
Hapciu în Re Major.....	37
Grammy/ Brit Awards.....	38
Festivalul de romanțe de la Zlatna.....	40-41
Variété de 7 stele.....	46-47
Muzica pe micul ecran.....	48

A.F.: În ce măsură a contribuit activitatea Dvs. componistică la dezvoltarea repertoriului ansamblurilor orchestrale militare?

E.U.: Anul acesta voi împlini 88 de ani (19 decembrie) și tot ce am compus până astăzi a fost dedicat acestor ansambluri alături de care am trăit întreaga viață. Am scris numeroase opusuri, de la marșuri, suite și fantezii, până la poeme simfonice, rapsodii, diferite prelucrări și aranjamente din creația muzical-simfonică a compozitorilor români și universalii, în care o poziție specială ocupă creația lui George Enescu.

A.F.: Ați primit Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România pe anul 2015

pentru întreaga Dumneavoastră activitate, o premiera absolută pentru subsecția de fanfară!

E.U.: Mărturisesc că am fost bucuros de această apreciere care, de fapt, recunoaște activitatea întregii bresle a muzicienilor militari din România. Acest premiu este, în același timp, și un omagiu adus tuturor formațiilor profesioniste de fanfară din România care de-a lungul timpului, încă de la începuturile lor din 1831, au fost prezente, fără excepție, la cele mai importante evenimente militare dar și civile. Un mare vis al meu este ca această profesie să nu se stingă ci să fie continuată și apreciată la adevărata ei valoare de generațiile care urmează.

A.F.: Vă mulțumim!

Interviu de **Andra FRĂȚILĂ**

SECȚIA DE MUZICA INSTRUMENTALA ȘI MULTIMEDIA

Premiul pentru lucrare concertantă:

George Balint: *Nedespărțiți* – poem pentru Sax-Viola și orchestră

„*Nedespărțiți*” (2009) - pentru Sax(-Alto/Soprano), Violă și orchestră (2*,1,2*,1/2,1/1, Celesta/Coarde) este un *poem concertant* sugerat de duo-ul unor valoroși instrumentiști - violista Cornelia Petroiu și saxofonistul francez Daniel Kientzy - căroro piesa le este dedicată. Conceptul compozițional prevede contopirea celor două instrumente monodice într-un format poli/multifonic cu timbralitate de *sax-violă*. Forma se clădește pe baza unui singur motiv-semnal, alcătuit el însuși dintr-o pereche celulară de tiporitmie ternară, sinonimă silabicului cretic (*longa-brevis-longa*), fiecare termen al perechii comportând un alt profil de arc melodic - negativ, respectiv pozitiv. De expresie diatonică, melodică evoluează într-un câmp modal tetratonic (2, 3, 2). Deși se derulează într-o singură mișcare de ansamblu (aprox. 16 min), se disting mai multe stări de parcurs - *larghetto, andantino, moderato, lento, poco più mosso, largo, più largo, larghetto* - constituind tot atâtea tablouri sonore. Am apelat la trei moduri de flexionare minim-formală: prin *sunete lungi* sau *ținute; sunete repetate; sunete*

împerecheate melodic, în paradigma motivului generic. Atmosfera generală este lirică, proprie vocii de alto și, totodată, prin substanța modului melodic, luminoasă. (G. Balint)

Premiul pentru lucrare camerală:

Călin Ioachimescu: *Tetra-Chords* – cvartet pentru flaut, violină, violoncel și pian

Am compus lucrarea *Tetra-Chords* la îndemnul fiului meu, pentru al său *Green Thing Ensemble* care a și interpretat-o în primă audiență absolută în vara anului 2015, la Viena. După cum sugerează numele, întreaga țesătură sonoră se bazează pe cele 4 tipuri de acorduri: majore, minore, mărite și micșorate, utilizate în structuri verticale (omofone), cât și orizontale (melodico-polifone). Ele generează stările emoționale asociate, prin convenție culturală, acestora: major = stare de bine, pozitivă etc., minor = stare depresivă, nostalgică etc., mărit = stare de imponderabilitate, incertitudine etc., micșorat = stare de anxietate, mister etc.

Scrisă pentru un cvartet instrumental compus din flaut, vioară, violoncel și pian, piesa are o formă specială în care o secțiune de ansamblu ce amintește de clasicul *Rondo* (forma de cuplet/refren), este urmată de 4 minicadențe solistice, precum și o *coda* finală. (C. Ioachimescu)

SUBSECȚIA DE FANFARA

Alexandru D. Biriș: *Fantezia luminii* pentru orchestră de suflători

Una dintre cele mai interesante lucrări contemporane dedicate fanfarei, *Fantezia luminii*, aparține unui compozitor prolific pe coordonata ideilor inovatoare – Alexandru Biriș.

Creația sa reușește să iasă din tiparele sonorității clasice a muzicii de fanfară, impunându-se prin surprinzătoare combinații ritmico-melodice în care descoperim adevărate valențe jazz-pop.

Bogăția culorilor imaginate și cuprinse în această lucrare muzicală îmbracă un substrat avangardist cu profundă încărcătură simbolică ce atinge corzile cele mai fine ale simțirii autorului. Stilul autorului devine astfel de neconfundat, iar acest lucru este apanajul personalităților creatoare puternice ce își lasă cu ușurință amprenta în lumea muzicii de fanfară.

Ca orice artist, domnul Alexandru Biriș își deschide poarta sufletului cu sinceritate în fața celor dornici să primească din prinosul bogatelor sale sentimente, fiind convins că publicul apreciază comunicarea cu adevăratele personalități ale zilelor noastre. Perfecționist din fire și educație, creația sa decurge neîngrădită de convenții, în firească evoluție: inspirație – scris. (Aurel Buga)

COMISIA MIXTA VOCAL - INSTRUMENTALA

Premiul pentru lucrare vocal-instrumentală - ex aequo:

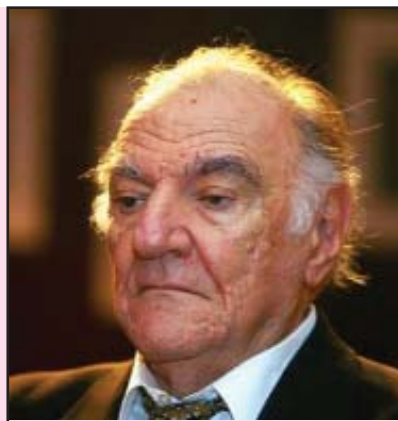
Valentin Gheorghiu: *Eminesciana* pentru pian și cor mixt

Inițial am vrut să scriu un lied pe versurile poeziei “Mai am un singur dor” de Mihai Eminescu. Ulterior, m-am gândit să compun o lucrare mai mare, unde cele mai multe și mai îndrăgite metafore eminesciene (îndrăgite chiar de poet, deoarece erau mereu prezente în poeziile lui) să se regăsească; un poem eminescian.

Astfel, am căutat și am găsit câteva versuri din poeziile lui, care m-au ajutat să alcatuiesc până la urmă planul muzical al acestei piese. Aceste versuri sunt ca niște motto-uri: “La steaua care a răsărit e o cale atât de lungă...”, “...trec stoluri zburând, la marginea mării...”, “...o, valuri, eternelor valuri...”, “...mai am un singur dor...!” și la urmă... “Luceferi, ce răsar din umbre de cetini...”.

Începutul și sfârșitul piesei sunt asemănătoare; amândouă au un arc ascendent de patru note întregi și amândouă sunt în pianissimo, într-o liniște totală.

Spre sfârșitul *Eminescianei*, soprana are un solo cu o melodie-melopee extrem de simplă, acompaniată la fel, fie de pian sau de orchestră (în viitor sper), după care se mai aude corul, șoptind “Luceferi ce răsar din umbra de cetini” și totul se termină cu o notă în registrul acut al pianului, un sunet accentuat care rămâne în rezonanță până la sfârșitul lui, simbolizând “Luceafărul nemuritor și rece”, ce plutește peste toți și toate. (V. Gheorghiu)

Doina Rotaru: *Bocet III* pentru mezzosoprană, flaut, clarinet, percuție, harpă, violă și violoncel

Versiunea inițială, pentru voce și flaut alto, a fost scrisă pentru soprana Irina Ungureanu în vara anului 2013. Ulterior am rescris Bocetul pentru 3 voci feminine și flaut, și apoi mi s-a cerut o nouă versiune, pentru formula instrumentală a lucrării *Folk Songs* de Luciano Berio – voce, flaut, clarinet, percuție, harpă, violă și violoncel.

Am folosit câteva fragmente de text și câteva celule melodice specifice bocetului românesc: *Nu, / Zorile nu au zorit! / ... .. / Cale lungă și udată, / Toată-n lacrimi înecată! / ... .. / Plângi și tu, ogradă largă, / Mămuca nu te mai calcă, / Mămuca nu te mai udă!*

Lucrarea *Bocet III* a fost interpretată în primă audiție de către ansamblul Artefacts din Grecia, într-un concert intitulat *Folk Songs*. Concertul a avut loc la Atena (24 februarie 2015) și avut ca lucrare centrală binecunoscutul ciclu *Folk Songs* al lui Luciano Berio. Toate lucrările din program au fost scrise pentru aceeași formulă vocal-instrumentală, ca un omagiu adus suitei lui Berio. (D. Rotaru)

SECȚIA DE MUZICA VOCALA

Premiul pentru lucrare corală amplă - ex aequo:

Sebastian Androne: *Fearful Darkness*

Lucrarea *Fearful Darkness* pentru ansamblu de 12 soliști vocali (3S, 3A, 3T, 3B) reprezintă primul meu proiect de acest fel și a fost o directă consecință a participării la un workshop internațional de compoziție (*Tenso Young Composer Workshop*). Invitați în Mechelen - Belgia, compozitorii selectați au putut lucra cu uimitorul ansamblu vocal *Musicatreize*, cu compozitorul și dirijorul pieselor James Wood, cu Leo Samama și cu compozitorul invitat din respectivul an (în cazul meu, Marco Stroppa).

Memoriile Reginei Maria a României au constituit sursa mea extramuzicală și soluția de a găsi un text într-o limbă circulantă, care să fie neapărat legată de Primul Război și de România. Textul selectat este acesta: „I was as one wandering in the fearful darkness wondering how much anguish one single heart can bear. (...) Lonely little grave lay there (...) There is too much to tell, too many pictures haunt me, pictures of what was, what is, and of what we hope one day will be.”

Una dintre năzuințele personale a fost de a fi cât mai fidel textului selectat și de a-i pătrunde însemnătatea prin transmutarea, în planul sonor, a complexului de stări sufletești pe care îl emitea, trecându-l prin filtrul subiectivității mele. (S. Androne)

Marcel Octav Costea: *Missa brevis „Kyrie eleison”*

Lucrarea respectă tipicul liturgic romano-catolic pentru părțile fixe ale slujbei. Poate fi cântată în *Timpul liturgic* de peste an, sau în celelalte perioade ale anului liturgic, mai puțin în *Timpul Postului Mare*. Este scrisă pentru cor mixt, soliști, orgă și percuții, fiind o creație pentru cor profesionist. Este caracterizată de un limbaj modal cromatic și o sintaxă muzicală preponderant omofonă. Am gândit lucrarea ca un dialog între voci (cor sau/și solist) și orgă respective percuții, o relatare antifonal-responsorială a sensului primordial celebrativ liturgic; un dialog între vocile umane și cele instrumentale, o întrupare a discursului christic prezent permanent între om și Dumnezeu.

În privința regiștrățiilor recomand orgile de tip francez sau, în cazul altor orgi, combinații sonore care să se apropie cât mai mult de cromatică tipică orgilor de construcție franceză. (M. O. Costea)

Premiul pentru Lied - ex aequo:

Adrian Pop: *Și-acum dormi*, lied pentru voce și pian, pe versuri de Ion Minulescu

Nani, nani.../ Dormi, căci somnul a cuprins de mult grădina - / Lacul, / nufierii, / castanii, / stânjeniei / și glicina - / Dormi și tu - / Prin candelabre, iată, - adoarme și lumina...

Limbajul poetic minulescian, în care simbolismul flamboyant și virtuozitatea verbului și a rimei se colorează cu tușe ironic-sarcastice, sentimentalism teatral sau, dimpotrivă cu gingășia cea mai autentică este oricând o provocare pentru întruchiparea în cântec.

Versurile extrase din catifelatul *Cântec de leagăn* (cuprins în volumul *De vorbă cu mine însumi* - 1933) prilejuiesc liedul intitulat *Și-acum dormi*, un moment muzical impregnat de lirism cald și delicat. Domol și mângâietor, cântecul dezmiardă clipa magică a crepusculului unei zile de vară, atmosfera de șoapte și miresme a grădinii, cufundarea copilului în visele de bun augur. Limbajul muzical filtrează ecouri impresioniste, unde pianului îi revine rolul de a crea atmosfera intimă și de a sugera reflexele auditive și vizuale ce abundă în text, înfășurând discursul melodic simplu al vocii într-un fuior de armonii și rezonanțe.

Prima audiție absolută a lucrării se datorează sopranei Bianca Manoleanu și pianistului Remus Manoleanu, în cadrul Festivalului Internațional „Georgen Enescu” ediția 2015. (A. Pop)

Mihai Murariu: Ciclul *Trei* pe versuri de Lucian Blaga

Compuse în 2008 pentru ediția a doua a concursului internațional de compoziție *De la romantici la contemporani* (în cadrul căruia au fost distinse cu premiul III), cele trei lieduri intitulate *Trei fețe*, *Madrigal*, respectiv *Sonata lunii* au la bază poeziile omonime ale lui Lucian Blaga.

Din punct de vedere componistic, lucrările fac apel la tehnici proprii postmodernismului, incluzând pasișa, citatul sau colajul, toate aplicate unor structuri sonore miniaturale. Legăturile dintre lieduri se manifestă însă și în planul materialului sonor, anumite elemente “migrând” între cele trei piese cu scopul de a spori coeziunea ciclului. (M. Murariu)

PREMIUL FILIALEI CLUJ

Tudor Feraru: Opera *Profesorul de pian* – operă de cameră după *La țigănci* de Mirecea Eliade

Opera de cameră într-un act *Profesorul de pian* (*The Piano Teacher*) de Tudor Feraru a fost compusă în intervalul 2007-2008, pe timpul șederii în Canada a compozitorului. Acesta și-a alcătuit propriul libret în limba engleză, adaptând nuvela fantastică *La țigănci* de Mirecea Eliade. Adaptarea este semnificativă, implicând reducerea numărului personajelor și esențializarea momentelor conflictului. Având o durată aproximativă de 60 minute, opera apelează la patru soliști vocali: tenor, soprană, mezzosoprană, bas-bariton și la 15 partide instrumentale. Scopul principal al lucrării este de a reda muzical-scenic povestirea simbolică, precum și de a propune o abordare inedită a genului de operă. Această abordare presupune un subiect foarte puțin explicit, desfășurat într-un cadru scenic minimal. În adaptarea nuvelei, personajul central (Profesorul) primește un rol muzical-dramaturgic deosebit de consistent, în vreme ce celorlalte personaje le sunt atribuite roluri secundare de importanță relativ egală. Opera se structurează pe o succesiune de 12 scene scurte, precedate de un preludiu orchestral; acestea se succed fără întreruperi notabile. O serie de 12 bătăi de orologiu, orchestrate variat și răsfirate pe parcursul lucrării, ajută la unificarea acesteia. *Scheletul* constant de recitativ acompaniat este punctat cu scurte momente de arioso, unele având un substrat motivic comun. Modul de utilizare a ideilor muzicale reflectă desfășurarea spiralată a acțiunii. Pot fi surprinse diverse formule de reapariție motivică, recapitulări pe scară largă, o omogenitate voită a fundalului armonic, precum și repetate aluzii la muzica preludiului. Toate acestea conferă operei un puternic aspect ciclic. (T. Feraru)

Premiul pentru melodie sau grupaj de melodii:

Virgil Popescu: *Vreau să mint și eu, Vreau și eu un Făt-Frumos, Nu-i frumos ce e frumos, Marea trăiește*

Vreau să mint și eu s-ar încadra în categoria muzicii *funk* (nu foarte explorată la noi în România...) Cred că sunt ani buni de când cânt alături de pianistul Puiu Pascu (un excepțional jazzman) și asta se simte și în *groove*-ul acestei melodii. Claviaturile (pian electric și orgă) sunt executate de Puiu Pascu, iar eu am înregistrat chitara bass cu propriul meu bass (un Warwick F.N.A.). Cele câteva intervenții de chitară sunt asigurate de Sorin Romanescu, iar scurtul pasaj de trompetă este executat de Dan Nicolau. Melodia *Vreau să mint și eu* beneficiază de două interpretări (amândouă la fel de bune și diferite): Oana Sîrbu – pe albumul *Un altfel de portret* și Silvia Dumitrescu – pe albumul *Fiorul iubirii*.

Vreau și eu un Făt-Frumos aș încadra-o în categoria baladelor. Ce-i drept, aici textul regretatului meu colaborator George Popovici m-a inspirat mult. Am încercat să creez o atmosferă de basm, cu o sonoritate *soft* (de aceea mi-am și pregătit un solo de bass la jumătatea piesei – dublat cu succes de Oana Sîrbu, dar și cele patru

intervenții de la sfârșitul piesei, care sper să fie gustate de cei avizați...)

În cazul melodiei *Nu-i frumos ce e frumos* aportul chitaristului Florin Ochescu este esențial. Experiența și talentul lui au făcut ca propunerile mele să fie doar niște vagi sugestii, execuția lui fiind mult peste așteptări. Nu mă puneți să încadrez această melodie în vreo categorie?!... Probabil e *soul... funk...?!... Cam pe-acolo....*

Și în cazul melodiei *Marea trăiește* eu am fost cel inspirat de versurile frumoase semnate de prețiosul meu colaborator George Popovici. Maniera?!... Cred că beat (gândindu-mă că e cam aceeași pulsație cu cea a celebrei *Eleonor Rugby* a Beatles-ilor, dar având altă orchestrație...) Și compoziția aceasta mă definește destul de bine: intervenția preclasică executată la un fel de armoniu bisericesc trădează o altă mare categorie de muzică în care mă simt teribil de bine – muzica preclasică (și în genul acesta am mai multe compoziții, dar și muzica pentru baletul *Visul unei nopți de vară*, deasemenea premiată de UCMR în anul 2002).

Doar spațiul restrâns mă determină să trec destul de repede peste importanța *backing*-ului asigurat de Ramona Nicolae. Altfel, mulțumesc tuturor colaboratorilor participanți la înregistrarea acestor patru melodii (și nu numai...). (V. Popescu)

Premiul pentru spectacol (revistă, musical, operetă):

Mircea Tiberian: *Jazzy Tarot* pe texte de Saviana Stănescu, Marta Hristea și Bertold Brecht

Ideea acestui tip de spectacol mi-a fost sugerată de poeta Saviana Stănescu, care actualmente trăiește și activează cu succes în lumea teatrului din Statele Unite, și căreia îi cerusem o soluție dramatică pentru un *musical* cu forme flexibile. Aveam nevoie de o anumită maleabilitate a scenariului pentru a putea introduce improvizarea în desfășurarea scenelor. Îmi propusesem să scriu un fel de Opera Jazz. Saviana a avut ideea folosirii cărților de joc, și mai apoi a celor 22 de arcanе principale ale Tarotului. Ulterior, tot ea a compus câte un mic eseu-poem ce rezumă caracteristicile fiecărei cărți, urmând ca eu să compun muzica pe aceste texte, alocând un spațiu cât mai larg improvizăției jazzistice. Ceea ce pusese pe hârtie era foarte serios, cam prea serios și ezoteric pentru muzica pe care o aveam în vedere și, ca să ies din atmosfera misterioasă, am decis să creez un talmeș-balmeș de genuri muzicale, unii l-ar putea numi post-modern, dar în realitate el era conform cu imaginile Tarotului. După cum știți probabil, între ele, alături de corpuri cerești – Steaua, Luna, Soarele – apar personaje terestre precum Regele, Jongleurul magician,

Eremitul, Marea Preoteasă ori Nebunul, deasemenea calități umane și universale cum sunt: Cumpătarea, Puterea, Iubirea. Pe lângă ele mai avem situații, pe care le-aș numi abrazive, precum Spânzurarea, Judecata, Roata norocului, Moartea sau personaje ca Diavolul. Cum s-ar putea cuprinde toate acestea într-un singur gen muzical? Atunci mi-a venit în ajutor umorul bulevardier, specific vodevilului și musicalului Newyokez. Am privit toate personajele, entitățile și forțele un pic mai relaxat, ba chiar în cheie umoristică alăturând Recitativul monteverdian cu *Rhythm and Blues*-ul, *Chansoneta* cu *Twistul*, *Polka* și *Free Jazz*-ul, așa cum mi-o cereau ritmurile textelor. Făcând asta nu știam că mă apropiu de spiritul cărților. Nu bănuiam că, încercând să interacționez cu imaginile lor și cu ritmul versurilor, cărțile începuseră să-mi influențeze hotărârile muzicale. Am realizat asta mai târziu, după primele spectacole în care foloseam așa-zisul hazard și vedeam conexiunea dintre spectator cu cartea pe care o alege. E neliniștitor să constăți că niște obiecte-imagini pot interacționa cu oamenii relevând ceea ce li se va întâmpla în viitor, sau, poate, chiar determinând acest viitor. Mă opresc aici căci se conturează riscul ieșirii din zona sigură a *common sens*-ului, nu înainte însă de a vă invita să vedeți spectacolul nostru *Jazzy Tarot*. (M. Tiberian)

Premiul pentru muzică de jazz sau muzică instrumentală:

Marius Popp: *Combinata nordică* pentru pian

Cel numit „arhitectul-pianist devenit pianistul-arhitect apoi muzician pur și simplu” cum inspirat îl definea ilustrul om de artă Richard Oschanitzky pe Marius Popp, reprezintă fără dubiu unul dintre stâlpii cheii de boltă a jazz-ului românesc. Longevivul compozitor și pianist care în septembrie 2015 împlinea venerabila etate de 80 de ani, aniversat ca atare printr-un concert derulat în Aula Palatului Cantacuzino, continuă să activeze fervent, fără întrerupere, mai ales în calitate de creator de piese în domeniul sonor care l-a consacrat, jazz-ul. Una dintre cele mai recente lucrări ale sale intitulată „Combinata nordică”, având drept reper al imaginației autorului celebrele curse de schi de pe părțile scandinave, i-a adus lui **Marius Popp Premiul pentru jazz** al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, distincție pe deplin meritată, venind să încununeze odată în plus, sub aspect creativ, activitatea de decenii a artistului, generos dăruită promovării contextului autohton al genului – în multipla ipostază de pianist, șef de formație, compozitor, aranșor, publicist și mentor al tinerei generații. Semnatarul prețiosului tratat „Armonia aplicativă în improvizația de jazz, pop & rock” și al caietului de compoziții proprii „34 teme de jazz”, ambele tipărite de Editura Muzicală a UCMR, parte dintre creațiile sale cu valoare de patrimoniu aflându-se incluse în compilația discografică „Antologia muzicii românești – Muzică de jazz” volumele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8), Marius Popp legitimează admirația și respectul colegilor de breaslă, contribuțiile sale înfruntând timpul, moda, uitarea. (Florian LUNGU)

SECȚIA DE MUZICOLOGIE

Premiul pentru SISTEMATICĂ:

Dan Buciu: *Domenico Scarlatti între Baroc, Clasicism și Modern*
(Editura Glissando a UNMB, 2015)

Domenico Scarlatti a constituit pentru mine o permanentă preocupare încă din studenție, atunci când profesoara mea de pian, distinsa muziciană Ana Iftinchi, mi-a deschis "apetitul" pentru muzica sa, propunându-mi la clasă câteva sonate ale compozitorului, pentru ca apoi excelenta monografie a lui Alexandru Leahu să-mi deschidă porți nebănuite către o creație muzicală de o originalitate rar întâlnită în istoria muzicii.

Acest "diavol de napolitan" (cum îl numea renumitul istoriograf Roland Manuel) aduce o notă extrem de personală în epocă (Barocul târziu), combinând într-o manieră originală un modalism de sorginte hispanică cu o tonalitate aproape

cristalizată, totul finalizându-se într-un limbaj armonic care-i vestește pe Debussy, Ravel sau Stravinsky. În același timp, în sonatele scarlattiene, gândirea arhitectonică clasică este prevalentă celei de tip baroc, care, chiar dacă supraviețuiește, o face într-o manieră ce aproprie muzica sa de zona clasică.

Deseori eclipsată de strălucirea diamantină a scriiturii virtuozelor, substanța muzicii sale răzbate uneori mai greu, substanță care însă, adăugată acestor extraordinare premoniții armonice și arhitectonice creează imaginea unui creator unic, ce se detașează ca un actor singular pe scena creației muzicale a tuturor timpurilor. Numele său este Domenico Scarlatti. (**Dan Buciu**)

Premiul pentru ISTORIOGRAFIE:

Nicolae Gheorghită: *Musical Crossroads: Church Chants and Brass Bands at the Gates of the Orient*
Editura Muzicală, 2015)

Studiile din acest volum au fost elaborate de-a lungul a peste un deceniu, ele constituind fie subiectul unor comunicări prezentate la diferite simpozioane, congrese și workshop-uri internaționale de muzicologie din România și din străinătate, fie rodul unor proiecte de cercetare derulate în cadrul unor institute de studii avansate.

În ceea ce privește conținutul articolelor de față, trebuie spus că, în ciuda unei aparente lipse de unitate tematică, numitorul comun al acestora îl constituie interculturalitatea și melajul sonor, deopotrivă sacru și laic de influență vest-europeană, născute în teritoriile bizantine care vremelnic au intrat sub administrație latină (spre exemplu, Creta) sau în spațiul a ceea ce astăzi se numește România. Altfel spus, interferența muzicală dintre Orient și Occident manifestată în Mediterana în timpul Venetocrației sau în provinciile nord-dunărene Valahia și Moldova, în umbra oblăduitoare a moștenirii bizantine, practicile muzicale ale Bisericii Imperiului Roman de Răsărit, precum și insinuările subtile ale ideologiei comuniste în studiile de muzicologie bizantină și repertoriile destinate muzicilor militare în România totalitară, sunt câteva dintre temele tratate în această carte, teme care sper să țină treaz interesul cititorilor, mai mult sau mai puțin specialiști, față de aceste zone poate mai puțin cunoscute ale culturii muzicale bizantine și românești. (**N. Gheorghită**)

Premiul pentru PUBLICISTICĂ:

Lumița Vartolomei: *Lecții de înot în Marea Muzică*, 2 volume (Editura Muzicală, 2015)

Atât printre „consumatorii” de muzică „serioasă” (sub forma ei vie, de interpretare publică, ori sub aceea conservată, de înregistrare audio/video), cât și în rândurile viitorilor ei „producători” (aflați încă pe băncile școlilor muzicale de toate gradele), există un număr considerabil de persoane care au învățat singure (fără metodă și fără stil, deci, dar cu infinită pasiune) să se lase scaldate de valurile sunetelor... Pe acești iubitori ai muzicii (dacă nu cumva și pe cititorii ocazionali, pe care lectura i-ar putea îmbia către audiția muzicală!), cartea de față îi învață cum să și... înoate în acest univers fluid, populat de minunatele făpturi care sunt compozitorii, interpreții și creațiile lor.

Ordonate alfabetic, „lecțiile” în cauză se constituie într-un instrument capabil să furnizeze (condensate și agreabil ambalate ca scriitură) informațiile de bază privind un foarte mare număr de subiecte, completând astfel materialul inclus de către aceeași autoare în volumul II al lucrării *Stop-cadru în sonor*, consacrat – cum spune și subtitlul său – unor Portrete de muzicieni (români și străini) și distins în 2002 cu Premiul Academiei Române. (**L. Vartolomei**)

Pagini premii UCMR îngrijite de: **Adina SIBIANU**

Adio, PASCAL BENTOIU!

Îmi vine greu să cred că ne-a părăsit ...

Nu însă și muzica lui, cele opt *Simfonii*, opera *Hamlet*, poate cea mai importantă creație românească după *Oedip*.

Nu însă și cartea lui, „*Capodopere enesciene*”, aflată într-o benefică circulație internațională prin versiunile în engleză și, recent, în germană.

Nu însă și *Simfoniile IV, V și Isis* de Enescu, pe care le-a descifrat și orchestrat după o muncă de anahoret.

Ultima veste pe care i-am dat-o cu puțin timp în urmă l-a înșeninat puțin: *Simfonia V-a* va fi interpretată curând la Berlin, iar testamentul eminescian din final – „*Mai am un singur dor*” – devine acum și al său.

E primul președinte ales democratic la UCMR în 1990, unde a instaurat un climat colegial pe care nu-l visam înainte.

Îi suntem recunoscători. Îi suntem datori.

Dumnezeu să-l odihnească!

Cornel ȚĂRANU

Pascal Bentoiu, maestrul teatrului muzical în secolul XX

Mare artist creator, Pascal Bentoiu, reprezintă strălucit o voce distinctă în cultura epocii noastre, iar prezențele sale internaționale, mai ales în ceea ce înseamnă muzica, sunt semnificative. Am optat, în această evocare a Maestrului, care a plecat pe drumul veșniciei, pentru o anume selecție de lucrări care au fost, în ansamblul lor, reprezentative în relația continentală cu publicul, firește cu publicul de pretutindeni și confrății de breaslă. În deceniul al șaptelea, Pascal Bentoiu a dedicat o mare parte din forța sa creatoare teatrului muzical, dăruind posterității trei titluri care ocupă un plan principal în muzica secolului XX. Urmând o idee ce și-a aflat prima afirmare în gândirea wagneriană, compozitorul român și-a asumat responsabilitatea creatorului unic pentru ambele dimensiuni ale genului, elaborarea libretului și, mai apoi, a muzicii, sub imperiul unei dramaturgii muzicale menite să-i reprezinte pe de-a-ntregul concepțiile, idealurile estetice și umaniste. Să adăugăm, de asemenea, opțiunea lui Pascal Bentoiu pentru titluri de mare rezonanță ale literaturii teatrale universale, cărora le-a oferit propria interpretare în tălmăcirea muzicală. Cele trei nume inspiratoare sunt, în ordinea cronologică a abordărilor sale componistice, Molière, Euripide și Shakespeare, ceea ce reprezintă, stilistic și istoric, antichitatea greacă, epoca elisabethană și clasicismul francez; altfel spus, tragedia în antichitate și sfârșitul Renașterii, precum și comedia franceză din timpul Regelui Ludovic al XIV-lea.

Cum a ales muzicianul comedia lui Molière, **Amorul doctor** este poate mai greu de presupus, în afara ascutimii spiritului caustic ce îl caracterizează pe acest profund cunoscător al literaturii franceze. Este însă foarte clar că a intuit în construcția comediei care, la vremea ei, interesase și compozitori contemporani lui Molière, legi definitorii ale genului operei, în construcția dramaturgică, în caracterizarea personajelor și spirituala desfășurare a narațiunii.

Reprezentând, la finalizarea partiturii, anul 1964, **Amorul doctor**, op. 15 a fost montat prima dată la Opera bucureșteană în 23 decembrie 1966, în viziunea regizorală a lui George Teodorescu și sub bagheta dirijorului Mircea Popa. În rolurile principale, Sganarelle – basul Constantin Gabor, Lucinda - soprana Victoria Bezetti, Lorenzo – tenorul Vasile Moldoveanu, Lizetta - soprana Iolanda Mărculescu. Impresiile cu totul deosebite ale acestei premiere mi le reamintesc și acum cu deosebită plăcere, printre reacțiile spontane ca spectator fiind și faptul că, în seara respectivă, am trimis compozitorului o entuziastă telegramă de felicitări, pentru a personaliza astfel satisfacția de a fi asistat la eveniment.

Calea spre public a operei **Amorul doctor** este grăitoare prin faptul că lucrarea a beneficiat de două montări semnate de Anghel Ionescu Arbore la

Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București (cu două formule orchestrale diferite, simfonică și camerală), la care s-au adăugat prezentări în concert la Cluj și Iași, de asemenea și o înregistrare discografică, dirijată de Ion Baci. Interesant este și faptul că **Amorul doctor** a cunoscut, în afara libretului românesc, scris de Pascal Bentoiu, și trei versiuni în limbi europene: este vorba de versiunea în limba maghiară pentru montarea pe scena Operei Maghiare din Cluj, apoi o versiune în limba engleză, pentru înregistrarea efectuată de către B.B.C. și transmisă pe posturile de radio britanice și versiunea în limba franceză, care a fost realizată de către ORTF (actualmente *France Musique*), de asemenea transmisă pe posturile de radio pariziene. Este un parcurs european care, după informațiile existente, nu există în afara capodoperei enesciene **Oedipe**.

Aproximativ în anul premierei bucureștene deja amintite, Pascal Bentoiu împlinise o nouă creație, muzica de scenă pentru **Iphigenia în Aulis** de Euripide. Ideea era însă suficient de incitantă pentru ca muzicianul să-și

continue acțiunea într-un proiect mai complex, care avea să devină, doi ani mai târziu, ca urmare a comenzii Radioteleviziunii Române o operă radiofonică, **Jertfirea Ifigeniei, op.17**, pe un libret de Alexandru Pop și Pascal Bentoiu, după tragedia lui Euripide. Creație de studio, opera va fi înregistrată și prezentată în primă-primă audiție de către Radio București în septembrie 1968 (preluată și pe disc *Electrecord*). Este interesant faptul că, pentru vocea feminină solistă, în absența momentană a sopranei Emilia Petrescu, autorul a recomandat o voce auzită de el la Opera Maghiară din Cluj în **Amorul Doctor**. Este vorba de soprana Iulia Tözer, devenită mai apoi o celebritate lirică internațională, Iulia Varady soția lui Dietrich Fischer Dieskau.

Care este legătura partiturii cu contextul european? Cu opera lui, Pascal Bentoiu a participat la un concurs de compoziție inițiat încă din 1948, și destinat creațiilor muzicale radiofonice, concurs dotat cu „Premiul Italia”. Ideea operei radiofonice, plâsmuire muzicală capabilă a concentra într-o singură dimensiune senzorială – cea auditivă – întreaga încărcătură expresivă a dramaturgiei muzicale, devenise pasionantă pentru italieni și țara operei. Printre laureații care l-au precedat pe Pascal Bentoiu, menționăm pe Ildebrando Pizzetti, Henri Sauguet, Hans Werner Henze, Herni Pousseur, Luciano Berio, Krzysztof Penderecki, Godfried von Einem. În ambianța acestui concurs internațional de creație, la ediția jubiliară se situează decernarea „Premiului Italiei” de către Radioteleviziunea italiană operei **Jertfirea Ifigeniei** de Pascal Bentoiu.

În perioada finisării acestei lucrări care, așa cum își propusese autorul, utiliza sunetul înregistrat, tratat și reprodus pe cale electromagnetică, Pascal Bentoiu terminase **Simfonia op. 16** și lucra deja la o nouă creație de teatru muzical, opera **Hamlet op.18**. Această creație, pe un libret propriu, se încheie în 1969, urmând apoi prima audiție în concertul Filarmonicii din București dirijat de Erich Bergel – soliști Florin Diaconescu în rolul titular, soprana Emilia Petrescu - Ofelia, Maria Slătinaru, Iulia Buciuceanu, Gheorghe Crăsnaru, la 19 noiembrie 1971.

Din nou însă, succesul categoric al lucrării lui Pascal Bentoiu vine din Italia. În urma cunoașterii partiturii și audiției înregistrării, celebra Casă editorială Ricordi îi va acorda, la propunerea regizoarei Margherita Wallman, în 1970 premiul pentru o creație lirică în două acte, repetând legendarele distincții primite, de-a lungul anilor de renumiți autori, începând cu Mascagni și Leoncavallo. Premiul decernat lui Pascal Bentoiu se numea **Guido Valcarenghi**, în amintirea celei mai importante personalități a Casei Ricordi, care continuase în a doua jumătate a secolului XX, să sprijine afirmarea genului. **Hamlet** va vedea luminile premiei absolute la Marsilia – 26 aprilie 1974 - pe scena de la Opèra Municipal, sub conducerea dirijorului Reynald Giovaninetti și în regia nu mai puțin celebrei Margherita Wallman.

În cartea de memorii **Pridvoarele cerului**, Margherita Wallman evocă premiera franceză a compozitorului Pascal Bentoiu. Este poate cea mai convingătoare mărturie a drumului urmat de capodopera aceasta lirică, nu întâmplător alăturată celei enesciene. Despre premiera absolută de la Marsilia regizoarea spune: „Tânărul compozitor a cucerit, în competiție cu câteva zeci de concurenți, Premiul internațional **Guido Valcarenghi**. Juriul, prezidat de Georges Auric, și pus sub președinția de onoare a lui Herbert von Karajan, a reunit numeroase personalități care fac autoritate în lumea muzicală.

Mi se părea nepotrivit să asum eu însămi regia spectacolului. Dar Giovaninetti, directorul Operei din Marsilia, a insistat să accept și Bentoiu cu atât mai mult: poate credea că rezervele mele indicau neîncredere în lucrarea lui și că de aceea preferam să rămân la distanță. M-

am hotărât deci să accept, cu atât mai multă bucurie cu cât eram profund convinsă de înalta valoare a acestui **Hamlet**, de o stranie forță. Părerea mea – continuă Margherita Wallman - a fost confirmată de succesul de critică și de public reputat atât la Marsilia cât și la București, unde opera a fost reprezentată în altă regie, în 1975. Un ziarist nu a ezitat să scrie că ne aflăm în fața celei mai interesante opere compuse de un muzician român de la **Oedipe** al lui Enescu.”

Sunt aici, în aceste trei creații ce poartă ilustra semnătură a lui Pascal Bentoiu, importante elemente de cultură europeană. Pornind de la tematică, acestea se continuă prin capacitatea de europenizare a limbajului muzical la care apelează un artist român construind prin aceasta un dialog de largă adresare internațională, edificat pe teme ale marii literaturi

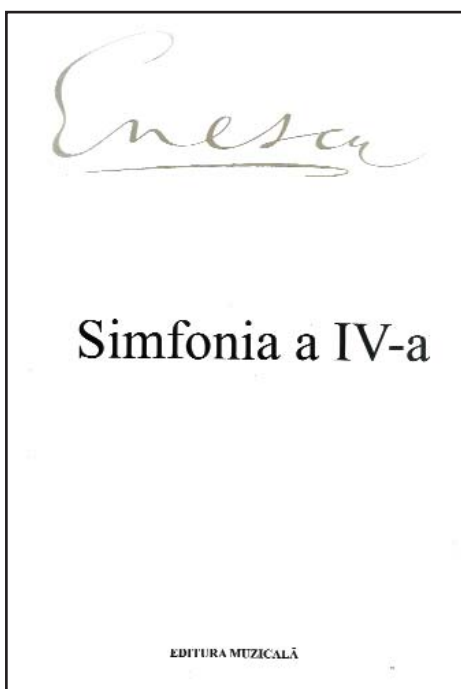
universale, interpretate din perspectivă personalizată. Succesul însoțește aceste creații, nu numai în trecutul evocat ci, cu certitudine, în viitorul ce aparține posterității. Am dorit să readuc, prin aceste puține cuvinte, în atenția iubitorilor muzicii lui Pascal Bentoiu, epoca glorioasă a lansării celor trei capodopere destinate teatrului muzical de către marele nostru compozitor de care, acum, ne-am despărțit cu inima cernită.

Grigore CONSTANTINESCU

Ne-a părăsit un aristocrat al spiritului, maestrul Pascal Bentoiu

Nu de multe ori am putut întâlni, în zona culturii, a artelor, o asemenea concordanță între caracterul operei și caracterul persoanei; ...precum în cazul maestrului Pascal Bentoiu.

Muzician și gânditor de primă mărime în zona culturii europene, a fost în egală măsură un aristocrat al spiritului. Personalitate de aleasă cultură, compozitor de

remarcabilă consecvență în plan stilistic, a fost un muzicolog de profundă pătrundere atât în domeniul creației. O opinie a domniei sale era clar formulată și ferm argumentată. Atitudinile sale erau responsabil asumate, formulate laconic, atent motivate. A fost un eseist inspirat de simțul acut al cercetătorului aflat în aprofundată căutare a adevărului. A publicat mult, în țară. În străinătate. Activitatea publicistică a dublat-o practic pe cea componistică.

A fost ales președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor într-una dintre cele mai dificile perioade pe care a parcurs-o obștea muzicienilor noștri, în urma evenimentelor din săptămânile sfârșitului de an 1989. A fost printre primii muzicieni intelectuali care s-a angajat trup și suflet în înnoirea funcționalităților acestei Uniuni de creație, depășind vechile anchiloze și traume ale regimului totalitar-dictatorial. S-a retras prin demisie doi ani mai târziu, nedorind a fi părtaș unora dintre evenimentele acelor timpuri cenușii.

O bună parte a creației sale se situează în zona a ceea ce am putea numi perioada clasicismului muzicii românești din deceniile de mijloc ale secolului trecut, din a doua jumătate a acestuia. Aș nota că este vorba de o muzică de școală națională profund ancorată în ființa europeană a culturii, a muzicii.

În componistica românească Pascal Bentoiu se dovedește a fi unul dintre ultimii simfoniști. A compus opt simfonii, dintre care ultimele trei, poartă titluri semnificative, „Culori”, „Volume”, „Imagini”. Este marcată o anume evoluție privind atitudinea creatoare, o firească trecere din zona unui neoclasicism românesc orientat de maestrul său, de compozitorul Mihail Jora, spre nivelul gândirii componistice bazate pe un tematism inspirat poetic, servind decisiv procesului simfonic propriu-zis. Pe aceeași direcție se înscriu și cele două creații închinete memoriei poetului „nepereche”, anume Poemul „Luceafărul”, o lucrare de tinerețe, și Concertul pentru orchestră „Eminesciana III. Cele două „Concerte pentru pian și orchestră”, „Concertul pentru vioară”, „Concertul pentru violoncel și orchestră” se dovedesc a fi, în continuare, lucrări – nu le-aș numi unice – mai degrabă unice în panoplia creației românești a celei de a doua jumătăți a secolului trecut. Pe aceeași direcție clasic-neoclasică a muzicii noastre se înscrie și ciclul celor șase cvartete de coarde ce se extind pe o perioadă de aproape trei decenii. Este expresia unui considerații necondiționate acordate tradiției mari a muzicii europene; se poate vorbi de o filiație de ordin spiritual pe care Bentoiu a onorat-o; iar aceasta în afara rupturilor, a convulsiilor de orice tip, evitând orientările „la modă” din deceniile de mijloc ale secolului trecut, evitând în plan componistic căutările de dragul căutărilor dar fiind conștient de valoarea acestora.

Inclusiv în domeniul teatrului muzical, realizările sale se orientează pe o fundamentare firească a formulei scenei muzical-dramatice în cadrul căreia declamația muzicală cunoaște dinamizările unui discurs ce include

circuitul personajelor muzicale aflate în acțiune. A fost autorul propriilor sale librete create pe o relație directă cu muzica însăși. Cea mai cunoscută lucrare scenic-muzicală rămâne opera „Hamlet”, în două părți, după Shakespeare; ... în egală măsură monumentală și concisă, o lucrare a cărei dinamică muzicală are la bază complexitatea unui limbaj extrem de plastic, de sugestiv.

Cercetător de aleasă acribie profesională și morală, a înțeles a se implica direct în refacerea unui număr important de partituri enesciene. Mă refer la această capodoperă camerală a muzicii enesciene care este Trioul cu pian; a lucrat folosind lupa de birou pentru a rescrie semnele unei partituri greu descifrabile, îngălbenite de timp. Una dintre importanțele creații camerale europene ale primei jumătăți a secolului trecut a reintrat astfel în viața muzicală cu o imagine pe care Enescu însuși și-ar fi dorit-o.

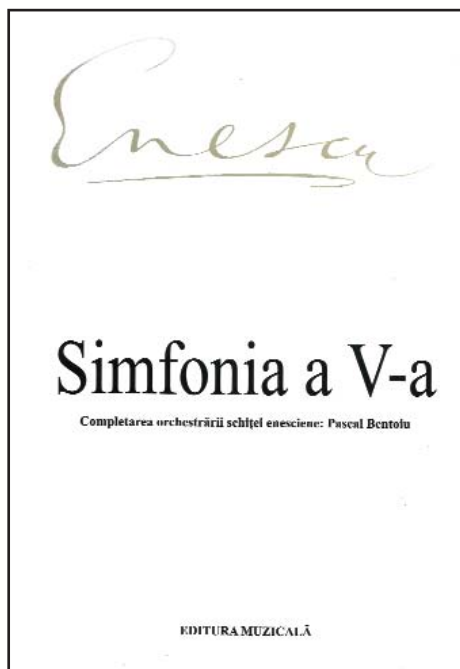
Pascal Bentoiu a fost un vechi exeget al creației enesciene, urmărind valorificarea acesteia inclusiv în spațiul vieții de concert. S-a implicat într-o imensă strădanie privind readucerea în viața de concert a „Simfoniilor a 4-a” și „a 5-a”, capodopere ale simfonismului european, lucrări pe care maestrul Bentoiu le-a îngrijit literalmente, realizând partea orchestrală a acestor lucrări pe care George Enescu nu a ajuns a le finaliza. Iar aceasta în baza schițelor, a indicațiilor privind orchestrația, notițe lăsate de compozitor. Ulterior – cu aproximativ un deceniu în urmă – cele două simfonii enesciene au fost prezentate la București în primă audiție absolută sub bagheta dirijorilor Horia Andreescu și Cristian Mandeal.

Pornind de la nivelul partiturii, de la nivelul actului componistic, a apărut marele studiu „Capodopere enesciene”, lucrare de importanță fundamentală în muzicologia noastră și care, ulterior, a fost tradusă în limba engleză de inimosul muzician care a fost Lory Wallfisch. Este o lucrare pe care Pascal Bentoiu a dedicat-o analizei, de asemenea pătrunderii sensurilor adânci, înțelegerii resorturilor intime privind construcția marilor lucrări ale lui George Enescu.

În alt sens, nu se poate uita, Pascal Bentoiu a fost temeinic implicat în lucrările juriului Concursului Internațional de Compoziție ce poartă numele ilustrului muzician român.

Revin, de asemenea, la ideea potrivit căreia, în domeniul propriei creații, prin anume opus-uri fundamentale, Pascal Bentoiu definește zona de clasicism a muzicii românești iar aceasta în genuri dintre cele mai diferite, în domeniul simfoniei, al concertului instrumental, în domeniul operei.

Un echilibru al spiritului se regăsește în construcția perfect echilibrată a fiecăreia dintre creațiile sale. Privit în perspectiva timpului, „Hamlet”, un spectacol muzical-dramatic de o construcție densă, se dovedește a fi o capodoperă unică în felul ei în domeniul teatrului liric european din cea de a doua jumătate a secolului trecut.

În anii 50, în anii aceluia teribil deceniu, alături de soția sa, de omul de cultură, de scriitorul, de omul de mare gentilețe care a fost Annie Benteoiu, a împărțit soarta elitei intelectuale a țării. A fost fiul omului politic Aurelian Benteoiu, ministru în guvernul României în perioada interbelică, arestat și condamnat de regimul comunist pentru atitudinile sale consecvent democratice. A încetat din viață, ca deținut politic în penitenciarul Jilava.

Filarmonica bucureșteană i-a dedicat lui Pascal Benteoiu un tulburător omagiu deschizând primul concert al lunii martie cu marele cor din opera „Hamlet”. Ar fi firesc ca în perioadele următoare Academia Română să delibereze în vederea acordării înaltului titlu de membru post-mortem; iar aceasta observând valorile operei, semnificația acesteia, argumentul intelectual-artistic pe care se fundamentează.

A fost condus pe ultimul drum la Cimitirul Bellu, cu onoruri militare, acoperit de tricolorul național.

Trecerea domniei sale prin această viață nu a fost una zadarnică. A fost una semnificativă. Pentru noi toți. Pentru cultura acestei țări.

Nu se poate a nu observa, boieria în domeniul spiritului este un fapt rar. În toate timpurile. Am întâlnit-o la Pascal Benteoiu.

Dumitru AVAKIAN

Materialul a fost anterior publicat în revista România Literară

Testamentul lui Pascal Benteoiu

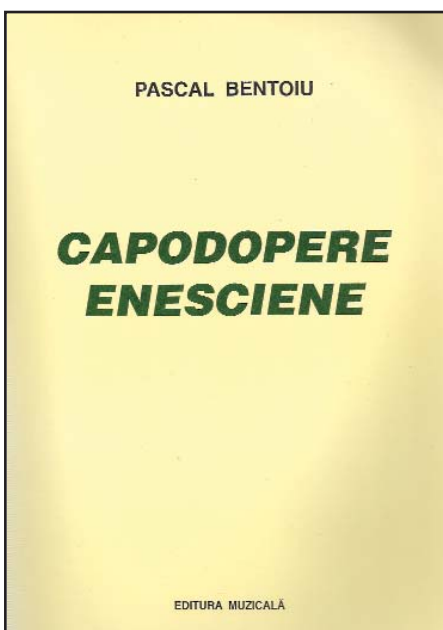
Ca o curtezană, atât de bruscă în capriciile ei, moartea ultimului senior al componisticii românești (așa cum îi numea Geo Bogza pe reprezentanții generației Niculescu, Olah, Vieru, Stroe) a fost la fel de disprețuitoare și, ca întotdeauna, prea în pripă, chiar dacă, mult mai credincioasă, nu a înșelat nici de această dată. Iar în proximitatea ei, omul, se știe, pierde puterile când își vede sângele curgând, nu ca animalul, care în rana sa, nu simte decât durerea – și asta îl înfurie. Pascal Benteoiu și-a stăpânit detenta propriei creații încă de acum aproape trei decenii, orientându-se ulterior exclusiv spre polisarea unor manuscrise enesciene. Ne-a lăsat un autentic testament născut dintr-un rest deopotrivă sentimental și rațional, conform căruia, în măsura în care creația nu se reduce la cunoașterea unor regularități utile și cercetează forme specifice de adevăr, ea trebuie să-și legitimeze propriile uzanțe de joc. Un testament ce poartă titlul *Opt simfonii și un poem* (Ed. U.N.M.B., București, 2007) și care investighează, ornamentând totodată cu propria-i componistică, doct, inspirat, o idee problematizată și de către teoreticieni de primă mână ai postmodernismului, și care în mod expres se referă la ceea ce, cu o sintagmă destul de compromisă, se numește „cunoaștere artistică”. Pascal Benteoiu a avut deosebită capacitate de a susține un demers de sens contrar, și anume de cercetare a unui conținut intelectual și afectiv ca punct de sprijin și de căutare a mijloacelor de expresie prin care el este livrat. Se conservă

astfel mentalitatea pozitivistă ce apreciază drept primordiale faptele concrete. Testamentul e plin de tâlcuri și povețe întocmit cu pricepere, dar și cu smerenia celui pentru care scrierea de simfonii constituie o spovedanie, o suplicație și, de ce nu, chiar o mântuire. Motivația gestului testamentar e simplă și la obiect: „Cred că grupul simfoniilor constituie partea cea mai substanțială a producției mele muzicale. Pentru acest motiv am decis să scriu un studiu asupra acestor lucrări, un studiu care din când în când îmbracă și caracterul de confesiune – de pildă asupra ideilor de conținut sau a circumstanțelor elaborării –, dar care – în esență – încearcă să fie cât se poate de obiectiv, neeludând punctele de vedere tehnice”. Că este sau nu așa o va demonstra receptarea în perspectivă a opusurilor lui Pascal Benteoiu, o receptare ca toate celelalte, cu un traiect abscons, exemptă oricăror canoane și criterii, avânt totodată toate șansele să fie încredințată unei *bouteille à la mer*. Însăși ursita testamentului ar fi putut beneficia de un tratament analog dacă autorul nu ar fi intervenit prompt

și decisiv: „textul de față, datând din 1988, era destinat a fi postum. Cum însă ipoteza respectivă ar putea să nu fie prea departe, am preferat să fac eu corecturile”. Testamentarul a organizat în spiritul libertății ceea ce destinul a organizat cândva sub constrângerea împrejurărilor. Totul este aici mărturisire în care țipă dorința compozitorului de a lăsa un semn, pe care pasul morții să nu-l poată șterge. E ca o poliță de asigurare în raftul eternității. Pascal Benteoiu a respectat întotdeauna hotarele care-l despart de alții. S-a născut în 1927 la București, fiind, probabil, cel mai autorizat discipol al lui Mihail Jora. Încă din tinerețe i-a plăcut să se manifeste ca un artist liber, neînregimentat vreunei direcții estetice, și nici instituționalizat profesional, exceptând două scurte perioade când a îndeplinit funcția de

cercetător la Institutul de Folclor (1953-56) sau pe aceea de Președinte al UCMR (1990-92). Creația sa nu deține atributul abundenței. E, mai curând, aida unei stânci de munte ce la un moment dat, sub acțiunea puhoaielor, s-a transformat în canion. Facultatea trăirii lirice, pe un diapazon destul de larg, s-a cumpănit cu o egală bucurie a acțiunii, foarte rară în peisajul muzicii românești. Și-a gestionat și negociat aventura componistică într-o tonalitate incontestabil realistă: „Am lansat buchetul celor opt simfonii într-o lume în plină dezagregare culturală: puțini sunt sorții ca un număr semnificativ de oameni să se intereseze de ele și de mesajul lor. Nu puteam face nimic altfel, deși perfect conștient de lipsa la noi a unui public consistent pentru muzică. Literatura sau arta plastică de azi au un public al lor. Muzica, mai puțin. În pofida acestor condiții sunt mulțumit că am acționat pe plan compozițional așa cum am acționat. Privesc calm, fără nici o remușcare artistică trecutul și fără nici o speranță deplasată viitorul”. Nu moartea este groaznică. Ba, uneori, ea este blândă când se leagă de viață. Doar uitarea subită, monstruoasă e ceea ce trebuie cu îndârjire să refuzăm a înțelege.

Liviu DĂNCEANU

Recviescat in pace Pascal Benteoiu!

Bunicia mi-a servit cea mai importantă lecție de pedagogie: noi oamenii învățăm mai întâi cuvintele pe care ulterior le umplem cu conținuturile lor, unele fiind chiar polisemantice. Printre aceste cuvinte însușite de mine încă în copilărie, se numără și *noblețe*, cu întreaga sa suită lexicografică: *nobil*, *înnobilare* etc. dar toate cu semnificația denaturată de ideologia comunistă, care încărcase întreaga familie de cuvinte cu semnificații negative. Unele dintre ele nu au ieșit din ticurile verbale ale unor preținși muzicologi de astăzi, mai ales vorbitori de radio, care nu au reușit să înțeleagă că fără nobilul Esterhazy - cu prețiozitate numit Esterhazy - și fără contele Colloredo noi nu am avea astăzi - nu *torta Esterhazy* și hotelul Colloredo - dar n-am avea minunata creație a lui Haydn și Mozart, aflați în calitate de capelmaștri ai orchestrelor celor „condamnați” pentru că făceau parte din „tagma asupritorilor”

Pentru prima dată în viața mea m-am întâlnit cu noblețea maestrului Pascal Benteoiu. Cred că eram la Piatra Neamț, unde magistrul își uimea auditoriul cu modestia, cu generozitatea, dar mai ales cu știința sa despre muzică.

În iconomia sa, Dumnezeu mi-a scos în cale o simbioză de excepție - s-ar putea să fie unica - a nobleței și modestiei, calități umane intrate în dizgrație și în timpurile noastre deoarece par antinomice. Maestrul Pascal Benteoiu a fost pentru mine - e dureros că folosesc perfectul compus și nu prezentul - întruchiparea acestei „antinomii”. Până la el nu am avut ocazia să mă întâlnesc cu întruchiparea nobleței conjugată în cel mai armonios mod, cu modestia.

Credeam că modestia este doar o calitate livrescă, prezentă doar în imaginația romancierilor, dar Creatorul mi-a arătat cu degetul întins (ca-n *Facerea lumii* a lui Michelangelo) spre autorul *Capodoperelor enesciene*. Cred că intrarea în universul genialului său înaintaș, a cărui creație a investigat-o și a pus umărul la ieșirea ei spre public, i-a dat o mare satisfacție pe care a trăit-o în tăcere și rugă. L-am întrebat odată dacă nu vrea să revină asupra unora dintre paginile *Capodoperelor*. Răspunsul m-a lăsat mut și muțenia aceasta a durat până atunci când am aflat că a trecut la cele veșnice: „Nu, domnule Vasile, pentru că aş scrie o altă carte!”.

Să sperăm că s-a bucurat măcar de tălmăcirea cărții în limba pe care personajul adorat de el o vorbea cu ilustrații săi dascăli vienezi.

Nobilul Benteoiu, care a fost nevoit să-și plătească și el tributul idolului său, își etala blazonul de la „bună ziua”, care nu era pentru el convențional, ci se extindea pe o scară largă a semnificațiilor pe care numai sinceritatea cu care-l adresa și cu fața zâmbitoare o putea susține.

Am admirat - iarăși folosesc timpul trecut și îmi reproșez că nu am fost în stare să i-o spun - noblețea

maestrului, dublată de o înțelepciune pe care o exprima chipul său blând, pentru că ele se asociau cu un profesionalism autentic.

Îl știam deja unul dintre evangheliștii Noului Testament al lui George Enescu și îmi pare rău că nu am reușit să-i spun, ca lui Titus Moisescu, că excesul de modestie devine păcat. Îmi mai pare rău și pentru că nu i-am spus-o când nu m-ar fi crezut că l-am admirat pentru ceea ce lasă posterității: o creație europeană și o exegeză pe care Enescu însuși ar fi admirat-o și ar fi apreciat-o, așa cum a făcut-o cu George Breazu când i-a mulțumit pentru locul ce i-l găsisse în *Patrium carmen*.

Noblețea, înțelepciunea și creația sa, dublată de activitatea muzicologică ce înscriu noi pagini în istoria muzicii românești și europene, sunt simboluri care explică gestul său de a refuza titlul de academician. Locul său în istoria muzicii românești și europene este mai important.

Recviescat in pace Stimate Maestre!

Vasile VASILE

Gânduri de rămas bun

Cu puțin timp în urmă mi-a spus zâmbind senin și fără urmă de regret „aș vrea să plec așa cum am venit, în vârful picioarelor fără cuvântări sau

comemorări” - era cea din urmă din lungul șir de vorbe cu neputință de uitat; prima a venit acum 45 de ani, curând după providențiala întâlnire când vorbeam despre destinul eroului central din Hamlet și când mi-a spus cu convingere puternică privindu-mă în față: *Moartea nu există!*

De atunci încerc să mă conving că este așa mai cu seamă în anii din urmă când se face tot mai gol și mai frig în jurul meu.

Între cele două, nenumărate sunt împrejurările pe care le retrăiesc cu dureroasă realitate în care mi-a dăruit cu generozitate din preaplina înțelepciunii sale profund morale. La începutul pregătirii pentru prima audiție absolută cu *Hamlet* am lucrat o lună zi de zi, și aceasta a fost pentru mine mai mult decât un curs complet de Masterat în cele mai diferite domenii ale muzicii.

Niciodată nu pot asculta o pagină de Jazz fără a retrăi deosebita mândrie pe care o simțeam la concertul lui Duke Ellington unde mi-a făcut cadou locul de lângă el și unde m-a prezentat tuturor (și era acolo toată elita muzicală a momentului), ca pe unul din cei mai apropiați prieteni. Este adevărat că atunci cei 15 ani de viață care ne despărțeau nu se vedeau mai deloc, dar el era o personalitate uriașă, iar eu un mare anonim. Așa m-a făcut să mă simt de când m-a primit în universul familiei sale, ridicându-mă mai mult ca toți cei pe care i-am întâlnit apoi în viața mea profesională. Astfel, cele 2 săptămâni de la Iași prilejuite de înregistrarea operei *Amorul Doctor* și a concertului care a urmat, au fost o revărsare de spiritualitate, cultură, căldura umană, exigență și prietenie în modul cel mai frumos cu putință, iar serile de la Cumpătul sau din peregrinările prin

împrejurimile Predealului, unde mi-a bucurat casa de câteva ori, au fost toate pagini de viață care nu-și pierd nimic din realitate cu trecerea vremii și care mă fac să sper că într-adevăr moartea nu există, ci este doar o parte inevitabilă a miracolului divin numit Viață. Ca să știm bine unde s-a situat în incontestabila modestie a conștiinței de sine, îmi amintesc una din repetițiile pentru prima audiție absolută la „Flacări Negre”. Doina Micu în calitatea sa de profesor la Conservator era în căutare veșnică de ceea ce propaganda timpului numea muzică patriotică: „Maestre, dar ceva muzică patriotică nu ne scrieți și pentru copii noștri?” Privind-o șăgalnic i-a răspuns foarte serios: „Doina dragă, dar muzica mea este toată, dar absolut toată PATRIOTICĂ”. Cu gândul la tot ce ne-a legat, dar întâi de orice la cele 4 titluri pe care mi-a oferit onoarea să le prezint în primă audiție absolută, simt că tristețea profundă se retrage în spate fără a dispărea, lăsând locul unei resemnări demne care mă face să spun cu pietate cuvintele atât de minunat ilustrate în corul final al operei *Hamlet*: „Noapte bună, dulce Prinț”.

Florin DIACONESCU

Așa l-am cunoscut pe maestrul Pascal Bentoiu

Era 4 ianuarie 1978... La parterul Ateneului Român, într-unul din spațiile destinate Uniunii Compozitorilor după evacuarea sa din Palatul Cantacuzino în urma marelui cutremur din 1977, a avut loc prima mea întâlnire cu membrii Biroului simfonic, nume prestigioase ale componisticii românești, despre care studiasem câte ceva la cursul de istoria muzicii românești din cadrul Conservatorului *Ciprian Porumbescu*. Alături de maestrul Wilhelm G. Berger, secretarul Secției de muzică simfonică, operă, vocal-simfonică, concertantă și camerală, din comisie făceau parte compozitorii: Pascal Bentoiu, Dumitru Bughici, Corneliu D. Georgescu, Liviu Glodeanu, Theodor Grigoriu, Mircea Istrate, Ștefan Niculescu, Zeno Vancea și Anatol Vieru. În acea memorabilă seară, între orele 17-23 au fost luate în discuție candidaturile lucrărilor ce urmau a fi recomandate la Premiile Uniunii Compozitorilor, pe anii 1976 - 1977, fiecare lucrare fiind supusă votului secret. Pe categorii de genuri, au fost alese cele mai valoroase opusuri. Pentru anul 1976: Opera *Iona* de A. Vieru, *Melodie infinită* de Th. Grigoriu, *Concertul pentru clarinet și orchestră* de A. Stroe, *Cvintetul pentru alămuri* de D. Bughici, și piesa electronică *Rota* aparținând compozitorului Corneliu Cezar.

Dintre lucrările prezentate în cursul anului 1977, Biroul simfonic a desemnat următoarele compoziții: Opera *Poesis* de Gheorghe Dumitrescu, oratoriul *Un pământ numit România* de Liviu Glodeanu, *Cantata epică 1948* de Wilhelm G. Berger, *Simfonia a II-a* de Walter M. Klepper, *Eminesciana III* de Pascal Bentoiu, *Concertul pentru violă și orchestră* de Myriam Marbe și *Cvintetul cu pian nr. 2* de Ludovic Feldman.

Din acel an și până în prezent am avut onoarea, unicul privilegiu și bucuria de a asista la analiza și

dezbaterea de idei lansate în urma audierii a mii de lucrări prezentate în cadrul Biroului Secției instrumentale și multimedia (cum a fost redefinită recent, în Statutul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor).

Din noianul amintirilor celor 38 de ani răzbat întâmplări memorabile, când au fost prezentate capodopere ale componisticii românești, dintre care am ales câteva ... Mă voi opri la *Simfonia a 5-a, în Re major*, de George Enescu, recuperată din seria manuscriselor enesciene de către maestrul Pascal Bentoiu, prezentată în 30 octombrie 1996 membrilor Biroului, din care făceau parte: Octavian Nemescu, Liviu Dănceanu, Dan Dedi, Tiberiu Olah, Valentin Petculescu, Adrian Rațiu, Doina Rotaru. Din relatările maestrului Bentoiu, Enescu orchestrase două treimi din prima parte, restul lucrării fiind compus în schiță, în sisteme de câte patru portative. Pentru a pătrunde în labirintul suprapunerilor liniilor și indicațiilor de

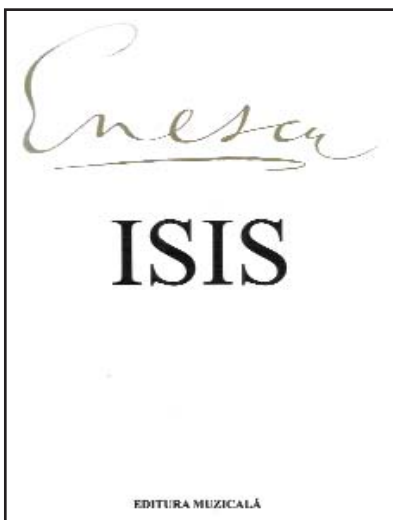
orchestrație notate în schițe, cu diferite nuanțe de cerneală, maestrul Bentoiu a recurs la xeroxarea în culori a manuscrisului enescian pe care ni l-a prezentat, ceea ce l-a determinat pe regretatul Adrian Rațiu să exclame că *nici Sherlock Holmes nu ar fi reușit să deslușească firul desfășurării componistice*. Un demers facil, pentru autorul care parcursese, cu o excepțională capacitate analitică cele 25 de opusuri selectate din creația enesciană, o abilită pledoarie estetică, concretizată în volumul *Capodopere enesciene* (tradus ulterior în limbile engleză și germană).

Simfonia a 4-a de George Enescu, a fost prezentată și audiată la 15 octombrie 1997 de către membrii Biroului simfonic, ce-i includea pe compozitorii Octavian

Nemescu, Dumitru Capoianu, Myriam Marbe, Ștefan Niculescu, Adrian Rațiu, Doina Rotaru. În prezentarea sa, maestrul Bentoiu ne-a dezvăluit etapele descifrării manuscrisului. Schițele complete, pline de ștersături și adnotări asemănătoare unei lucrări abstracte, conțineau linia melodică și armoniile, dar lipsea orchestrația, proiectarea spațiului sonor. Era orchestrată numai prima parte, maestrul Bentoiu continuând orchestrarea celorlalte părți, păstrând aceeași formație utilizată de Enescu în prima parte. Un demers facil, întregit și de studiul viorii din adolescență, pentru autorul poemului simfonic *Lucașfărul*, închinat memoriei lui George Enescu, realizat cu o subtilă unduire coloristică a frazei muzicale, fidelă stilului enescian.

În anul 2001, în urma provocării lansate de maestrul Octavian L. Cosma, am purces la parcurgerea etapelor prevăzute în vederea elaborării unei teze de doctorat, având ca subiect *Concertul instrumental în creația lui Pascal Bentoiu*. Sprijinul acordat cu generozitate, audițiile și explicațiile maestrului Bentoiu m-au călăuzit în descifrarea construcției arhitectonice, a modurilor utilizate, a etosului fiecărei lucrări în parte, a specificității limbajului muzical.

M-am numărat printre prietenii acceptați în casa maestrului, până în ultimele sale luni de viață; îi relatam despre lucrările recente audiate la Biroul simfonic, evenimentele petrecute în cadrul Uniunii. Uneori, mă răsfața, ascultând împreună câte lucrare, sau o nouă înregistrare primită, cum a fost, printre altele, a *Simfoniei a*

5-a, interpretată de Deutsche Radio Philharmonie dirijată de Peter Ruzicka.

Excursul analitic *Concertul instrumental în creația lui Pascal Bentoiu*, pune în evidență sensurile inefabile ale opusurilor concertante și constituie o ofrandă adusă unei personalități de podium, unul din compozitorii români cei mai atașați de George Enescu, a cărei creație din ultima perioadă de sinteză a dezvoltat-o în chip original (Viorel Cosma).

Elena-Agapia ROTĂRESCU

Pascal Bentoiu, părintele meu

Să vorbesc despre părintele meu este practic cel mai dificil lucru pe care l-as putea face. Amintirile îmi sunt extrem de vii, dar se împletesc cu aceeași forță, fie că vin din negura vremurilor, fie din trecutul foarte apropiat.

Tata era în același timp un om extrem de complex și extrem de limpede. Nu avea ascunzișuri și sufletul său era clar, luminos, deși îi plăcea să lase celorlalți impresia de severitate, de duritate chiar. Ca orice om timid în fond, nu dorea ca acest lucru să transpară și prefera să fie un pic temut, mai degrabă decât tratat cu familiaritate. În sufletul său mocnea în permanență un vulcan, rod al contrazicerii firii lui blânde și calde cu realitatea, de multe ori sumbră, din jur. Uneori, vulcanul putea erupe și atunci, pentru câteva clipe, orizontul părea să se întunece... nu se mai auzea respirând nici un fânțar! Dar de cele mai multe ori, contradicția dintre trăirile sufletești și aparentul calm manifestat al personajului social se transformau doar într-un pesimism melancolic, capabil să facă să plângă până și obiectele din jur, cuprinse parcă de o sfâșietoare tristețe. Nu am întâlnit vreodată pe cineva atât de candid și de luminos construit pe dinăuntru, dar care să lase atât de mult impresia unui suflet iremediabil dezamăgit. Nu putea minți. Pe fața lui se vedeau lucrurile așa cum erau, ceea ce uneori putea fi și periculos... Minte bria și spiritul său vizionar îl făceau să sufere înainte ca lucrurile să se întâmple... și de fiecare dată, se întâmplau cum prezisese.

Dar candoarea răzbătea. Și iată cum, chiar în ultimele luni de viață, umbrite de boală și de perspective sumbre, apărea deseori un zâmbet, care se putea transforma într-un râs franc, când o glumă binevenită sau o situație comică îl făceau să uite de condiția sa de obligată inactivitate.

Până în ultimul moment și-a păstrat extraordinara luciditate și memoria prodigioasă. Era în stare să se bucure de orice emisiune privind câteva subiecte care îl pasionaseră întotdeauna. Cunoștea și putea să povestească ceasuri despre evenimentele celui de-al doilea război mondial, știa toate detaliile tehnice privind avioanele și navele implicate în lupte și când îl rugam să-mi povestească

câte ceva din această perioadă sumbră, eram literalmente prinsă în concretul povestirii ca într-o pânză de păianjen, de parcă aș fi trăit în direct evenimentele. Vorbeam deseori despre istorie, literatură, pictură – care fusese prima lui pasiune –, despre Italia, pe care o diviniza, despre călătoriile mele multiple în Franța, Anglia și Statele Unite și desigur despre politică... Îi plăceau emisiunile cu mașini, filmele cu Fred Astaire, meciurile de fotbal și uneori, destul de puțin în ultima vreme, mai asculta și muzică...

Toata viața, Tata a regretat că nu a dirijat, sau că nu a putut da cursuri în cadrul unui conservator... Câțiva privilegiați au beneficiat de lecții private, de solfegiu, armonie și/sau compoziție. Cred că amintirile lor sunt extraordinar de vii și cred, benefice. Câteva nume îmi vin în memorie, printre care se află și câțiva foarte dragi prieteni: Gheorghe Costinescu, Alexandru Hrisanide, Horațiu Rădulescu, Alina Mavrodin, Viniciu Moroianu, Irina Gheorghiu Soleanu, Tudor Paladi și subsemnata... Cred că din toți elevii, cu mine a fost fără îndoială cel mai dur! Strângeam din dinți și mă duceam să-mi iau lecția de solfegiu sau de armonie, a doua zi după un scandal... Era

vesel și uitase tot ce nu funcționase cu o zi în urmă!... Mi-a dat lecții sistematice în fiecare zi timp de vreo doi ani, când eram în Conservator, compensând învățământul școlii de muzică, pe care nu o urmasem. De la construirea mentală de intervale la dicteuri, de la pian la exerciții ritmice, de la povestirea de anecdote din lumea muzicală la ore de istorie a muzicii, trecând prin sute de ceasuri de ascultare critică a unor interpretări sau de analiză formală, toate aceste clipe formatoare de mare nivel îmi vor rămâne mereu adânc întipărite în minte.

Uneori întâlnesc persoane care vor să-mi explice cât de formidabil era tata, ca și când eu nu aș ști... avea un dar unic de apropiere cu oamenii – bineînțeles cei care doreau acest lucru –, știa

să-i facă să se simtă unici. Își iubea prietenii cu pasiune și când cineva intra în cercul restrâns al apropiaților casei, acela era primit cu cea mai mare căldură și considerație. Ceea ce aprecia cel mai mult la alții era și ceea ce cerea de la el însuși: verticalitatea morală, rigoarea în gândire, bunătatea și generozitatea. Dintre compozitorii români care i-au fost prieteni, după maestrul său Mihail Jora, s-a simțit deosebit de apropiat de Nicolae Beloiu, Dumitru Capoianu, Wilhelm Berger, Radu Paladi, Lucian Mețianu, Gheorghe Costinescu, Cornel Țăranu, Aurel Stroe, Tiberiu Olah, Anatol Vieru, Myriam Marbe și Adrian Iorgulescu. Diferențele de stil componistic nu îl deranjau de fel, erau dimpotrivă un prilej de schimburi verbale fructuoase, de glume, de analize muzicale extrem de interesante. I-a iubit nespuse pe Ștefan și Valentin Gheorghiu, pe Varujan Cozighian și Florina, pe Cristian Mandeal, Horia Andreescu și Camil Marinescu, pe Florin Diaconescu și Viniciu Moroianu – pe aceștia din urmă îi considera

Pascal și Ioana Bentoiu (2014)

aproape ca pe fiii săi -, pe doamnele Silvia Voinea, Silvia Popovici - actrița, Raluca Știrbăț. Să mă ierte toți interpreții lui dragi, pe care nu am aici spațiul să îi citez... S-a simțit foarte apropiat de Octavian Lazăr Cosma, de Viorel Cosma, de Grigore Constantinescu, de profesorul Vicol, de Adrian Iorgulescu. Îi rămăseseră foarte vii și plăcute amintirile legate de festivalul de la Mamaia și de multiplele șederi la Cumpătu. Prietenii de vacanță cu Ricu Mălineanu, Radu Șerban, Vasile Veselovschi, Mișu Iancu și frații Grigoriu erau pentru el prilej de amintiri ale unor momente fermecătoare. A vorbit întotdeauna cu mare respect și căldură de doamnele secretare care ocupau locuri importante în Uniunea Compozitorilor. Toată copilăria am auzit numele doamnelor Bratu, Bogosian și Brătășanu, care-mi păreau cele trei zeițe, viețuind în Olimpul Palatului Cantacuzino, de unde picurau veștile bune sau rele, și în fața cărora, terorizată, am recitat « Somnoroase păsărele » sub un imens pom de Crăciun, la vârsta de șase ani! Cât despre doamnele Elena Rotărescu și Eli Matei, nu avea decât cuvinte de laudă și recunoștință, ele rămânând până la sfârșit fidele prietene și colaboratoare de excepție.

Împreună cu Mama, Tata a format un cuplu

extraordinar de sudat și de complice. Nu exista zi în care ei doi să nu vorbească cu ceasurile, în jurul unei cafele. Când uneori apăreau între ei neînțelegeri, se ducea fiecare în camera lui și peste scurt timp, ieșeau de acolo ca și când nimic nu se întâmplase, fără vreun ton ridicat sau vreo urma de scandal !.... Pentru copilul și apoi adolescența ce eram, lucrul acesta reprezenta un extraordinar mesaj de bunătate, inteligență afectivă și toleranță... am de gând să scriu cândva mai multe despre ei, iar ideile se concretizează acum, puțin câte puțin.

Tata va rămâne mereu extrem de prezent, nu numai în viața mea, dar ca figură tutelară pentru foarte mulți oameni care l-au cunoscut îndeaproape, sau doar din lucrările sale. Sunt absolut convinsă că originalitatea spiritului său creator va dăinui, și că de abia de acum încolo, vor putea cu adevărat fi înțelese extraordinara lui inteligență componistică și fenomenala arhitectură sonoră pe care o construia în fiecare lucrare. S-a dus să-și întâlnească propriul părinte, fără de care nu ar fi putut deveni sufletul nobil pe care unii din noi au avut șansa să-l cunoască.

Ioana BENTOIU

Remember Gelu Barbu

Cu multă tristețe am aflat că celebrul artist coregraf Gelu Barbu și-a încheiat drumul vieții în Las Palmas de Gran Canaria, la vârsta de 83 de ani, acum două zile, miercuri seara. Unii își mai amintesc despre Gelu Barbu, ca solist al primei scene muzicale românești, partener al unor renumite balerine ca Pușa Niculescu, Magdalena Popa, Irinel Liciu, Ileana Iliescu, Simona Ștefănescu sau Valentina Massini. Gelu Barbu a trăit încă din primii ani ai vieții sale înconjurat de sunet, melodie și ritm, devenind un artist mereu deschis noului. Este adevărat, pentru a vorbi de spectacolele și succesele sale la București, trebuie coborât cu amintirile spre începutul anilor '60. Format de Floria Capsali, absolvent al Academiei Vaganova din Sankt Petersburg, în 1955, coleg de generație cu Rudolf Nureev și Mihail Barișnikov. Marele dansator român a avut o primă carieră în România, după care, alegând, din temeuri explicabile astăzi, alte orizonturi, a devenit un interpret internațional deosebit de apreciat pe scene mondiale, prim solist al teatrelor din Oslo și Nürnberg. Drumul carierei sale parcurge aceste trasee care justifică, fără îndoială, opțiunea lui Gelu Barbu dar și, așa cum putem înțelege, sentimentele determinate de despărțirea de țară, colegi, părinți - (compozitorul lugojean Filaret Barbu i-a fost tată).

Începând cu ceva ani în urmă, după 1990, el a revenit la București de

mai multe ori, la un moment dat realizând, la invitația Operei Naționale din București, o premieră cu **Daphnis și Chloé** de Ravel. Versiunea coregrafică creată de el a fost o interesantă reîntâlnire peste ani, într-un spectacol având drept soliști pe Simona Șomăcescu, Mihai Babușcă, Cristian Crăciun. Artistul aprecia, ca și publicul, că montarea fusese unul dintre cele mai mari spectacole coregrafice din cariera sa artistică.

Cea de a doua parte a carierei sale s-a desfășurat în Spania, Las Palmas de Gran Canaria, al cărui cetățean de onoare a fost, unde a creat una dintre primele școli de balet clasic din peninsula, formând mai multe generații de artiști.

Între plecarea artistului din România, plin de tinerețe, speranțe, idealuri, și întoarcerea coregrafului care adunase anii de viață și artă, există numeroase evenimente extrem de interesante care argumentează renumele său internațional. Gelu Barbu a avut mulțumirea de a le face cunoscute prin editarea unui volum monografic, "Ritmul sentimentelor" semnat de Antonio Pita Cardenes, apărut la editura Cartea Românească. Am privilegiul de a păstra în amintire primii săi ani de carieră, și de a fi parcurs paginile volumului evocat după reîntâlnirea cu artistul, acum un deceniu. Cum a fost o dovedește prefața lui Nicolae Manolescu, oferită ca gest de bunăvoință pentru cititori și iubitorii dansului. "Nimeni nu mi-a sugerat mai bine decât Gelu Barbu adevărul pascalian despre om ca o trestie gânditoare. O minte flexibilă într-un corp inteligent... Îți dai seama câtă minte luminată dictează mișcările

corpului. Gelu Barbu este metamorfoza vie a dansului."

Îl rememorează și marea balerină Ileana Iliescu: „Soarele a apus pentru marea balerină al României, Gelu Barbu. Era departe de patria natală, în Spania Las Palmas de Gran Canaria unde devenise cetățeanul de onoare al Canariei, titlu conferit în persoana regelui Juan Carlos al Spaniei. Gelu, de care mă leagă o prietenie de neuitat a fost primul meu partener al debutului în *Lacul lebedelor*, marcat cu succes pe scena Operei bucureștene. Roluri minunate din balet clasic universale și în montări de referință, balet românești. Absolvent al renumitei Academii Vaganova, Gelu a triumfat în țară și pe marile scene ale lumii ca ambasador al artei coregrafice românești. Regretul meu este că viața ne-a îndepărtat, ridicând un zid invizibil între noi. Aș zice, jocul destinului. Gelu a fost și va rămâne pentru noi, colegii lui și nu numai, un suflet nobil, un prieten adevărat, de neuitat. Dumnezeu să-l odihnească în pace."

Grigore CONSTANTINESCU

În căutarea esenței sunetelor.

Disocieri pe marginea concertului cameral „Omagiu Columnei infinite”.

Fără să aibă o legătură directă cu opera lui Constantin Brâncuși, cu excepția lucrării semnată Corneliu Dan Georgescu, *Studiu pentru „Columna Infinită”*, piesele care au alcătuit concertul cameral susținut de către Ansamblul *devotioModerna* în Aula Palatului Cantacuzino, la 27 Februarie, sub genericul *Omagiu Columnei Infinite*, au respirat un aer arhaic-arhetipal, în ale cărui reverberații puteau fi întrezărite/imaginate, ca desenele din covor, o serie de elemente comparabile cu multe dintre motivele, tehnicile sau chiar materialele folosite de sculptor în creațiile sale.

În *Satya II pentru fagot* (1980), Violeta Dinescu își întemeiază setul „imaginar” de reguli rituale pe melopeea, cu inflexiuni modale, a instrumentului de suflat. Înaintarea lor secvențială, pe segmente suprapuse de sunete, de consistența lemnului sau a metalului patinat, demarcate de linii cantabile, putea fi asociată cu sensul devenirii modulilor *Columnei infinite*. Acuratețea interpretării lui Cristian Buciumaș a șters asperitățile timbrale ale acestui instrument cu atât de puține at-uri solistice. Piesa lui Ulpiu Vlad, *Sonorități și nu-mă-uita VI pentru vioară și pian* (2015) ne-a conectat la un dublu univers

brâncușian: cel al sculpturilor în lemn, ilustrate de tehnica acordică a pianului, și cel al sculpturilor din metal sau marmoră, mișalos polisate (de pildă *Dra Pogany*, ori *Începutul lumii*), conturate de pasajele aeriene ale vioarei. Alternarea de sonorități compacte, delicate, senine, incisive sau neliniștite, liniare sau contorsionate, doinite sau eterofonizate a echivalat cu un slalom prin diversitatea sculpturilor brâncușiene. Iar efectele sporadic onomatopoeice ale vioarei au părut să contureze chipul *Măiaștrei*, dar și mediul natural în care sunt plasate câteva dintre operele Meșterului de la Hobița. Pe toate le-am putut vizualiza grație expresivității muzicii și abilității de a intui esența fenomenului creator, a cuplului Raluca Stratulat (vioară), Mihai Murariu (pian). Fascinația indusă Doinei Rotaru de unele simboluri și ritualuri ancestrale, s-a reflectat și în lucrarea *Fum* (1996) *pentru clarinet și rezonator* - o muzică onirică, sub forma unei „incantații contemporane”, „cătore zeii” sau către Divinitate, cu reflexe de bocet și treceri subtilile de la consistență la vagul *fumului* ce urcă volatil către cer, în linii sinuoase, spiralate, atenționând asupra prevalenței eternității spiritului asupra perisabilității materiei sau, poate, a interdependenței dintre ele. Ascultând această muzică mi-au venit în minte unele sculpturi în lemn, cu tăieturi inelate, ca *Regele regilor* sau *Socrate*. Torsadele ascensionale ale clarinetului (Cristian Mancaș) au reușit să pătrundă dincolo de sunet și cuvânt, în zona vidului animat de „sufluri vitale”. Prin titlul piesei sale, *Hesperide pentru violoncel și pian* (2014) - opus de debut al ciclului *Orpheide* - Carmen Cârnecki și-a imaginat *Grădina*

ideală, cu pomi „cu fructe de aur” și iazuri populate de nimfe grațioase, unde totul curge, după legea dualității universale - *continuum-discontinuum, gol-plin* - dând naștere unor politempii de sorginte pointilistă, ce convertesc materia sonoră în antimaterie. Impresionante alunecările în transcendent ale violoncelului (Dan Cavassi), pe fondul sunetelor individualizate, ca niște picături solidificate, ale pianului (Mihai Murariu), sugerând „mărgelile” *Coloanei*, cum mai numea Brâncuși modulii *Stâlpului fără de sfârșit*. Mihaela Vosgian a deschis o nouă poartă spre complexitatea limbajului componistic, ca efect al apelului la formule/cicluri *paradigmatice*, așa cum *paradigmatice* erau motivele/leit-motivele sculpturilor lui Brâncuși. *Un'altra Ciacona, pentru vioară* (2004), se situează „la granița dintre tradiție și contemporaneitate” și parcurge, prin intermediul a 12 variații, folosind „procedee canonice și superpoziții polifonice” o lume sonoră de o bogăție și diversitate tehnico-stilistică pe care compozitoarea o stăpânește cu dexteritate, precizie, forță creatoare și ingeniozitate.

Elaborată cu precizia detaliului, lucrarea necesită o virtuozitate spectaculoasă din partea interpretului, pentru a trece rapid de la tehnicile contrapunctice la specificul modal, de la discursul ornamentat la ingenuitatea primordială a melodiei, de la materialitatea sunetelor la transfigurarea lor. Or, Raluca Stratulat a corespuns întrutotul exigențelor acestei partituri în a cărei structură observăm cum se perindă elemente comune operelor sculptorului, începând cu cele cu aspect frust, cum ar fi

Rugăciunea, Somnul, Sărutul, și terminând cu cele șlefuite până la esențializarea ideii de formă, cum ar fi *Cocoșul, Pasăre în văzduh, Testoaia zburătoare*.

Așa cum mai spuneam, *Studiu pentru „Columna Infinită”* (2008) de Corneliu Dan Georgescu, a fost singura piesă cu trimitere explicită la artistul aniversat anul acesta, pentru împlinirea a 140 de ani de la naștere. Înălțuite pe principiul rezonanței naturale, sunetele trec de la un instrument la altul, generând spectre eterofonice, de o puritate genuină, a căror plutire e întreruptă arar de acordurile repetitive ale pianului, de ritmurile primitive ale tobelor și de masivitatea predominantă a armoniilor de ansamblu, la unison cu masivitatea modulilor *Coloanei* construite din metale grele - bronz și oțel. Muzica plutește în infinit, antrenând privirea spre lumi suprasensibile, într-o contemplare a formelor modulare cu geometrie perfectă, „simplă, elementară, repetitivă, tensionată și hieratică”, ce ne invită să ne acordăm ritmul propriei respirații după „elementele Coloanei, care nu sunt altceva decât însăși respirația omului, propriul ei ritm...”.

Exemplar prin ideea organizării în sine, ca și prin structura programului, atent și inteligent concepută, concertul Ansamblului *devotioModerna*, din care au mai făcut parte oboistul Valentin Ghita și percuționistul Alexandru Badea, a reușit să restituie, sub bagheta sigură și precisă a compozitoarei Carmen Cârnecki, arhetipalitatea operei lui Constantin Brâncuși, ce aspiră, întocmai ca muzica enesciană, spre „imensitatea văzduului”.

Despina PETECELE THEODORU

“Cosi fan tutte” ... un spectacol mozartian trenant

O știm bine, „Cosi...” este o operă comică ce dispune de toate atributele geniului mozartian, în primul rând de o muzică sublimă care covârșește aici – dacă se poate spune astfel – chiar și simțul dramatic propriu compozitorului.

Este o dramă comică, cea a dublei seducții orientate în sens invers. Cei doi îndrăgostiți se înțeleg a cuceri farmecul iubitei celuilalt. Pentru a verifica fidelitatea celor două surori. Mozart însuși s-a descurcat anevoie în labirintul universului feminin. În consecință se lasă sedus de libretul lui Lorenzo da Ponte; ...și de propriul geniu melodic.

Așadar, o montare actuală ar trebui să beneficieze de câteva puncte forte, de o regie de inspirație de-a dreptul fabuloasă; ...care să-ți taie răsuflarea! Ar trebui să dispună de voci absolut minunate care să susțină bogăția tezaurului melodic mozartian.

Or... spectacolul bucureștean a dispus de o regie bazată pe idei în bună parte utile, cu destule „cârlige” care fac, în răstimpuri, deliciul marelui public; dispune de voci valabile, mai puțin orientate spre ceea ce putem numi cultura teatrului muzical mozartian. În câteva cuvinte, regia, pe de-o parte, și vocile cultivate stilistic, pe de alta, pot asigura succesul absolut al unei montări actuale.

În cazul nostru... nu a fost cazul!

Regia concepută de englezul John Fulljames a plasat subiectul – cum se procedează acum în multe case – într-o quasi-actualitate; a extins spectacolul pe spații imense de timp de aproape 200 de minute; mult peste limitele libretului lui Lorenzo da Ponte. În plus a făcut-o folosind scenele mute, prelungite, deci lipsite de sonor, înaintea fiecăruia dintre acte. În aceste condiții, ca să ții în mână un asemenea spectacol trebuie să ai o inspirație genială!

Desigur, este cu totul nostim, chiar amuzant, să observi că stuff-ul armatei, cei care anunță mobilizarea rezerviștilor, a celor doi tineri, sosesc într-o mașină de lux, că cei doi amanți revin pe bicicletă, în postură de hipsteri, pentru a seduce fiecare iubita celuilalt; ...că scenele de sex se petrec pe sub mese, agitănd clinchetul paharelor, că revenirea din „misiunea” închipuită îi aduce pe cei doi amanți în costume de campanie asemănătoare combatanților din Afganistan.

Măruntele „găselnițe” regizorale, oricât ar fi de nostime, de imaginative, nu asigură totuși propulsia scenic-muzicală și dramatică. Dar ajută în acest sens...

Există în actualul spectacol, multe, foarte multe scene trenante, prelungite spre limitele suportabilității în plan scenic! Mozart însuși a cedat aici geniului său melodic. Opera dispune de numeroase numere muzicale închise;

...care ar trebui împlinite regizoral, scenic. Evident, fără a deranja climatul liric al momentului. Aria Fiordiligi-ei, „Come scoglio”, sau aria „Un’aura amorosa” destinată îndrăgostitului Ferrando, rămân momente de referință în patrimoniul mozartian. Rolul Alfonso, gândit de Lorenzo da Ponte drept un raisonneur util, un farseur elegant, un bonhomme înțelept... a dispus de o prezență tranșată. Este drept, Alfonso nu este shakespearianul Prospero; dar se presupune că este „în joc” chiar și atunci când nu se află în scenă.

De această dată a fost altfel.

Realmente dinamic, de această dată bine inspirat în plan regizoral, finalul induce, de o manieră alertă, confuzia relațiilor sentimentale în cazul celor două perechi ale îndrăgostiților; dezorientați... precum o bună parte a tinerilor din zilele noastre!

Misoginismul mozartian pare să fi fost depășit!

Distribuția a doua – cea pe care am urmărit-o – nu a fost deloc de mână a doua. În rolul filosofului sfătuitor, bas-baritonul Iustinian Zetea a construit un personaj util din punct de vedere dramatic, atunci când i s-a permis să o facă. O sporită preeminență în plan muzical, dar și scenic ar fi servit întregului spectacol. Cu totul convingător, în rolul Guglielmo, s-a dovedit a fi baritonul Daniel Filipescu, bine acomodat rolurilor ce impun situații „de gen”; aici aspectul vocal se conjugă bine cu cel scenic. În rolul celor două surori îndrăgostite – soprana Simona Neagu și mezzo-soprana Maria Jinga; ...au în continuare de

câștigat valențe ale stilului mozartian. Soprana Florina Ilie, în rolul Despinettei, personajul omniprezent, a toatăștiutor, fata în casă devenită maestru de ceremonii, s-a achitat bine atât în plan vocal, cât și scenic.

Suprasolicitat două seri la rând, tenorul Andrei Lazăr a făcut față cu greu exigențelor acestui rol liric; ...ce exclude dintru început crispările vocale ale registrului acut. În primul spectacol, în rolurile celor două surori îndrăgostite au evoluat soprana Andreea Soare și mezzo-soprana Oana Andra, iar în rolul Guglielmo, baritonul Cătălin Țoropoc. În rolul Alfonso a evoluat baritonul Vicențiu Țăranu, iar în rolul Despina a putut fi urmărită soprana Cristina Eremia.

Ansamblurile protagoniștilor, inclusiv grupul coral coordonat de Daniel Jinga, au fost bine puse la punct. Totuși, celebrul trio „Soave il vento” a trecut aproape neobservat. Onorabilă, atent îngrijită – mă refer la cel de al doilea spectacol – a fost prestația colectivului orchestral condus de Adrian Morar; am în vedere în mod special partidele corzilor.

Spectacolul este o realizare în co-producție cu Opera Garsington din Marea Britanie, din apropiere de Londra.

Pe ansamblu, cosi, cosi ! Așa și așa! ...cum zic italienii. Dar... spectacolul merită a fi văzut, a fi auzit! De ne

vom plictisi pe parcursul momentelor trenante din punct de vedere regizoral-scenic, să închidem ochii; să reascultăm muzica. Este sublimă!

Arareori Cel de Sus coboară pe pământ. Poate ne aducem aminte, a descins o dată în plus atunci când a pus umărul, cu aproape două decenii în urmă, la realizarea spectacolului „Cosi fan tutte” în regia lui Giorgio Strehler, la Milano, la Piccolo Teatro. Era în decembrie 1997. Pregătise spectacolul timp îndelungat. Nu a ajuns să-i vadă premiera. S-a stins din viața terestră în ziua de Crăciun. Colaborase cu o echipă de tineri muzicieni instrumentiști și cântăreți; ...conduși atunci de tânărul șef de orchestră Ion Marin. Rememorând distribuția nu poți să nu-l observi pe foarte tânărul Jonas Kaufmann în rolul Ferrando; în calitate, pe atunci, de tenor liric. În afara realizării muzicale – absolut sublimă, greu de exprimat în cuvinte – este de

amintit frenezia absolut uluitoare a mișcării scenice, imaginația fabuloasă care nu depășește limitele bune simțiri, coloritul stupefiant al costumelor ce concurează cu cromatica decorurilor...

Spectacolul a fost reluat pe parcursul a numeroase turnee, în Europa și nu numai.

Reluarea, de această dată, a titlului pe prima scenă lirică a țării este binevenită. În cazul în care o percepem drept o școală în arta cântului mozartian. În casele cele mari – iar Opera bucureșteană se pretinde a fi una dintre acestea – există practica invitării măștrilor de cânt, cei care assemblează vocile, coordonează aspectul stilistic. Sunt cel puțin la fel de importanți ca și regizorii invitați.

De această dată... din Anglia!

Dumitru AVAKIAN

articol apărut inițial pe: <http://www.cotidianul.ro/>

În lumea bună a muzicii

De curând a fost lansat noul anuar al Federației Mondiale a Concursurilor Internaționale de Muzică, cu sediul la Geneva. Organizația, care de anul trecut are un nou Președinte în persoana lui Didier Schnorhk, împlinește în curând 60 de ani de la înființare. Ea reprezintă elita mondială a concursurilor muzicale, acoperind întreaga paletă de genuri: pian, voce, corzi, suflători, muzică de cameră, dirijat, compoziție, jazz. Concursurile membre formează o rețea mondială întinsă pe o zonă atotcuprinzătoare: America de Nord, America de Sud, Europa, Asia, Africa, Australia. Aceste competiții se realizează unor scopuri și idealuri comune: să descopere noi talente pentru viața muzicală, respectând criterii ferme, exacte, complexe și corecte, care să asigure transparența și onestitatea luării deciziilor, aplicate de juriu internaționale numeroase (din care gazdele să facă parte într-o proporție foarte mică) și formate din specialiști reputați din domeniu.

Apartenența la Federație este o garanție solidă privind calitatea și standardele unui concurs, mai ales în condițiile în care calitatea de membru se obține după un elaborat proces de monitorizare, întins pe trei ediții, și după întrunirea tuturor parametrilor necesari acreditării, de la criteriile de jurizare la organizarea etapei finale cu acompaniament orchestral, de la cazarea concurenților până la distribuirea multilingvă a

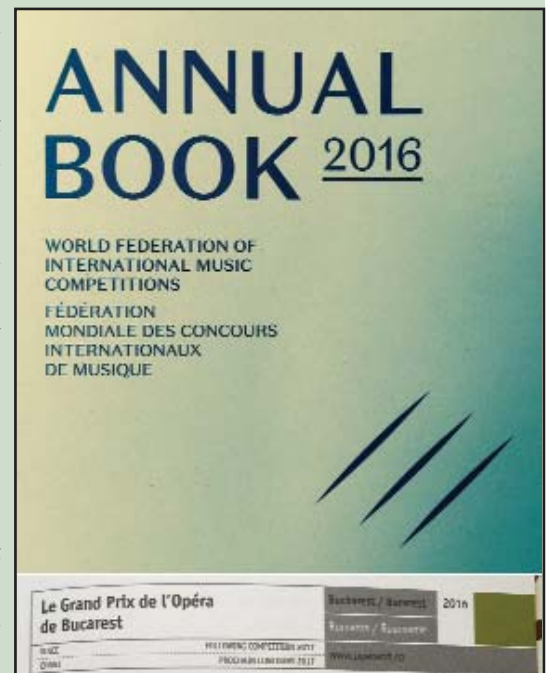
informațiilor, online și offline. Federația include în acest moment 115 competiții membre, un număr foarte selectiv, ținând cont că probabil în lume există undeva în jurul cifrei de 10.000 de concursuri. A te număra printre cei 1% acreditați este deci o performanță și într-adevăr un factor de încredere pentru concurenți, pentru sponsori, pentru mass-media.

România a fost reprezentată în această elită mondială, de câțiva ani deja, de Concursul Internațional „George Enescu”, înregistrat la vremea respectivă cu secțiile pian, vioară, compoziție. Din 2015 Concursul Internațional de Canto „Le Grand Prix de l’Opera” a reușit acreditarea, devenind singurul concurs de profil din România și unul dintre doar cele 9 concursuri de canto care în 2016 au acest statut, alături de celebrele competiții de la Toulouse și s’Hertogenbosch (ambele aureolate de importante și numeroase premii obținute de cântăreți români în trecut)!

Federația mondială a concursurilor internaționale de muzică este membră a Consiliului Internațional al Muzicii - UNESCO. De asemenea, face parte dintr-o rețea care include IAMA (International Artist Managers’ Association), JMI (Jeunesses Musicales International), EBU (Uniunea Europeană de Radio), ISPA (International Society for the Performing Arts), FFFIM (Federation Francaise des Festivals Internationaux de Musique) și EMCY (European

Union of Music Competitions for the Youth).

Federația este condusă de un comitet prezidat de reprezentantul Concursului de la Geneva, Didier Schnorhk, vicepreședinte fiind doamna Marja-Leeba Petas-Arjava

(reprezentanta Concursului de la Helsinki). Trezorier este Jacques Marquis (Fort Worth, Texas) iar membri în Consiliul de Conducere sunt Karendera Devroop (Pretoria, Africa de Sud), Rob Hilberink (Utrecht, Olanda), Peter Paul Kainrath (Bolzano, Italia), Stephen McHolm (Calgary, Canada). Secretar general este australianul Benjamin Woodroffe, în timp ce româncea Alexandra Marinescu gestionează aparatul organizatoric și de comunicare.

C. MIHAI

Elena Moșuc în "Boema" de Puccini

Pentru spectatorii de opera, sosirea la București a renumitei soprane Elena Moșuc constituie un eveniment mult așteptat. Prezența ei pe mari scene ale lumii, la Metropolitan din New York, Scala din Milano, Opera Mare din Paris, Wiener Staatsoper, Liceo di Barcelona, Deutsche Oper din Berlin și multe altele reprezintă, fără îndoială, o dovadă a prețuirii sale în acest teatru.

Anul trecut, am avut șansa s-o urmăresc la Scala din Milano în "Lucia di Lammermoor" de Donizetti, alături de tenorul Vittorio Grigolo. Mărturisesc că m-a emoționat până la lacrimi viziunea pe care a dat-o celebrei arii a nebuniei, dar mai ales succesul enorm pe care l-a avut în fața unui public atât de exigent și pretențios ca cel italian.

După ce și-a dovedit profesionalismul și o bună tehnică vocală în partituri grele de belcanto cântând Lucia di Lammermoor, Norma și reginele din operele lui Donizetti, se reîntoarce la Mimì, cu acel sentiment de atașament față de un rol delicat și sensibil din opera lui Puccini.

În seara respectivă, ne-a făcut, încă o dată, dovada seriozității, devotamentului și muzicalității sale în construirea și reprezentarea fiecărui personaj pe care îl interpretează.

Cele două mari arii: "Sì. Mi chiamano Mimì" și "Donde lieta" au fost interpretate cu o mare noblețe și știință a cântului.

Ea posedă, în acest moment, o voce cu armonice bogate, care s-a exersat pe belcanto, are o frază rafinată, în care accentele sunt plasate la locul potrivit, pentru a da culoare și expresie.

Ceea ce impresionează mult la Elena Moșuc este faptul că nu uzează de gesturi teatrale exagerate, la ea dramatismul se descoperă din modulațiile vocii sale superbe, este marcat cu mare subtilitate prin nuanțele pe care le acordă cuvintelor din fraza muzicală.

După opinia mea, a fost o lecție subtilă de știință a cântului.

Printr-o nefericită situație, creată de indisponibilitatea vocală a partenerului ei, tenorul german de naționalitate română Daniel Magdal, rolul Rodolfo a fost cântat de Lucian Corchiș.

Apreciez vocea sa frumoasă de tenor liric, potrivită pentru acest rol. Desigur, efortul de a cânta, aflând de acest fapt în ziua respectivă, s-a resimțit, mai ales că el renunțase la premiera de "Cosi fan tutte" de Mozart, din cauza unei disfonii vocale.

El este sensibil, interpretează nuanțat acest personaj. Are un registru mediu foarte bine guvernat de inteligența sa muzicală. În seara respectivă, a avut unele probleme în acut, firești, datorate unor cauze obiective. Ultimele două acte le-a cântat și simțit cu sensibilitate, fiindu-i un partener onest Elenei Moșuc. Au fost emoționante duetele Rodolfo - Mimì din actele III și IV, în care cei doi artiști au vibrat sufletește, creând momente de autentică sensibilitate.

Apreciem, de asemenea, interpretarea subtilă a Elenei Moșuc în actul IV, în care a demonstrat un dramatism convingător și, în același timp, modul sensibil al lui Lucian Corchiș de a rezolva actoricește finalul operii.

Simonida Luțescu a susținut rolul Musettei. Beneficiază de un fizic adecvat, este înaltă, are prestanță în această partitură pe care a mai cântat-o. Se simte însă, la ea, niște disfuncții vocale, probabil datorate și din cauza unei prelungi absențe de pe scenă. S-a străduit să se integreze cu onestitate în distribuție.

Cei trei prieteni ai lui Rodolfo au alcătuit o echipă omogenă, bine condusă teatral, cu o interpretare sugestivă.

Florin Simionca, un bariton întotdeauna responsabil de ceea ce cântă, și-a dozat vocea în duetul cu Musetta din actul III și cu Rodolfo din actul IV, reușind să comunice cu partenerul în mod convingător.

Basul Marius Boloș a cântat nuanțat aria paltonului, iar Valentin Vasiliu și-a demonstrat, încă o dată, profesionalismul, chiar și în roluri secundare.

Momentul petrecerii cu iz comic din actul IV pentru întreaga echipă a fost bine interpretat teatral.

Ca de obicei, basul buf Mihnea Lamatic ne-a amuzat cu talentul său, cu gagurile actoricești de bun gust în două apariții pitorești: Benoît și Alcindoro.

Vlad Conta, care ne-a obișnuit, de fiecare dată, cu muzicalitatea sa subtilă, pe care, suntem siguri că o moștenește de la

ilustrul său tată, s-a străduit să ofere o lectură cât mai fidelă partiturii lui Puccini.

Din păcate, putem observa un aspect de ordin strict acustic al actualei săli a Operei: prin lărgirea fosei orchestrale, efectele sonore ale ansamblului s-au augmentat, în dauna vocilor. Nu o dată, orchestra sună puternic, creând o disproporție evidentă cu prestațiile vocale.

Regia spectacolului de "Boema" aparține lui Ionel Pantea, în scenografia lui Ștefan Caragiu și costumele Liliane Cenean, într-o variantă clasică, așa cum am mai observat în cronicile mele, la timpul potrivit.

Aș avea, însă, în final, o remarcă critică obligatorie. Se cuvenea, ca la un asemenea spectacol, care beneficia de o participare extraordinară a cunoscutei noastre soprane Elena Moșuc, Opera Națională București, prin serviciul ei de presă și imagine, să acorde o mai mare publicitate unui asemenea eveniment.

Publicul larg, din păcate, nu a știut de această programare repertorială, pentru că, din nefericire, au dispărut de câțiva ani afișele cu distribuții pe o anumită perioadă de timp și mai ales că a lipsit cu desăvârșire o reclamă prin mass-media, la diverse posturi TV.

La toate teatrele mari din lume există afișe exterioare cu distribuțiile spectacolelor pe o perioadă de timp. În cazul nostru, atâta timp cât sunt programate pachete de titluri, la scurt timp între ele, este și firesc ca publicul să poată opta pentru o anumită echipă de interpreți.

Este de dorit ca această carență de imagine să fie evitată pe viitor.

Mihai-Alexandru CANCIOVICI

Vă place Brahms?

Bianca Luigia Manoleanu, Stanca-Maria Manoleanu și Remus Manoleanu

Seara celei mai colțoase zile de iarnă. Oamenii cei mai curajoși – muzicieni și melomani – au înfruntat nămeții, frigul și inconvenientele din trafic pentru a ajunge la Ateneu și a asista la un recital ai cărui protagoniști erau sopranele Bianca Luigia și Stanca-Maria Manoleanu și pianistul Remus Manoleanu. Grupul este de multă vreme în atenția publicului, deoarece concertează cu o frecvență impresionantă, în formulă completă sau în duo, în toate sălile propice muzicii de cameră din București, Cluj, Timișoara, Iași, Brașov, Satu-Mare, Tg. Mureș, Ploiești...

Niciunul din recitalurile grupului nu seamănă cu celălalt, fiecare este rodul unui demers care vizează alte epoci, alți compozitori, uneori chiar alt public. Enescu, compozitori români din varii generații (enumăr la întâmplare, cu riscul de a omite nume însemnate: Pascal Bentoiu, Radu Paladi, Theodor Grigoriu, Ionică Pop, Nicolae Coman, Horațiu Alexandrescu, Ede Terenyi, Dan Buciu, Aurel Stroe, Irina Hasnaș, Violeta Dinescu, Adrian Pop...), clasici (Haydn), romantici și postromantici (Schumann, Brahms, Dvořak, Ceaikovski, Grieg, Richard Strauss, Wolf, Ravel, Rachmaninov...), moderni (Britten, Barber, Rodrigo, Villa-Lobos, Obradoros...), dar și « canzoni italiene » care înduioșează toate inimile senzitive (Bellini, Donizetti, Leoncavallo, Mascagni, Verdi...). Grupul nu s-a specializat rutinier într-o anumită muzică – de autor sau de perioadă istorică –, ci s-a deschis larg și iscoditor către lume și către timp. Răsfoind câteva afișe și programe de sală din ultimul an, mă simt copleșită : De unde atâta energie? Fără îndoială, în familia Manoleanu se muncește încontinuu și frenetic în imaginarea unor programe originale, în căutarea unor piese inedite sau puțin cântate și – de la sine înțeles – în pregătirea acestora din urmă.

Recitalul din 17 ianuarie nu prevestea vreo surpriză: un program compact stilistic, sub un generic care predispunea la nostalgie: *Vă place Brahms ?* (titlul unui încântător film artistic de acum câteva decenii). Dar după cele câteva lieduri “clasice” (voce-pian) cântate de Bianca Luigia Manoleanu cu vocea ei spectaculos de mobilă, precisă și bine timbrată – *Zigeunerlieder*, *Mondnacht*, *Lerchengesang*, *Auf dem Schiffe*, op. 103 și respectiv 21, 70 și 97 –, surprizele au început să apară. Remus Manoleanu a oferit publicului patru *intermezzi* lirice pentru pian solo, rareori cântate – op. 117 („*Wiegenlieder meiner Schmerzen*“, cântecele de leagăn ale durerilor mele), 118 și 119 –, pe care le-a executat cu tensiunea profundă dar reținut exprimată pe care a gândit-o compozitorul.

A urmat tânăra soprană Stanca-Maria, cu un pachet de trei lieduri – *Mondnacht*, *O wusst' ich doch* și *Junge Lieder*, op. 72 și respectiv 63. O voce tânără, viguroasă, modulată și excelent antrenată, la al cărei succes a contribuit și prezența plăcută privirii a celei care a produs-o.

Cea mai mare surpriză s-a ivit în finalul recitalului, când Bianca Luigia și Stanca-Maria Manoleanu au evoluat împreună în duetele pentru soprană și altistă cu acompaniament de pian opus 61, 66, 20 și 75. Cântul lor a fost caracterizat prin acuratețe impecabilă, coordonare perfectă, interpretare inspirată. Pianistul a urmărit atent cele mai mici fluctuații agogice expresive ale celor două voci. În fine, ultima surpriză a fost aceea că, pentru ultimele cinci lieduri – *Klänge*, *Jägerlied*, *Weg der Liebe*, *Die Schwestern* și *Walpurgisnacht* –, vocalistele și-au inversat rolurile: Stanca-Maria a preluat vocea superioară – prilej cu care și-a demonstrat nu doar întinderea vocii, ci și timbrul dramatic –, iar Bianca Luigia a preluat partida secundă. O schimbare de culoare sonoră care a împropătat atmosfera spectacolului.

Temerarul public din 17 ianuarie a răsplătit, cu o căldura care sfida gerul de afară, un recital cameral de înaltă ținută artistică, în care Brahms a fost cu adevărat Brahms.

Speranța RĂDULESCU

Christian Badea și relieful lumilor muzicale

Christian Badea dispune de o muzicalitate debordantă și plină de imaginație. Spiritul său este ager și sclipitor.

Așteptarea în freacățul de public pe Christian Badea să apară la pupitrul dirijoral se ivește cu bucuria unei zile însorite și de bun augur.

În acest climat mi-am amintit de spectacolul cu actul III din opera *Parsifal* de Richard Wagner pe care Christian Badea l-a dirijat și l-a

conceput regizoral într-un concert cu Orchestra simfonică a Filarmonicii George Enescu, la 14 mai 2015. A fost atunci la Ateneul Român un eveniment artistic de proporții și de dimensiunile unui mare teatru de operă. Christian Badea s-a definit, de altfel ca întotdeauna, cu conștiința inspirată și cu ardoarea de nestăvilit, și astfel pe măsura măreției și a întregului său merit personalizat în artă.

Christian Badea excede în iluminări extraordinare și nicăieri astfel de întâlnit, iluminări asupra înțelesurilor, sensurilor și pulsațiilor din partitură.

Genurile și modalitățile muzicale se armonizează în lumile și în

reliefările lumilor sale de sunet, și în ansamblul orchestrei simfonice în configurări inteligente și inteligibile până la realizarea efectivă a unor corporalități de lumi de sensibilitate și de timbre în adevărul lor cu momente de felurimi în extaz, pe care le conferă capodoperelor muzicale.

Christian Badea, în ținuta sa dirijorală, exprimă cu drept de cetate, magnificența demnității artei în tot ce poate fi sugestibilitatea, frumosul, ardoarea, impetuoșitatea, drama în marea diversitate și noblețe a condiției umane.

Christian Badea este un șef de orchestră excepțional și prin aceea că este posesorul unei culturi muzicale de

mare bogăție, cultură de natura aceleia care are stelaritate genetică. Temperamentul său este admirabil și de relevanță instantanee în fiecare dintre subdiviziunile de secundă din durata unei audii, iar gestică sa este celebratoare de valori de conștiință și de motivații în ofrandă.

Concertele Orchestrei Simfonice a Filarmonicii George Enescu din datele de 4 și 5 februarie 2016 l-au avut ca dirijor pe Christian Badea, iar programul de o evidentă spectaculozitate a cuprins **Serenada pentru orchestră de coarde** de P. I. Ciaikovski, **Concertul nr. 2 în Re major pentru flaut și orchestră** de W.A. Mozart, solist Ioan Bogdan Ștefănescu și tot de W. A. Mozart **Concertul nr. 3 în Mi Bemol major pentru corn și orchestră**, solist Ioan Gabriel Luca, apoi **Duo concertant. Wilhelm Tell, Duo Brilliant pentru flaut, oboi și orchestră** de Gioachino Rossini, soliști Ion Bogdan Ștefănescu și Adrian Petrescu și, în apoteoză, **Poemul simfonic Preludiile**, de Franz Liszt.

Programul ne-a oferit - pe lângă interesul pentru aspectul repertorial - o surpriză neașteptată, și anume, aceia de a-i vedea și de a-i asculta pe trei dintre cei mai merituoși instrumentiști din Orchestra simfonică a Filarmonicii George Enescu, muzicieni admirați pentru excelențele lor apariții solistice notate în partiturile la care sunt solicitați. Ei sunt flautistul Ion Bogdan Ștefănescu, cornistul Ioan Gabriel Luca și oboistul Adrian Petrescu. Publicul a avut posibilitatea de a-i audia acum în postură de soliști concertiști, exprimând devoțiunea marilor interpreți.

Serenada pentru orchestră de coarde de P.I. Ciaikovski a fost relevată de Christian Badea în atmosfera și climatul în care valsul, romanța și reverențele erau cutuma în saloanele aristocratice de la Moscova și de la Sankt Peteresburg. Christian Badea a condus cu eleganță și grandoare această muzică nordică, o muzică de amploarea, portanța și elansarea tăriei simfonice.

Christian Badea

Concertul nr. 2 pentru flaut și orchestră în Re major de W. A. Mozart a fost realizat în partea solistică de unul dintre cei mai importanți interpreți români și maestru la instrumentul său, și îl numesc aici pe Ion Bogdan Ștefănescu. El a interpretat partitura de la început până la sfârșit într-o autentică revărsare de virtuozități, de umor, fantezie și inventivitate.

Concertul nr. 3 pentru corn și orchestră în Mi Bemol major de W.A. Mozart, solist fiind Ioan Gabriel Luca, a fost realizat cu eficiență sonoră, cu energia de ton și chiar cu un spirit eroic. Este desigur important că Ioan Gabriel Luca acordă prioritate frumuseții sunetului într-un farmec de plină frenezie, de mișcare și ritm. Publicul a primit cu o reală satisfacție apariția solistică a lui Ioan Gabriel Luca.

Duo concertante, Wilhelm Tell. Duo Brilliant pentru flaut, oboi și orchestră de Gioacchino Rossini este de fapt un potpuriu cu teme din opera respectivă. Tandemul Ion Bogdan Ștefănescu, la flaut, și Adrian Petrescu, la oboi și, alternativ la corn englez a fost cuceritor prin viteză și agilitate și chiar prin savoare și teatralitate. Această piesă lejeră și rapsodică a fost un respiro înaintea primelor enunțăminte din **Preludiile** de Franz Liszt.

Există aici, în **Preludiile** de Franz Liszt o factură magnifică și o intensă spiritualitate care ne uimesc, ceea ce a fost în aceeași măsură uimitor și în creația interpretativă desăvârșită în acest concert simfonic, și cu această partitură, de Christian Badea. Sigur, această muzică este prevestitoare de izbăvire, asemeni sugestiei literare care l-a inspirat și l-a incitat pe compozitor anume poemul cu același titlu scris de poetul Alphonse de Lamartine. Glorioase și grandioase, **Preludiile** de Franz Liszt au fost celebrate la tensiuni înalte și stelarizate de Christian Badea.

Mircea ȘTEFĂNESCU

Camerata Regală și spiritul performanței

Laureați cu Premiul de excelență „Muzica Viva” 2014, decernat de Forumul Muzical Român, muzicienii Cameratei Regale au susținut în prima decadă a lunii februarie, în sala mare a Ateneului Român, un concert Extraordinar cu care au continuat stagiunea din acest an. La pupitrul dirijoral al ansamblului, a fost invitat maestrul Horia Andreescu, un artist fondator de ansambluri orchestrale, precum renumiții „Virtuozi din București”. Cu abilitatea desăvârșită a construcțiilor interpretative ce-i poartă semnătura, Horia Andreescu și-a propus ca acest program al Cameratei Regale să ofere melomanilor satisfacția de a asculta pagini celebre ale muzicii romantice și

românești, potrivite pentru un concert de la sfârșit de săptămână După o îndelungată absență, „Codex Caioni” de Doru Popovici a fost readus de dirijor în atenția muzicienilor și publicului, valorizând celebrele motive specifice componisticii românești din finalul Renașterii europene, măiestrit prelucrate în secolul XX. Cu atât mai mult apreciem această opțiune, cu cât Doru Popovici „beneficiază” actualmente de regimul unei nedrepte uitări. Ca solist al ansamblului, cântând pe vioara enesciană „Guarneri del Gesu - Catedrala”, maestrul Gabriel Croitoru (foto) a avut plăcerea de a ne dărui pagini romantice de virtuozitate, *Introducere și Rondo capriccioso* de Saint Saens și *Melodii lăutărești* de Pablo Sarasate, adăugând în supliment, *Variațiuni* de Tartini. Stăpân pe un repertoriu excelând prin lucrări concertante de mare complexitate,

solistul a ridicat la cote înalte aceste piese celebre care, în dialog cu Camerata Regală, au impus strălucirea virtuoză ale giuvaerurilor de valoare rară.

Horia Andreescu, cunosător de renume al creației ceaikovskiene, a întregit programul cu o partitură foarte puțin cunoscută de marele public - *Souvenir de Florence*, versiune orchestrală a sextetului omonim. O ambianță plină de emoționantă evocare a peisajelor florentine, redată cu vigoare și lirism, a adus în sala Ateneului Român poemul romantic, redat cu forța expresivă a Cameratei Regale, creând starea de eveniment dăruită nouă de acest ansamblu care, în ultimul deceniu, cu fiecare apariție, urcă treptele măiestriei demne de simbolul pe care îl reprezintă.

Grigore CONSTANTINESCU

Frumusețea intrinsecă a muzicii

Concertul din 18 Februarie al Orchestrei Filarmonice „George Enescu” poate fi încadrat, fără rezerve, în categoria „concertelor extraordinare” datorită, pe de o parte, anvergurii de proporții a viziunii interpretative a celor doi artiști - dirijorul Horia Andreescu și pianista americană de origine chineză Claire Huangci -, pe de altă parte, inspiratei asocieri între modernitatea rusească de la mijlocul secolului al XX-lea și romantismul francez reprezentate de lucrările incluse în program: *Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră în sol minor, op. 16* de Serghei Prokofiev și *Simfonia în re minor* de César Franck.

Deși recunoscută mai ales pentru interpretarea partiturilor lui Domenico Scarlatti sau Frédéric Chopin, ce presupun mai degrabă finețea detaliului și touché-ul afectiv, sentimental, decât forță și impetuoșitate, foarte tână (26 de ani) și gracila Huangci a invadat scena și sala Ateneului Român cu virtuozitate ei incandescentă, năvalnică, luând cu asalt materia sonoră, ca și când ar fi cioplit în cel mai dur granit întregul complex ritmico-armonico-melodic al muzicii lui Prokofiev. Dar temperamentul acesta exploziv devenea subit mlădios și rafinat atunci când frazele intrau pe făgașul lirismului poetic, mulându-se perfect pe specificul polistructurilor componistice. Chiar dacă Prokofiev a omis din alcătuirea cvadripartită a Concertului o parte propriu-zis lentă, cantabilă, fiecare mișcare se comportă ca un microunivers, ca un concentrat al direcțiilor gândirii sale componistice: cea *clasică*, de sorginte beethoveniană, *inventivitatea*, cu treceri imprevizibile de la o stare la alta, de la teluric la sublim, *elementul motric*, perceptibil mai ales în prima și a doua secțiune, *lirismul*, predominant în prima și a treia mișcare și *grotescul*, cu gama ramificațiilor lui, de la glumă la parodie, evident în special în partea finală. O asemenea bogăție stilistică i-a permis pianistei să-și etaleze întregul

Claire Huangci

potențial tehnico-expresiv și conceptual, subliniind cu acuitate intuitivă predominanța dramatismului lăuntric al compozitorului, chiar și în momentele în care modalismul cadenței finale, de pildă, lua înfățișarea ingenuă a unui cântec de leagăn.

Claire Huangci a găsit în personalitatea lui Horia Andreescu partenerul empatic ideal, mereu atent, maleabil, implicat total atât în demersul componistic, cât și în intențiile ei interpretative, și așa mai spune că Prokofiev a găsit în pianista americană una dintre talmăcitoarele remarcabile ale adâncurilor trăirilor lui sufletești. Ovațiile publicului au fost atât de entuziaste încât solista a oferit ca

suplimente fermecătoarea prelucrare a *Marșului turcesc (Alla turca)* din *Sonata în La major, KV 331* de Mozart, datorată pianistului Fazıl Say, și un fragment visător, cantabil, din coloana sonoră realizată de compozitorul Yann Tiersen pentru filmul francez *Amélie*.

Sub bagheta lui Horia Andreescu, *Simfonia în re minor* de César Franck, o muzică destul de stufoasă datorită structurii ei ciclice, dar și unei anume masivități orchestrale în tratarea și dezvoltarea acordico-timbrală a motivului tematic inițial, reflex al practicii de organist a compozitorului, și-a limpezit traseele ritmico-expressive, și-a personificat traseele narative, și-a plasticizat policromiile timbrale, potențate de partida alătururilor - mereu superlative în omogenitate, acuratețe sonoră, coerență și flexibilitate în atacuri. Horia Andreescu are darul înnăscut al construcțiilor grandioase, generoase, elegante. El dă amploare și libertate frazelor, le lasă să respire, are bucuria rafinementelor coloristice și a crescendo-urilor dozate progresiv, de la nuanțe infinitezimale la culminații paroxistice, dinamizând treptat nu doar suprafețele, ci și profunzimile demersului componistic franckian. Horia Andreescu știe, de asemenea, să contextualizeze motivul tematic, integrându-l și disipându-l în ansamblu, fără a-i știrbi însă individualitatea. Am plecat, de aceea, de la acest concert cu sentimentul că am participat la un veritabil ritual de *revelare a frumuseții intrinseci a Muzicii*.

Despina PETECEL THEODORU

Trio Pro Arte

Concertul de muzică de cameră din seara zilei de 20 februarie 2016, la Sala Mare a Ateneului Român, a atras un numeros public venit să admire și să aplaude un program Beethoven interpretat de Trio Pro Arte format din violonista Anda Petrovici, violoncelistul Marin Cazacu și pianistul Nicolae Licareț.

Este de arătat, de la început, că spectaculozitatea și vitalitatea conferită de Trio Pro Arte muzicii beethoveniene a fost plină de culoare și de brio.

Anda Petrovici a fost timp îndelungat prim concert maestru la

Orchestra simfonică a Filarmonicii este de subliniat reala capacitate a George Enescu și solistă concertistă, a cărei experiență de artă este astfel relevantă.

Marin Cazacu este un autentic maestru în muzică și interpret concertist de înaltă clasă, a cărei prezență pe podiumurile de recital și de concert din țară și străinătate i-au impus numele în elita profesioniștilor la nivel academic, cât și în atenția marelui public.

Nicolae Licareț se bucură de o venerabilă prețuire în ansamblul vieții muzicale românești, ca solist concertist, cât și pentru îndatoririle pe mari arcuri de timp. cum și astăzi, de Director artistic al Filarmonicii George Enescu.

Am ascultat cu arta acestor instrumentiști de prodigioasă condiție **Trio cu pian nr. 1, în Mi bemol major, op. 1, nr. 1 și Trio cu pian nr. 13, în Mi bemol major, op. 38, după Septetul op. 20** din tezaurul beethovenian.

Beethoven este unul dintre cei mai mari compozitori, iar interpretarea creațiilor sale, pentru a fi în autentică, se află sub sigla definitorie a indisolubilității valorilor umane.

Anda Petrovici, Marin Cazacu și Nicolae Licareț sunt muzicieni care cunosc și dăruie bucurie și îndatorare. Cântul în trio este organic și este întrețesut cu gesturi subtile și relaționări firești. Fiecare dintre aceste

două trio-uri beethoveniene cuprind durate aproape ca cele ale simfoniilor și în acest cadru este de subliniat reala capacitate a interpreților de a se situa în vibrația și conceptualitatea exegezelor de tip expresiv.

Pro Arte se petrece un adevăr simplu și de înțeles. Și acesta este esențial, anume cât de neînsemnate sunt ponderea gustului personal și a opiniilor proprii, în fața importanței scrierilor componistice, și acesta este

unei lecturi de mare calitate a mesajelor din semiografia scrisă și din acea nescrisă din partitura semnată emblematic Beethoven.

Am văzut și am fost purtat dincolo de aparențe în clarul, în ordinea de succesiuni, de suprapuneri armonice, de melodii acompaniate, sau de dialoguri dramatice, în îmbinările dintre vioară, violoncel și pian.

Rămâne astfel imaginea acestui concert cameral ca o surprinzătoare reușită a coincidențelor dintre normele esteticii și filozofiei muzicale beethoveniene cu excelența instrumentală și cu temperamentele scenice adecvate.

Mai este de adăugat aici și un gest de recunoștință către acești muzicieni din Trio Pro Arte, pentru posibilitatea pe care au acordat-o celor prezenți la concertul lor, de a auzi aceste creații beethoveniene, poate și pentru prima oară, fapt care este o șansă evenimentială, o șansă de viață.

Mircea ȘTEFĂNESCU

Publicul a aplaudat și a ovaționat. Dar comentatorul are de spus, că rar, la alte formații muzicale camerale mai mult sau mai puțin mediatizate, în interpretările Trio-ului

criteriul de dreaptă estimare a reușitei frumuseților tangibile, a aurelor din cantilene și în ritmurile apetisante ale figurărilor de dansuri care-au avut epocile lor, menuet și landler, dar și a

Barocul din afara cutiei... sau cum redăm viață unei muzici de peste două secole

Curentul muzical Baroc acoperă o perioadă de aproximativ 150 de ani și se referă la creația muzicală europeană din secolele XVII și XVIII. El este cel care face legătura între muzica "învechită" a Renașterii și suflul nou pe care îl aduce Clasicismul. Până aici nu pare greu de definit, mai cu seamă că reprezentanții muzicali ai perioadei nu sunt atât de mulți. Deși o singură filosofie nu poate descrie mai bine de un secol de muzică, există concepte esențiale care definesc această artă. Ideile sunt readuse astăzi în fața publicului într-o lume plină de noutate și inovare, într-o societate saturată de informație și au efectul unei rezerve bune de aer curat. Acest interes pentru o muzică veche scoate la iveală adevăratele resurse retorice și dramatice ale muzicii din perioada Barocă. Sunt mulți care cochetează cu acestei idei muzicale dar mai puțini care reușesc a le înfăptui, printr-o însuflețire fără seamă dar mereu bazată pe cunoștințe solide.

Punerea în scenă a unui recital-spectacol de muzică barocă nu e lucru ușor; parcă mai mult decât în recitalurile de muzică de cameră din perioada Clasicismului și după acesta, e neapărată nevoie de comunicare, omogenizare a discursului muzical și, desigur, de o experiență îndelungată de cântat împreună.

La Universitatea Națională de Muzică din București crește un mic nucleu de pasionați în ale artei Baroce. Vorbesc aici de Adrian Ioan Buciu, unul dintre cei care astăzi

coordonează Centrul de Muzică Veche. I s-au alăturat și alții iar împreună au decis să prezinte publicului un recital sub titlul *Di' cor mio*, pe 23 februarie 2016 la Sala Mică a Ateneului Român. Spectacolul a fost gândit ca un tot unitar deși lipsa unui program de sală a obligat gazda să anunțe că nu se aplaudă decât la final. Asemenea lucruri se mai întâmplă, mai cu seamă când înaintea recitalului interpreții sunt cei care se ocupă și de toate celelalte aspecte organizatorice. Publicul a fost prezent în număr nesperat de mare având în vedere

caracterul deloc facil al acestei muzici. Soprana Angela Șindeli, doctor în muzică pe o temă ce a tratat vocea feminină în muzica barocă, a ales să prezinte un colaj de 9 arii și 3 intervenții instrumentale.

Ideea de bază a fost abordarea unui singur compozitor – Händel – și o scurtă călătorie prin toată creația lui dedicată vocii, incluzând aici chiar și două extrase din oratorii. Totul s-a vrut a fi o poveste: de dragoste, cu toate formele ei, "de la bucurie, dezamăgire, izolare la răzbunare. De la candoarea lui Dafne la nebunia și încrâncenarea Alcinei", așa cum ne-a

mărturisit însăși solista. Acompaniamentul muzical a fost inițial gândit a fi asigurat de clavecin, prin participarea Andrei Demidov. Curând i s-au alăturat și ceilalți membri: Raluca Stratulat (vioara I, violă), Mircea Lazăr (vioara a II-a), Andreea Țimiraș – violoncel și tână studentă în anul I, Doris Iorga, la oboi. Nu a fost deloc greu să intuiesc experiența în muzică de cameră a primilor trei, mai cu seamă că violoncelista Andreea Țimiraș a fost deseori prezentă pe scenă alături de violonista Raluca Stratulat. Din nefericire, am sesizat câteva probleme pe care tână oboistă le-a avut cu instrumentul ei, lucru care i-a amplificat emoțiile vizibil existente. Experiența scenei este cea care educă dar Doris Iorga e doar la început.

Personajul pe care l-a construit soprana Angela Șindeli a fost unul deosebit de atrăgător. Comunicarea între artistă și public a fost una impecabilă și a reușit să țină captiv auditoriul într-o oră de muzică ce a trecut parcă pe nesimțite. Apariție surprinzătoare, cu o rochie de un Baroc transpus în cheie modernă, artista a încercat o călătorie virtuală în lumea secolelor XVII-XVIII prin muzică, elemente vizuale și chiar și miros, ocupându-se personal de parfumarea discretă a sălii

de concert cu arome specifice epocii. Coregrafia a fost minimală dar utilă, având în vedere posibilitățile scenice. A fost creată în permanență ideea de semicerc orientat către public, fără a eclipsa vreun moment acompaniamentul instrumental. Pentru acest aspect al recitalului, artiștii au beneficiat de sfaturile coregrafei Ruxandra Nicolescu.

Publicul obișnuit al stagiunii de marți seară a fost cu siguranță scos din rutina evenimentelor cu care i-a obișnuit Filarmonica. Pentru cunoscătorii de muzică Barocă prezenți, tot conceptul recitalului a fost o surpriză plăcută iar musafirii mai puțin inițiați – printre care și câțiva studenți la muzicologie, poate mai mult curioși, dar bineveniți – au fost încântați. Cu siguranță o să mai auzim de inițiativele acestui grup de iubitori de muzică veche, poate nu în aceeași formulă. Am certitudinea că o mare parte dintre ei își vor continua preocupările în zona atât de bogată în resurse a Barocului, atât pe latura interpretativă – prin concerte și recitaluri – cât și pe cea a cercetării muzicologice fără de care aceste manifestări ar rămâne într-o zonă neutră, gri, a superficialului și amatorismului.

Andra FRĂȚILĂ

Fațete ale romantismului

Atracția concertului Orchestrei Naționale Radio din 26 Februarie a constat deopotrivă în prezența, pe podiumul Studioului „Mihail Jora”, a doi protagoniști de faimă internațională – dirijorul Nicolae Moldoveanu și violoncelistul Răzvan Suma – și în factura romantică a pieselor ce au alcătuit programul: *Uvertura „Manfred”*, op. 115 și *Concertul în la minor pentru violoncel și orchestră*, op. 129 de Robert Schumann și *Simfonia „Manfred”*, op. 58 de P. I. Ceaikovski.

Tripla sa formație de violonist pianist/organist și dirijor, ca și faptul că abordează în egală măsură repertoriul simfonic și de operă, fac din Nicolae Moldoveanu un artist complex, cu o remarcabilă capacitate de pătrundere în miezul fenomenului componistic și interpretativ.

Judecând după patosul cu care conduce ansamblul orchestral, după felul în care face corp comun cu mișcărilor și sensul metamorfozelor ritmico-melodice ale discursului muzical, dar și cu membrii orchestrei, cu care părea să comunice într-o stranie simbioză, modelându-i, ca un alt Pygmalion, s-ar putea spune că Nicolae Moldoveanu posedă un temperament romantic. Și totuși, concepția sa dirijorală nu e lipsită de acea rigoare ce ordonează natura excesiv extrovertită a lucrărilor romantice. *Uvertura schumanniană* și-a dezvăluit caracterul lirico-dramatic prin accente ferme,

sugestive și impulsuri energetice debordante. În schimb, dramatismul *Simfoniei „Manfred”* cunoaște, la Ceaikovski, evoluții de un tragism inuman, *lugubru* (p. I), mai ales datorită timbrului apocaliptic al alăturărilor – compartiment cu performanțe la fel de notabile ca în cazul confrăților din Orchestra Filarmonicii. Cu un instinct sigur al devenirii sunetelor, ritmurilor, frazelor, Nicolae Moldoveanu urmărește sinuozițiile simfoniei, se confruntă cu abisurile neliniștite ale subconștientului, suspendă emoțiile și

exaltă spiritul ludic, cu ecouri din muzica baletelor, atunci când tragicul tinde să-i sufoce orice urmă de vitalitate (mișcărilor a II-a și a III-a), departajează și reunește multiversurile sonore contrastante (p. a IV-a), diferențiază și apropie într-un tot unitar structurile contrapunctice, modale și pe cele cu iz

oriental, construind un edificiu arhitectonic solid, somptuos, opulent.

Plasat strategic între două opusuri sfâșietor de dramatice, *Concertul în la minor pentru violoncel și orchestră* de Schumann a avut rolul de catalizator și purificator sufletesc al auditoriului. Intelligent, sensibil, spontan, cu un sunet de un rafinament extrem și de o noblețe princiară în frazare, dezinvolt și impetuos, consistent în pasajele de virtuozitate, Răzvan Suma a conferit partiturii schumanniene plasticitate, fluiditate, dar și precizie și logică a construcției, spre deosebire de varianta oarecum rigidă, cu fraze pe alocuri neinteligibile și groaie ca tehnică instrumentală, oferită cu două săptămâni în urmă, la Ateneu, de către Gabriel Schwabe. Caracterul aproape simfonic al acompaniamentului orchestral i-a permis lui Nicolae Moldoveanu să-l secondeze pe violoncelistul român cu participare egală, risipind astfel părerea unora dintre exegeți despre caracterul pianistic al opus-urilor simfonice schumanniene.

La cererea publicului, Răzvan Suma a mai cântat, cu măiestrie demnă de arta inluminurilor medievale, una dintre paginile pline de farmec din creația lui Gaspar Cassadó: *Dans final (Jota)* din *Suita pentru violoncel solo*.

Și, dacă e adevărat că fenomenul creației și interpretării trebuie să-i facă pe oameni să plece transformați dintr-o sală de concert sau de spectacol, atunci concertul Orchestrei Naționale Radio, la care m-am referit, și-a atins, neîndoios, scopul.

Despina PETECEL THEODORU

Craiova, capitală *hors-concours* a culturii europene

Ca orice competiție, și cea pentru obținerea posturii de „capitală europeană a culturii” pentru anul 2021 își va cunoaște, în curând, învingătorul. Lista scurtă a orașelor preselecțate a fost definitivată și, în pofida așteptărilor sale, Craiova nu s-a numărat printre cele patru municipii rămase în cursa pentru răspunsul final, deși ar fi meritat-o din plin. Iar unul din cele mai elocvente motive ale acestei aprecieri virtuale îl constituie, indubitabil, ineditul concept **Europa Season / Stagiunea Europa** care a stat la baza stagiunii de concert 2015-2016 a Filarmonicii „Oltenia”, un concept unicat în Europa.

Ca încadrare în timp, ne aflăm deja în miezul derulării acestui proiect dificil – dar incitant în același timp – ce și-a propus să susțină fenomenologia valorilor culturale ale Uniunii Europene prin programarea a 28 de concerte,

fiecare dintre acestea imaginând prezentarea, prin muzică, a câte unui stat, membru al UE. Astfel, săptămână de săptămână, partituri aparținând unor nume importante ale creației naționale au fost și vor fi interpretate de către unii din cei mai cunoscuți artiști provenind din țara respectivă (acestor partituri alăturându-li-se, în câteva seri, mostre reprezentative ale componisticii europene și universale, cu evident impact asupra publicului).

Pe lângă concertele orchestrei Filarmonicii „Oltenia” din fiecare vineri, programul manifestărilor aparținente **Stagiunii Europa** include săptămânal, în diverse alte spații publice (din incinta Muzeului de artă, a Filarmonicii etc.), întâlniri neconvenționale și recitaluri instrumentale adiacente susținute de soliștii invitați, precum și multiple evenimente culturale colaterale – expoziții, lansări de carte și alte activități cu finalitate instructiv-educativă adresate copiilor și tinerilor, prilejuate de contactul cu studenții institutelor de învățământ superior din întreaga Europă.

Unul din cele mai deosebite aspecte conceptuale ale acestui proiect complex este reflectarea sa imediată în mass-media, reprezentată prin transmisiunile directe ale concertelor la TVR Craiova și Radio „Oltenia” Craiova, cu preluare pe TVR 3, TVR Internațional, Radio România

Cultural, Radio România Muzical și Radio România Internațional (și în plus față de acestea, concertul dedicat Portugaliei a fost deja preluat și transmis în direct în Portugalia, cu sprijinul ICR Lisabona!). Ca o notă distinctivă a potențialului contact *live* cu o audiență cât mai numeroasă, muzicologul Radu Jianu (consultant artistic la Filarmonica „Oltenia”) a avut ideea ca toate cele 28 de concerte să fie comentate săptămânal de către muzicologul și cercetătorul dr. Constantin Secară care a acceptat provocarea, bucuros să intre în această „aventură” intelectuală inițiind un dialog cu managerul Filarmonicii „Oltenia”, Vlad Drăgulescu, dar și cu multe alte personalități marcante ale componisticii și muzicologiei românești din generații diferite. Propunându-și o tematică variată dar nu eclectică, ocolind capcana unui vocabular ermetic dar și a unui ton simplist, muzicologul Constantin Secară a ales să-și susțină aici crezul artistic, menținând fiecare rundă de prezentări, la un nivel calitativ ridicat, perfect acordat cu evoluția scenică a protagoniștilor-interpreți.

Invitații acestor manifestări, enumerați în ordine cronologică începând din 23 octombrie 2015 până în 20 mai 2016 – compozitorii Ioan Dobrinescu, Olguța Lupu, Diana Vodă-Nuțeanu, Carmen Cârnelci, Laura Manolache, Dan Dedi, Doina Rotaru, Elena Apostol, Irinel Anghel, Maia Ciobanu, Grigore Cudalbu, Bogdan Vodă, Sabina Ulubeanu, Irina Hasnaș, alături de muzicologii și realizatorii de emisiuni radiofonice Sorina Goia, Ivona Hristescu, Andreea Chiselev, Ruxandra Arzoiu, Monica Isăcescu, Ioana Marghita, scriitoarea și realizatoarea TVR Cristina Andrei, criticul și istoricul de artă Luiza Barcan, preotul-profesor și muzicolog Vasile Grăjdian și subsemnata (muzicolog Loredana Baltazar) – i-au stat și-i vor mai sta alături lui Constantin Secară, susținând

structura non-conformistă a discuțiilor bazate pe o documentare extrem de serioasă asupra culturii țării respective, asupra muzicii ei dar și a autorilor cântați în concert, asupra partiturilor precum și a interpreților care s-au încumetat să le personalizeze.

Alcătuind un sumar catalog, printre numele deja apreciate de spectatori de la începutul stagiunii se numără dirijorii Michael Zlabinger, Martin Peschik, Yiannis Hadjiloizou (și compozitor), Jacek Rogala, Gints Glinka, Vinzenz Weissenburger, Jukka Iisakkila, Isabel Lopez

Calzada, Susanna Pescetti, Thord Svedlund, Rui Pinheiro, Maria Badstue, Carlo Jans, Modestas Barkauskas, Juri Alperthen, Plamen Djouroff (deasemenea compozitor), Simon Dvorsak, Derek Gleeson, Eugenia Manolides alături de violonceliștii Stefan Jess-Kropfisch, Vaclav Zak, violoniștii Andreas Zinonos, Patrycja Piekutowska, Kristine Balanas, Anite Stroh, Liviu Prunaru, Constantin Riccardi și Héloïse Geoghegan, flautistul Sami Junnonen, pianiștii Edoardo Maria Strabbioli, Kasparas Uinskas și Mihkel Poll, mezzosopranele Rocio Bazan și Andrea Pellegrini, soprana Evdokia Moissidou, trompetiștii Per Ivarsson și

Jure Gradisnik, clarinetistul Carlos Picarra Alves și saxofonistul Boris Petrov.

Amplitudinea acestui proiect ambițios, bine structurat ca derulare în timp pe parcursul întregii stagiuni de concert, reprezintă exclusiv rodul muncii echipei organizatorice a Filarmonicii „Oltenia”, ale cărei consecințe depășesc, evident, cadrul unui complex obișnuit de evenimente muzicale la nivel de oraș, și chiar la nivel de țară. Din câte știu, este singura stagiune de acest tip a „bătrânului” nostru continent, iar faptul că ideea aparține unui oraș românesc este cu atât mai important, nu doar pentru universul muzicii clasice ci și pentru

întregul perimetru cultural european, al cărui ansamblu de direcții și orientări plurinaționale îl promovează selectiv, spre cunoaștere și apreciere publică.

Singurul aspect de care **Europa Season** încă nu beneficiază suficient este mediatizarea pe care o așteaptă în contextul unor manifestări de gen apropiat din întreaga lume, și pe care a demonstrat, cu succes, că o merită! Iar dacă până acum predominantă a fost tăcerea, să încercăm măcar de acum înainte să-i oferim aplauzele noastre românești, al căror ecou se va propaga, cu siguranță, și dincolo de granițe.

Loredana BALTAZAR

Performance Dada la Craiova sau 11 pentru Elsa

„Astăzi trăim Dada: ne îmbrăcăm Dada, mâncăm Dada, dansăm Dada, cântăm Dada și ne întâlnim cu Elsa la ora 19.00 la Radio România Oltenia Craiova! Vă așteptăm!” – așa suna invitația, lansată de Irinel Anghel pe o rețea de socializare, în dimineața de 6 februarie 2016. La această dată, Casa de Cultură „Traian Demetrescu” din Craiova a organizat spectacolul intitulat expresiv „Un bilet pentru Țara de Dincolo de Copy/ Paste – live expo & Dada performance”, dorind să marcheze cu această ocazie împlinirea a 100 de ani de la apariția mișcării Dada, inițiată pe 5 februarie 1916, la *Cabaretul Voltaire* din Zürich, de Hugo Ball, Emmy Hennings, Tristan Tzara, Marcel Janco, Richard Huelsenbeck, Jean Arp și Sophie Taeuber-Arp. Cu un scop politic și artistic, manifestările de la cabaret reprezentau fundamentul pentru cristalizarea mișcării anarhice cunoscute în scurt timp sub numele *Dada*. La nivel politic, Dada avea afinități cu extrema stânga și era anti-burgeză, iar în plan artistic contesta valorile, normele sau ideile consacrate prin tradiție, negând uneori chiar curentele de avangardă precedente precum futurismul sau cubismul. Prin excelență iconoclaste, spectacolele muzicale sau coregrafice de la *Cabaretul Voltaire*, ca și lecturile publice din poeme Dada, se foloseau de ritmuri ale poeziei „negre” și forme ale artei africane, încurajau spontaneitatea, surpriza, șocul, sarcasmul, negația, iraționalul, discontinuitatea etc.

Pornind de la acest nucleu ideatic și artistic, Irinel Anghel a creat atât conceptul spectacolului „Un bilet pentru Țara de Dincolo de Copy/Paste – live expo & Dada performance”, cât și costumele și coordonarea artistică. Împreună cu Irinel Anghel au performat Luiza Mitu,

Daniela Ionescu, Eliza Maria Voinea, Andrada Băleanu, Irina Maria Nițu, Andra Radu, Laura Dobrică, Ioana Stama, Roberta Ionescu și Ela Stoica. A rezultat un eveniment artistic extrem de non-conformist pe muzica lui Luc Ferrari (*Cha Cha Cha* și *Danses organiques*) în care costumația și jocul fiecărui personaj aveau rol de decor, fiind în același timp o provocare pentru spectatori. La un moment dat au făcut și ei parte din performance – au devenit partenerul de dans al celor 11 „zeițe-obiect” Dada implicate în spectacol. Scenariul a propus o paradă-mecanism, în care acțiunile sunt un fel de ritualuri fără sens (dintr-o perspectivă pur rațională). Dintr-o *altă* perspectivă, Irinel Anghel își propune să revoluționeze ideea de spectacol printr-un *anti-*

spectacol (cum l-ar fi numit Marcel Duchamp) în care ceea ce contează este starea de nedumerire, mirajul mecanicii omeniești sub care se ascund fantasmе și secvențe iraționale capabile să ne aducă în momentul prezent, prin participarea la o experiență artistică șocantă, creativă, imprevizibilă pentru imaginația spectatorului încorsetat de clișee și rutină. „Imaginația trăiește în «Țara de Dincolo de Copy/Paste».

Noutatea se naște din refuzul imitației, iar evoluția e posibilă numai prin experiențe extra-ordinare, acele «anomalii» sau «rebuturi» ale fabricii de standarde”, a declarat Irinel Anghel înainte de spectacol.

În prima etapă - de *expo live* a performance-ului, fiecare sculptură-vie avea un cartonaș aplicat pe costum, pe care era scrisă câte o întrebare pentru vizitatorii „muzeului” Dada inspirate de jocurile practicate de artiștii suprarealiști: „Ce puls are?” „Este această femeie capabilă de transformare?” „Care este locul ei potrivit?”, „Moartea este femeie sau bărbat?”. (Intermezzo: așa mi-au venit în minte versurile lui Jim Morrison – „I wanna fuck Death!”, care m-au făcut să cred că Moartea este o femeie foarte frumoasă. „Va veni moartea și va avea ochii tăi...”), „Ați fi de acord cu

Irinel Anghel

dispariția nopții?”, „Ce cadou i-ați face acestei femei?”, „Credeți că se plictisește?”, „Este ea fericită sau nefericită?”, „Cum va muri ea?”

Un moment memorabil a fost creat de apariția Irinei Maria Nițu dansând ca o insectă uriașă cu bețe de mătură atașate de mâinile în care se sprijinea. Ea performa un dans patruped, kafkian. Înainte de a dispărea din scenă se apropia de masă și bătea de trei ori în ea cu unul dintre bețe. „Cum stați cu libertatea?”, ne întreba ea discret.

Parada cu „obiecte” vii se relua de mai multe ori consecutiv dând ocazia oamenilor să își pună întrebări asupra felului în care percep și acceptă rutina, cea atât de contestată de mișcarea Dada. Aceasta s-a dovedit un mecanism performativ atât amuzant cât și chinuitor pentru că își propune să chestioneze niște limite, și să provoace reacții. Acest tip de performance Dada încurajează depășirea convențiilor artistice, a prejudecăților legate de ideea de spectacol, a granițelor limbajului artistic, a interacțiunii directe între public și artist. La final, cele unsprezece participante se strâng în centrul scenei. Aici își

dau jos costumele și, însoțite de improvizația vocală cu un limbaj inventat a lui Irinel Anghel, creează un anarhic și spontan „altar Dada”, invitând spectatorii să contribuie și ei cu câte un obiect ales la întâmplare la construirea impredictibilului obiect Dada ce concentrează în centrul scenei energia întregului performance.

Spectacolul „Un bilet pentru Țara de Dincolo de Copy/Paste – live expo & Dada performance” este un experiment artistic ce promovează *atitudinea Dada* și a fost creat de Irinel Anghel în memoria Elsei Von Freytag Loringhoven (1874-1927), artistă supranumită „Mama of Dada” sau „Dada before Dada”. Așadar, în încheierea performance-ului, a rulat un scurt documentar despre Baroneasa new-york-eză ce încarna pe scenele americane idealul mișcării Dada: acela de asumare a libertății artistice și personale, de expansiune și dedicare pentru arta vie și cea experimentală, pentru ficțiunile reale pe care le putem declanșa și experimenta uneori chiar în viața de zi cu zi.

Petrișor MILITARU

Concert la sinagogă

Sunt douăzeci de ani, de când, de Bunavestire, am avut în mână actele oficiale necesare unei inițiative ce avea să poarte numele „Societatea de concerte Bistrița”. Este mărturisirea

unui muzician, pe numele său Gavril Țărmure, care, în parte datorită împrejurărilor, în parte unei însușiri manageriale personale ce avea să se verifice în anii ce au urmat, se va identifica acestei întreprinderi idealiste și virtual utopice. Spun virtual utopice întrucât toată lumea știe că ispitele izbânzilor pragmatice nu duc nicidecum spre cultură și cu atât mai puțin spre sfera muzicii culte. Să mai adaug că, în decursul anilor, la stagiunea permanentă de concerte s-a adăugat o editură cu specific de literatură română unde au văzut lumina tiparului nume de primă mărime ale poeziei și prozei iar cărțile editate aici au fost expuse în saloanele literare cu staif național. Printre realizările de

excepție ale Mihaelei și lui Gavril Țărmure se numără: înființarea „Noii Orchestre Transilvane” și turneul din Japonia, expoziții la Bruxelles, spectacolul „La ospățul capodoperei. Hamlet intolerabil”, taberele de pictură, dramaturgie și fotografie. Eu

am avut - pot să spun privilegiul - de a fi participat la un recital de pian susținut de tânărul pianist Eduard Kunz, născut în Siberia, absolvent al unei școli speciale pentru copii supradotați și ulterior a Conservatorului din Moscova. Nominalizat de

BBC Magazine în topul celor mai buni 10 pianiști de mâine ai lumii, Eduard participă la *Concursul Ceaikovski* în 2011 și la *Van Cliburn* în 2009, câștigă 13 competiții internaționale între care amintim: Premiul la *Concursul George Enescu* în 2007, la New Orleans, la *Concursul Paderewski* etc. Căsătorit în România, Kunz locuiește în București. Reluând, vreau să mă explic, precizând că am spus „participat” și nu „luat parte” întrucât atmosfera din sinagogă era cu adevărat una de participare a publicului la dramatismul artistic dezvoltat de solist pe scena sinagogii. Nu e nimic greșit aici - actul artistic susmenționat, asemeni altora asemănătoare, era găzduit de templul iudaic, cu o

acustică deosebită și cu o arhitectonică interioară demnă de invidiat, rămas fără utilitate practică în prezent. O șansă - aș spune aproape unică, pe care *Societatea de concerte* nu a ezitat să o fructifice și de care va beneficia, prin contract, vreme de 44 de ani. Am întâlnit, într-un oraș fără o instituție de muzică profesionistă cultă, un public cald, empatic până la tiranizarea celui care oferea spectacolul. (Ar fi de ajuns să spun că Eduard Kunz a fost chemat de patru ori înapoi pe scenă pentru bisuri.) De altfel, acest din urmă detaliu mi se pare suficient de grăitor pentru nivelul prestației celui care, considerat genial, mai fascinase și publicul de la Paris, Amsterdam, Manchester, New York, Londra sau Oslo și care ne-a delectat cu fantezie și finețe în *Valsuri*, *Nocturnă*, *Preludiul op. 28 nr.4* și *Balada în sol minor* de Frédéric Chopin, cu simplitate și limpezime de expresie în *Sonata postumă op.120* de Franz Schubert, strălucitor, cu excepțională virtuozitate în *Momentele muzicale op.16* de Serghei Rahmaninov.

Shakespeare și marea muzică. Concertul aniversar din 22 martie - la 400 de ani de la moartea genialului creator, este susținut de *Noua Orchestră Transilvană* dirijată de Romeo Rambu, cu *Nevestele vesele din Windsor* de Otto Neculai, *Concertul nr.1 pentru vioară și orchestră în Re Major* - solist Remus Rambu și *Visul unei nopți de vară* de F. Mendelssohn Bartholdy.

Dacă aveți drum prin Bistrița, nu uitați spectacolele deosebite de acolo!

Ozana KALMUSKI ZAREA

Ritmul culorilor în nuanțe muzicale

„Inima, cu bătăile ei, ne aplaudă existența”
Lucian Blaga

Pentru secolul XXI care ne-a acaparat existența de peste un deceniu și jumătate, sincretismul artelor a devenit aproape un loc comun al multor manifestări care încearcă să radiografieze complexitatea potențialelor interrelații ale diverselor domenii culturale. Autorii diferitelor segmente artistice speculează capacitatea diverselor combinații mai mult sau mai puțin previzibile

comuniuni inter-artistice, într-adevăr impresionează prin forța ei particulară de sugestie, ce rezidă în dimensionarea intuitivă a componentelor desenului propriu-zis ale cărui linii se armonizează prin amprenta combinațiilor coloristice explozive, generatoare de alte noi semnificații. În opinia celui de-al doilea invitat, criticul de artă Pavel Șușară, „temperamentul tinerei este țuculescian, cu o spontaneitate remarcabilă”, toate aceste obiecte părănd „a fi făcute dintr-o singură suflare, dintr-o explozie de transfer energetic dinspre interior către exterior”.

În ideea de a oferi un posibil suport sonor acestui flux vizual de energie, maestrul Liviu Dănceanu și atelierul de muzică contemporană **Archaeus** (pe care compozitorul l-a ghidat permanent în decursul celor peste trei decenii de la înființarea acestuia) și-au dorit să creeze condițiile unui mini-spectacol sinestezic printr-un concept ce s-a suprapus perfect conglomeratului imagistic asumat de tânără artistă la granița dintre realul concret, argumentat științific, și percepția subiectivă a realității interioare, intime. Și, pentru ca muzica să dea viață acestui concept, infuzându-l cu suportul unor sonorități adecvate, Anca Vartolomei (violoncel), Marius Lăcraru (vioară), Dorin Gliga (oboi), Ion Nedelciu (clarinet), Șerban Novac (fagot) și Sorin Rotaru (percuție) au ales să interpreteze trei lucrări „din inimile” unor compozitori români, circumscrise unei tematici adiacente, esențiale, la rândul său, pentru universul sunetelor: prim-planul parametrului Ritmic.

Și da, investind virtual inima cu proprietățile unui „măsurător” temporal al organismului, „*Ceasurile*” Doinei Rotaru au funcționat impecabil în demersul lor

dintre muzică și literatură, pictură și dans, teatru și expresie cinematografică, de a-și reflecta reciproc semnificațiile în sintagme de împrumut, formând baza interactivă a unui program comun, ce re-crează alte niveluri spectaculare.

În lumina considerentelor deja expuse, invitația de a participa la vernisajul expoziției tinerei Dalina Bădescu (din sala „Irina Nicolau” a Muzeului Național al Țăranului Român), proiectat să se încheie cu un concert cameral al ansamblului **Archaeus**, ar fi putut prinde conturul unui act artistic *déjà-vu*. Și totuși, evenimentul în sine și-a marcat unicitatea prin însăși tematica talourilor expuse, sub titulatura incitantă de „*EKG*” (!)

„Inima – care este prințul trupului uman – trebuie să comunice cu corpul; bătăile ei transmit și primesc informații de la întregul organism, comunicându-le apoi către exterior prin ritmicitatea aceluiași bătăi”, afirma primul dintre invitații serii de 10 martie, prof.univ.dr. Eduard Apetrei, uimit să constate că și electrocardiograma (tradusă ca mod al inimii de a transmite către exterior semnele bolii) poate fi elogiată prin artă.

Fiecare imagine-tablou a Dalinei Bădescu, însoțită de un text literar propriu, anume destinat acestei

Dalina Bădescu, Eduard Apetrei, Pavel Șușară

firesc de jalonare a curgerii implacabile, până când bătăile s-au defazat și peste ele s-au suprapus (până la anihilare totală) secvențe heterofonice rubato quasi improvizatorice, cu iz incantatoriu, glissando-uri de

bocet pe care s-au grefat, treptat, din nou microstructuri pulsatorii; revigorate aparent pentru a readuce în discuție trecerea Timpului, dar într-o oarecare „dezordine” care ar puncta tulburările evolutive de stare prin tentativa de a juxtapune ritmicități variate în tempouri variate, „ceasurile” își destramă consistența către final, în timp ce ascensiunea melodică spre registrul

acut mai este susținută doar de pulsația suavă a glockenspiel-ului ce se va stinge și ea, creionând traiectoria către neant.

Mai puțin ramificată gestual, „Tahicardia” lui Liviu Dănceanu, cu un incipit bazat tot pe pulsații în care fiecare instrument „îmbracă” haina unui anumit personaj microstructural, aduce direct în atenție tipologia dezechilibrului agogic, a dez-acordării ritmice

până la expirația finală a tuturor instrumentiștilor, simbolizând „ieșirea din scenă”, treptată, a fiecăruia.

În sfârșit, *Diffractions brisees* de Horia Șurianu, relevând predominanța elementului ritmic unificator (susținut, în diferite ipostaze timbrale, de către ansamblul percuției) în fața sintaxei heterofonice orientate către libertatea rubato-ului, se concentrează asupra acestui factor de atracție care „convinge” subtil celelalte instrumente să-l adopte pe nesimțite în evoluția lor. Încercarea acestora de a „evada” individual către expresia unor durate ce par aleatorii se încheie, în fapt, cu restabilirea unei comuniuni ritmico-melodice, această armonizare atrăgând după sine o anume perspectivă apoteotică a victoriei Ritmului asupra celorlalți parametri.

Dincolo de incitantul titlu al acestui program muzical descris sumar în rândurile anterioare: „Tahicardii, stenturi, bypassuri”, ca o concluzie asupra întregului eveniment, remarcabilă mi s-a părut comunicarea dintre trimiterile abstracte ale tablourilor (și ale scurtelor – dar extrem de profunde – texte însoțitoare) către o viziune poetică asupra perisabilității destinului uman și proiecția „electrocardiografe” sonore a formației Archaeus. Arhitecturând complementar trăirile interioare ale fizionomiilor non-convenționale descrise în acest *rendez-vous* pictural cu pulsul vieții, muzica „Archeilor” a reevaluat semnificațiile discursului plastic, oferind totodată și spectatorilor bucuria de a aprecia acest creuzet artistic insolit în care culoarea și sunetul se unesc prin ritm – însăși esența neprețuită a existenței. (Foto: Marius Văjoaica)

Loredana BALTAZAR

Folclor finlandez sub semnătură românească

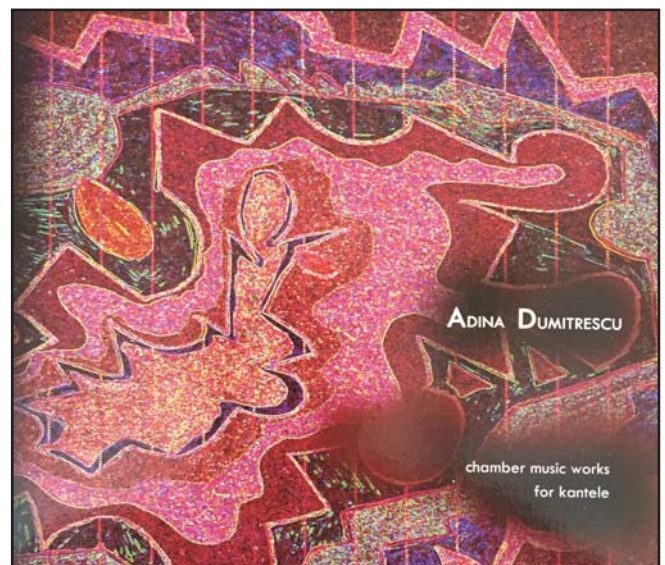
A apărut de curând, cu spriinul Ministerului culturii finlandeze și al Uniunii compozitorilor finlandezi, CD-ul de autor al compozitoarei Adina Dumitrescu, *Muzică de cameră pentru kantele-instrument tradițional finlandez*.

Adina Dumitrescu a manifestat întotdeauna un interes deosebit pentru creația folclorică, cu precădere pentru ethosul acesteia, sondând în special zonele arhetipale iar de când este integrată vieții muzicale finlandeze, explorarea acestui teritoriu i-a devenit o preocupare constantă ca o neconținută redescoperire și punere în context personal, european, actual, cu ecouri evidente în propria creație.

În 2010 cu prilejul primului concert portret de compozitor ce i-a fost dedicat la Helsinki, programul a

inclus șapte duete din creația Adinei Dumitrescu, între care și piese scrise pentru *kantele*, instrument tradițional finlandez aflat în centrul atenției în ultimii ani, fiind destinatul multor creații contemporane. De la cele 5-6 corzi ale instrumentului inițial și până la cele 40 ale exemplarelor moderne, acordate diferit, tehnica interpretării și rezultatul ei au evoluat mult și diferit. Cu sunet de clopoței, cu vibrație de harpă, tânguire de chitară sau precizie de clavecin, *kantele* poate descrie paliere expresive diverse dar nu își poate trăda originea „insulară”. Este ceva straniu și inefabil în simplitatea și sinceritatea sonorității lui, la care poți rezona, după practici sau cunoașteri îndelungate. Și un rezultat al unui

astfel de demers poate fi cel propus de compozitoarea Adina Dumitrescu în piesele înscrise pe CD având ca

interpreți nume cu rezonanță ale artei interpretative contemporane: Eva Alkula, Jenny Vartiainen, Heidi Äijälä, Emili Losier, Mikko Raasakka, Janne Tuomi.

Ruxandra ARZOIU

Acorduri moldave

Greu de crezut că un compozitor de talia lui Eugen Doga, prețuit în întreaga lume, nu are încă un disc în România! După ce discuțiile de la Electrecord au eșuat, se speră în editarea în chiar acest an a două albume de către casa de producție Eurostar, care în ultima vreme a dovedit o deschidere îmbucurătoare către muzica ușoară românească editând albume cu Corina Chiriac, Silvia Dumitrescu, Constantin Drăghici, Marian Stere, Ioana Sandu, alte trei CD-uri, unele duble (Stele Enache, Florin Bogardo, Alexandru Jula) fiind pe cale de a fi lansate. Nu are rost să revenim asupra valorii creațiilor lui Doga, lucrările compozitorului din Republica Moldova fiind în patrimoniul UNESCO, două din compozițiile sale figurând într-un clasament al celor mai apreciate 100 de piese muzicale ale secolului trecut. Recent, Eugen Doga a fost din nou oaspetele Capitalei, participând la trei evenimente aparte. Mai întâi a fost invitat, la Institutul Cultural Român, la o "Serată Eminescu", cu care ocazie a fost audiat în premieră bucureșteană "Imnul lui Ștefan cel Mare" și i s-a conferit, de către președintele Uniunii Ziariștilor Profesioniști, Doru Dinu Glăvan, "Diploma de onoare". Imnul la care ne referim a fost lansat în luna decembrie, la Alba-Iulia și Zlatna, la tradiționalele manifestări ocazionate de Congresul Spiritualității Românești. Au urmate două concerte excepționale la Ateneul Român, sub bagheta lui Iosif Ioan Prunner, în cadrul cărora a figurat și o secvență din baletul "Lucașfăruș" de Eugen Doga. Cu această ocazie, creatorul a avut o întâlnire de suflet cu Stela Enache, Jolt Kerestely, Paul Surugiu-Fuego, Oana Georgescu (care va scrie o carte despre el), Alina Mavrodin (în toamnă va fi oaspete de onoare al festivalului internațional al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște), precum și cu promotorii Livia și Ioan Gauzin, acesta din urmă la rândul-i basarabean. În sfârșit, al treilea eveniment a avut loc în Aula Palatului Cantacuzino, arhiplină (au luat parte numeroși membri ai corpului diplomatic), sub auspiciile Ambasadei Republicii Moldova la București, chiar pe 15 ianuarie, zi în care îl cinștim pe poetul național. Cvartetul de coarde Passione i-a interpretat câteva lucrări reprezentative, Eugen Doga însuși cântându-și la pian câteva compoziții, între care celebrul vals "Tandra și dulcea mea fiară", dar acompaniindu-i în egală măsură pe soprana Ana Cebotari și pe baritonul Constantin Rudolf Cocriș. Aceștia au dat viață unor cunoscute partituri din ciclul conceput de compozitor pe versurile lui Mihai Eminescu și ale Veronicăi Micle. Peste puține zile, concertul a fost reluat în sala mare a Ambasadei României de la Paris, în prezența ambasadorilor țării noastre, Dan Stoenescu, și al Republicii Moldova, Lilian Moraru, fiind deschis de prim-ministrul Dacian Cioloș. Nu ne rămâne decât să sperăm că vom avea ocazia cât mai curând să luăm parte la lansarea mult-așteptatelor albume discografice!

Eugen Doga la "Crizantema de aur"!

Director artistic al tradiționalului festival al romanței, "Crizantema de aur" de la Târgoviște, cunoscuta interpretă

Alina Mavrodin are planuri ambițioase pentru a 49-a ediție, ce va avea loc la sfârșitul lunii octombrie, cu atât mai mult cu cât de această dată va exista și secțiunea de Creație. Una din direcțiile pe care se intenționează a se merge este readucerea Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (UCMR) între organizatorii festivalului, așa cum este firesc, ceea ce va conferi prestigiu și indiscutabil profesionalism. O alta este legată de tratativele cu TVR pentru a transmite în direct manifestarea, ca pe vremuri, la ediția anterioară fiind difuzate, ulterior, doar pe TVR2, rezumate mai mult sau mai puțin edificatoare, ceea ce este păcat. În fine, cum "greutatea" unui asemenea festival de uriașă tradiție stă în invitați, un câștig indiscutabil este cooptarea în rândul colaboratorilor a reputatului compozitor din Republica Moldova Eugen Doga, imaginea alăturată surprinzând momentul când cei doi... bat palma. După cum se preconizează, va fi o întreagă seară consacrată binecunoscutului muzician (care va face parte și

din juriu), cu romanțele sale cântate de voci de primă mărime de la Chișinău, dar și din România, cu o parte din celebrele sale valsuri interpretate de orchestră, dar și cu un moment special cu Doga la pian. Nu vor lipsi, firește, titlurile care l-au făcut cunoscut în întreaga lume pe acad. Eugen Doga, Maestru în Artă, Artist al poporului și Om al mileniului, fost deputat, distins cu premiul UCMR în 2006, când a împlinit 70 de ani. Recunoașterea mondială, de care aminteam, este probată de includerea în Topul

realizat de "History Rundown" cu cele mai bune 200 de lucrări muzicale din toate timpurile, Doga figurând în acest clasament cu "Gramofonul", pe locul 83, și cu "Dulcea și tandra mea fiară" pe 94! Acest din urmă vals (interpretat în decembrie 2015 pe scena Ateneului Român de Orchestra medicilor din România, dirijată de Iosif Ioan Prunner, sub titlul "Valsul mileniului"), apreciat de președintele american Ronald Reagan, mare meloman, drept cel mai bun vals al secolului trecut, a stat la baza fondului muzical al Ceremoniei de deschidere a Jocurilor Olimpice de la Soci (2014), de deschidere și de închidere ale celor de la Moscova (1980) și a fost inclus pe lista patrimonială UNESCO, fiind considerat drept una din cele 4 capodopere muzicale ale sec. XX! Valsul figurează, sub numele "Dulcea și tandra mea fiară", în banda sonoră a filmului "O dramă la vânătoare". De altfel, Alina Mavrodin a început demersurile pentru introducerea romanței românești (asemeni fado-ului portughez și șansonetei franceze) pe această listă patrimonială UNESCO. Revenind la Eugen Doga, de notat că el este nu numai extrem de prolific, compunând muzica pentru peste 200 de filme, dar câteva din coloanele sonore pe care și-a pus semnătura i-au adus premii importante și sunt cunoscute în întreaga lume: "Șatra" (O tabără se urcă în cer), "Lăutarii", "Anna Pavlova" (toate în regia lui Emil Loteanu), "Maria Mirabela" (regia Ion Popescu Gopo), "Nunta la palat", "Dragul meu prieten uitat de timp", "Singer în fața dragostei". Fascinat de poezia bardului național, a scris muzica pentru baletul "Lucașfăruș" și e în curs de a definitiva ciclul Eminescu - Micle, incluzând 50 de cântece de dragoste. Indiscutabil, prezența lui Eugen Doga la "Crizantema de aur" 2016, pe scena Teatrului "Tony Bulandra" din Târgoviște, este un mare punct câștigat pentru Alina Mavrodin, atât de devotată romanței românești.

Eliza PANTAZI

Sanremo 66

- Corespondență exclusivă din Italia -

Italienii își iubesc artiștii și mai ales muzica, dovadă că titulatura exactă a festivalului de la Sanremo, desfășurat fără sincope an de an și ajuns la a 66-a ediție, este "Il festival della canzone italiana", deci o manifestare închinată cântecului italian. Cum festivalul nostru național, cel de la Mamaia, a avut prima ediție în 1963, am fi putut acum și noi să ne mândrim cu peste 50 de ediții, dar după ce a fost întrerupt între 1976 și 1983, în urmă cu câțiva ani a sucombat, probabil definitiv. Explicația trebuie căutată în prima frază: italienii își iubesc, prețuiesc și cultivă muzica lor ușoară și artiștii, nu renunță la tradiții, în timp ce noi, din păcate, nu...

Cum se ajunge la Sanremo

De fiecare dată la noi sunt criterii neclare și scandaluri când e vorba de selecția melodiilor pentru concursuri, fie că e vorba de Eurovision, fie de altele, așa încât am consultat o persoană competentă, cunoscutul critic muzical Dario Salvatori, care ne-a luminat în ce privește drumul străbătut de o piesă până la a ajunge pe scena festivalului de la Sanremo. Dânsul a subliniat apăsător că principalul criteriu este calitatea inspirației în ce privește cântecul și abia apoi interpretul. Compozitorul vine cu melodia la o

Ileana Popovici, Dario Salvatori

comisie de specialiști; după ce sunt ascultate toate propunerile, cel care decide este directorul artistic, în speță Carlo Conti în acest an, care, în caz că autorul nu a ales deja, sugerează și orchestratorul. De curând s-a deschis la Roma o Academie de muzică, unde director este chiar Dario Salvatori, aici pregătindu-se autori, interpreți, viitori participanți la talent-show-uri, dar și specialiști în materie

de drepturi de autor. Profesorii sunt nume unanim respectate, iar cursanții pot veni și de peste hotare, prilej și pentru amatorii din România, unde nu există un asemenea cadru profesionist de pregătire, să ia drumul Romei. În ce privește Sanremo, dl. Salvatori ne-a spus: „Este un festival cu un număr uriaș de telespectatori, record absolut pe toate programele RAI (televiziunea publică italiană), sunt

Prezentatorii

aici cântece pe care le vom uita repede și altele care vor rămâne în memoria ascultătorilor. Transmit un cald salut cititorilor revistei "Actualitatea Muzicală" și aștept la Academie cât mai multe talente din România, țară cu potențial muzical imens!". Festivalul de la Sanremo, pentru a încheia acest paragraf cu o observație absolut necesară, este strâns legat de RAI, care investește, dar și câștigă prin audiența excepțională, nemaivorbind că își îndeplinește principalul obiectiv al unei televiziuni publice: promovarea valorilor naționale. În schimb la noi TVR nu mai transmitea de ani de zile festivalul de la Mamaia...

Seara întâi

În acest an au concurat pentru premii 20 de melodii la secțiunea BIG (compozitori și interpreți consacrați) și 8 la GIOVANNI (noi propuneri, compozitori și interpreți mai tineri, aspiranți la glorie), titlurile din urmă fiind alese de telespectatori, în direct, într-o emisiune RAI Uno din data de 27 noiembrie. În prima seară invitați în afară de concurs au fost Elton John, Laura Pausini și francezul Maître Gims („Est-ce que tu m'aimes"). Prezentator și în egală măsură director artistic a fost și în acest an experimentatul Carlo Conti, 54 de ani (numai noi alergăm în România după amfitrioni tineri, nerodați în evenimente de anvergură...), secondat de Gabriel Garko, 41 de ani, actor și sex-simbol în Italia, și Virginia Raffaele, 35 de ani, actriță de mare talent, cunoscută mai ales pentru imitațiile ei extraordinare. Astfel, în prima seară a imitat-o pe scena teatrului Ariston pe o actriță foarte populară în Italia, Sabrina Ferilli. Actuala ediție a avut și o ușoară conotație politică, Sir Elton John fiind invitat exact în momentul

când în Parlamentul Italiei, țară catolică, se discuta legea privind "unioni civili", căsătoriile între persoane de același sex și adopția de copii în asemenea familii, din acest motiv întregul festival fiind pus sub semnul toleranței față de această chestiune, mulți artiști, nu neapărat gay, apărând la microfon cu panglici multicolore, "curcubeu", la mână.

iar Raffaele a imitat-o perfect pe marea balerină Carla Fracci. E momentul să amintim de a doua prezență românească pe scena de la Sanremo (prima a fost a solistei Paula Mitache, care a cântat atunci „Dragostea din tei”, în versiunea proprie, sub titulatura Haiducii), cea a modelului și actriței în devenire Mădălina Ghenea, care i-a secundat pe cei trei prezentatori. Cunoscută îndeosebi pentru relațiile cu diverși actori celebri, a devenit inițial primită cu răceală, pe urmă însă a fost mai relaxată, înveșmântată în rochii luxoase și neuitând să vorbească despre România, cu cultura și oamenii ei deosebiți. Ovații în picioare a primit un alt invitat de onoare, Ezio Bosso, pianist, dirijor, basist în formația Statuto, afectat de o boală neurologică degenerativă, care nu i-a afectat însă capacitățile de exprimare muzicală. Interviuul luat lui de către Conti a fost absolut emoționant, o adevărată lecție de viață încheiată cu declarația lui Bosso: „Muzica este ca viața, se poate face într-un singur mod: împreună!”. Iată deci că la ediția a 66-a festivalul a avut și această componentă socială, umanitară și chiar politică.

A treia seară...

Noemi („La borsa di una donna”) și Arisa au ținut să se afișeze, între alții, cu acest simbol. După cum se știe, Elton John este căsătorit cu David Furnish și are doi copii, Zachary și Elijah, născuți de aceeași mamă surogat. Conti a ținut să precizeze că l-a invitat pe Elton ca artist (acesta și-a promovat noul album „Wonderful Crazy Night”), dar dacă vrea să spună ceva legat de această problemă este liber s-o facă. Laura Pausini, pornită pe calea gloriei chiar de la Sanremo, a prezentat noul său cântec „Simili”, fiind ovaționată de public. Dar n-a uitat debutul de acum 23 de ani, făcând un original „duet” cu ea însăși, pe piesa „La solitudine”, cu care a triumfat în festival. Prima seară a fost urmărită (în zi de lucru, atenție) de circa 6 milioane de telespectatori, având un indice de audiență 52,31 share.

Seara a doua

Miercuri, seara este deschisă cu audierea a 4 dintre cele 8 titluri din competiția tinerilor, iar „Campionii” vin cu celelalte 10 melodii (primele fiind ascultate marți). Eros Ramazzotti a fost invitatul de onoare, sărbătorind cu această ocazie 30 de ani dintr-o carieră prodigioasă, care a început pe această scenă cu „Adesso tu”. Aplaudat în picioare, cu lacrimi în ochi (vom învăța oare vreodată să ne prețuim artiștii asemenea italienilor?), Eros a alăturat cântecului de la debut alte piese memorabile („Terra promessa”, „Una storia importante”, „Piu bella cosi”), a oferit o primă audiție, „Rosa”, dedicată fetiței sale noul-născute, după care a coborât în sală pentru a-și săruta soția, Marica Pellegrinelli, aflată în primul rând. Record de telespectatori la apariția plină de senzualitate și eleganță (ținută Armani) a actriței Nicole Kidman, care, după ce declară „Te iubesc, Italia!”, vorbește despre implicarea ei în acțiunile împotriva violenței asupra femeilor, evocând „Senza una donna” a lui Zucchero, una din melodiile ei preferate. Și dacă tot a fost aici o mare vedetă a filmului, Garko a apărut în manieră Gary Grant,

...a fost, după părerea mea, cea mai frumoasă. Se ascultă mai întâi cele 4 piese rămase la secțiunea „Giovanni-nuove proposte”, după care cei 20 de interpreți de la „Big” propun reinterpretări originale, în orchestrații noi, ale unor celebre cântece vechi. Patty Pravo și-a evocat propriul succes, „Tutt’al piu”, Clementino - „Don Raffaele” (Fabrizio de André), Dolcenera - „Amore disperato” (Nada), Alessio Bernabei - „A mano a mano” (Riccardo Cocciante), Stadio - „La sera dei miracoli” (Lucio Dalla), Annalisa - „America” (Gianna Nannini), Neffa - „O sarracino” (Renato Carosone), Valerio Sacanu - „Io vivo senza di te” (Lucio Battisti), Noemi -

„Dedicado” (Loredana Berte), Zero assoluto - „Goldrake” (Actarus), Giovanni Caccamo și Deborah Iurato - „Amore senza fine” (Pino Daniele), Dear Jack - „Un bacio a mezzanotte” (Q. Cetra), Bluevertigo - „La lontananza” (Domenico Modugno), Lorenzo Fragola - „La donna cannone” (Francesco De Gregori), Irene Fornaciari - „Se

perdo anche te" (Gianni Morandi), Enrico Ruggeri - „A canzuncella" (Alunni del sole), Francesca Michielin - „Il mio canto libero" (Lucio Battisti), Rocco Hunt - „Tu vuoi fa l'americano" (compus de Renato Carosone pentru Renzo Arbore), Arisa - „Cuore" (Rita Pavone, care acum, la 70 de ani, participă la emisiunea TV „Ballando con le stelle", dansând ca pe vremea când venea, în 1968, la „Cerbul de aur" de la Brașov!), Elio e Le Storie Tese - o versiune personală a „Odeii bucuriei" din *Sinfonia a 5-a* de Beethoven. În felul acesta ați făcut cunoștință cu toți participanții de la secțiunea „Big", dorindu-ne ca, peste ani, melodiile lor să fie la fel de fredonate ca acelea de mai sus! Invitați de onoare au fost tânărul actor Gulielmo Scila și mai ales legendarii componenți ai formației I Pooh, în formula originală, completă, de 5, cu solistul Riccardo Fogli (ne amintim că el a susținut un recital la „Cerbul de aur") întors... acasă. I Pooh a debutat în 1966 și a participat doar o dată la Sanremo, la ediția a 40-a, în 1990, când a și triumfat, cu „Uomini soli": 16 minute, un potpuriu cu toate marile succese, cu spectatorii în extaz reluând în cor fiecare refren, sărbătorind astfel pe scena magică

de la Teatrul Ariston 50 de ani de carieră. În septembrie grupul I Pooh va lansa albumul „Ultima noapte împreună", după care la sfârșitul anului, după câteva concerte în Italia, va spune adio scenei... Virginia Raffaele a imitat-o de această dată pe Donatelle Versace, după 4 ore de machiaj, dar adevărata „seară a miracolelor" s-a

datorat, ca în compoziția lui cu acest titlu, neuitatului Lucio Dalla, mort în 2012: Gli Stadio au realizat un duet virtual cu el și au câștigat premiul „Cover" în competiția de mai sus, a reluărilor; cu această ocazie Academia de

floricultură din Sanremo, oraș cunoscut ca un centru mondial al comerțului în domeniu, a realizat o specie nouă, albă, de Ranuncolo, cu numele „cover".

Ziua a patra

Regulamentul festivalului de la Sanremo, din care am avea și noi de învățat, prevede audierea de mai multe ori a pieselor finaliste, ceea ce permite o cântărire mai

exactă a calităților fiecăreia. Astfel, se reascultă iar cele 20 de piese de la secțiunea „Big", dintre care doar 15 vor rămâne în discuție pentru premii, iar celelalte 5 sunt repuse în discuție pentru „ripescagio". Invitații serii sunt solista din nordul Italiei, Elisa, câștigătoare în urmă cu 15 ani cu melodia „Luce", care oferă noul său single, „No hero". De asemenea unul din artiștii latino cei mai populari, columbianul J Balvin, apoi Los Frequencies și îndrăgiții actori Enrico Brignano, Alessandro Gassmann, Rocco Papaleo. Prezentatoarea Virginia Raffaele și-a continuat demonstrația de talent, imitând-o pe Belen. Finalul serii aduce aflarea câștigătorului la secțiunea „Giovanni", acesta fiind Francesco Gabbani, toscan din Carrara, nu foarte tânăr, 33 de ani, cu piesa „Amen", el obținând, vizibil copleșit, și Premiul criticii. Neplăcut a fost momentul în care solista Miele, tână penalizată pe nedrept de neînțelegerile din Sala Stampa, a presei, este invitată să cânte din nou, dar... înafară de concurs! Melodiile clasate pe ultimele 5 locuri, dintre care doar una va fi salvată în seara următoare, sunt cele interpretate de Zero assoluto, Dear Jack, Neffa, Bluevertigo, Irene Fornaciari. Și cum scandalurile de, chipurile, plagiat nu apar doar la noi, în timpul festivalului necunoscuții membri ai formației Subsonica au „descoperit" o asemănare între piesa lor „Tutti i miei sbagli" și o secvență aparținând renumitului compozitor Ennio Morricone, din banda sonoră a filmului „The Hateful Eight", regia Quentin Tarantino, pentru care Morricone a fost distins cu premiul Oscar. Parcă-l și vedem pe venerabilul compozitor inspirându-se de la o formație obscură... Giorgio Assumma, avocatul maestrului, a declarat că nu există nici o asemănare între cele două lucrări, patru note neconstituind o unitate creativă, așa că totul se va decide

la tribunal. A fost o lună a reverențelor făcute gloriilor muzicii ușoare italiene: data de 13 februarie 1966 a marcat lansarea unei celebre piese a lui Adriano Celentano, dar după 50 de ani acea parte din Via Gluck e abandonată, așa încât iubitorii muzicii ușoare au adunat semnături și s-au reunit acolo, cerând ca locul să fie salvat. Zis și făcut: s-au strâns toți în fața casei lui Celentano, pe str. Gluck nr. 14, cu chitare, vioară, flauturi și alte instrumente, îmbrăcați după moda anilor '60, oferind un concert ad-hoc care a fost deschis, firește, cu „C'era un ragazzo in Via Gluck”. Tot în

perioada festivalului Francesco de Gregori, unul dintre cei mai iubiți cantautori italieni, anunță un turneu în care va da viață, în versiune italiană, compozițiilor lui Bob Dylan.

Ultima strigare

Este sâmbătă, tot orașul este plin de lume, vitrinele și străzile sunt împodobite cu aranjamente florale, sunt expuse discuri și autografe ale artiștilor, diverse evenimente culturale, mulți turiști tineri, asta înseamnă seara de gală. De altfel, zilnic avut loc „Sanremo după Sanremo”, cu spectacole în hoteluri, în biserici, pe stradă. Spațiul de lângă Ariston este declarat „zonă roșie”, fiind păzit de numeroși oameni de ordine. Covorul roșu este încadrat de numeroși fani (între care și câțiva români!), sute de oameni sperând, chiar și pe ploaie, că pot obține un autograf (pentru Laura Pausini un admirator a bătut special 1600 de km!). Cu tot cu piesa salvată, am ascultat din nou cele 16 melodii, votate din nou plecând de la zero. În timpul votării apar alți invitați de onoare. Renato Zero, la 25 de ani după succesul cu „Spalle al muro”, revine sub lumina reflectoarelor, spectatorii fredonând împreună cu el titlurile dintr-un potpuriu, cu piese de la „Favola mia” la „I migliori anni della nostra vita”. Actorul Giuseppe Fiorello, fratele cunoscutului Rosario Fiorello, prezintă următorul serial în care va juca și amintește marea lui admirație pentru Domenico Modugno, pe care l-a întruchipat într-un telefilm, drept care dă viață cântecului „Amara terra mia”. O surpriză a fost apariția marelui balerin de la Scala din Milano, Roberto Bolle, care a dansat singur pe „We Will Rock You” (Queen, Freddie Mercury fiind evocat tot legat de ideea toleranței de care am amintit), apoi alături de... Virginia

Raffaele (formidabil și în dans) într-un duet irezistibil pe melodia „La notte vola”, legată de numele Lorelei Cuccarini. Cristina d'Avena, 51 de ani, regină neîncoronată a desenelor animate, a primit cu modestie și profesionalism debutul său la Sanremo, toată sala cântând împreună cu ea. Se anunță cele 3 melodii rămase în concurs, care sunt reascultate (!): „Nessun grado di separazione” (Francesca Michielin), „Via da qui” (Giovanni Caccamo și Deborah Iurato) și... Marea Câștigătoare, „Un giorno mi dirai” („Îmi vei spune într-o bună zi”) (Stadio)! Așadar, victorie pentru istoricul grup al compozitorului și orchestratorului Gaetano Curreri, un apropiat al lui Lucia Dalla. A fost ediția grupului Stadio, fiindcă au câștigat, așa cum am amintit, și Premiul „Cover”, dar și Premiul „Lucio Dalla” al sălii stampa (al mass-media, deci), Premiul „Giancarlo Bigazzi” pentru muzică și orchestrație, nemaivorbind că textul piesei a fost extrem de aplaudat, povestind despre relația tată-fiică și renunțările părinților din dragoste pentru copii. Michielin, 20 de ani, s-a clasat pe locul 2, iar Caccamo și Iurato pe 3, publicul fiind mulțumit de ierarhie. La secțiunea „Big”, Premiul criticii „Mia Martini” a fost acordat piesei „Cielii imensi” (Patty Pravo), iar la „Giovanni” piesei „Amen” (F. Gabbani), în timp ce distincția Sala stampa „Lucio Dalla” pentru „tineri” a fost câștigat de „Introverso” (Chiara dello Iacovo). Alte distincții în gală: premiul „Sergio Bardotti” pentru cel mai bun text – Francesco Gabbani pentru „Amen”, premiul „Assomusica” pentru cea mai bună prezență live – Chiara dello Iacovo. După cum se vede, italienii au dat numele unor distincții importante marilor artiști dispăruți, ceea ce noi n-am făcut niciodată la Mamaia... Scena este dominată de felicitări pentru

învingători („Meritissima Stadio”), dar ei refuză să reprezinte Italia la Eurovision, cedând locul tinerei Francesca Michielin. Carlo Conti mulțumește tuturor colaboratorilor, primește invitația conducerii RAI de a conduce și anul viitor festivalul, deoarece ediția actuală a fost una remarcabilă, cu o medie de 11 milioane de tele-

spectatori (15 secunde de publicitate au costat 203.000 de euro!), tradițională, dar și modernă în același timp, cucerind și atrăgând tinerii. Îmbinând creativitatea cu calitatea, realizatorii au dat la iveală excepționale pagini de muzică și show. Cunoscută în Italia datorită rolului din filmul „Youth” al lui Paolo Sorrentino, Mădălina Ghenea, 27 de ani, a cucerit publicul prin frumusețe, eleganță, grație, dezarmanta modestie, eleganță (15 rochii superbe, una din ele creație românească), stând fără să roșească alături de cei 3 reputați comperi. În toate intervențiile sale, pe scenă sau în sala mass-media, ea a făcut ca România să fie privită cu curiozitate și simpatie (avem destui care ne fac „reclamă” în Peninsula...), povestind despre familia ei, despre obiceiurile din România și despre artiștii noștri: „Sunt ortodoxă, sunt foarte legată de religia și de cultura mea”, a declarat ea cu mândrie, făcând un serviciu mult mai consistent țării decât zeci de politicieni... Datorită ei, la acest uriaș eveniment muzical european s-a vorbit frumos despre România: măcar atât, dacă tot ne uităm cu jind la ce fac alții, nefiind în stare să mai avem nici Mamaia, nici “Cerbul de aur”!

Correspondență de Ileana POPOVICI

Români premiați la Sanremo ?? Oarecum...

Sanremo este un orașel turistic (populație 47.000 de locuitori) pe coasta ligurică a Mediteranei, gazdă a numeroase evenimente - Tenco Prize (concurs de compoziție muzicală dedicat memoriei lui Luigi Tenco), cursa de ciclism Milano-Sanremo, Parada carelor florale, Concursul Ferragosto. Dar întreaga lume îl cunoaște pentru Festivalul Sanremo, desfășurat la Teatrul Ariston încă din 1951, după care s-a inspirat și Eurovision-ul (debut - 1956). Cum noi urmărim de zeci de ani acest festival, iar revista noastră i-a rezervat deseori ample cronici, cunoaștem titlatura sa exactă - Festival della canzone italiana di Sanremo - de unde se poate deduce lesne faptul că este rezervat cântecului italian, adică este un concurs: 1. Național (nu internațional), 2. de creație (nu de interpretare). Pe lângă partea de concurs, avem și segmentul internațional, care este asigurat de recitaluri, deși la un moment dat au fost invitați și soliști străini să interpreteze “în dublură” cu italienii cântecele din concurs, pentru a le potența valoarea (exemplul “clasic”: șlagărul “Che sarà” scris de Jimmy Fontana și Franco Migliacci a ieșit pe locul 2 în 1971, interpretat de José Feliciano, dar și de Ricchi e Poveri). Festivalul, eveniment cultural important, este preluat de rețeaua publică de televiziune RAI UNO și postul public de radio. Evident, am urmărit festivalul “Sanremo” (nu întâmplător pun între ghilimele) cu atenție și anul acesta.

Vă închipuiți uluiala noastră când citim prin ziarele noastre, ba chiar vedem afișat pe la televiziunile autohtone “Breaking News”, o știre citită convingător de crainică: doi români premiați la Sanremo! Mi se părea absurd, s-o fi schimbat regulamentul pe ascuns sau te pomenești că m-am uitat la alt festival... fiindcă nu văzusem nici un român!

Mă apuc de cercetat și... ce aflu. Un ingenios antreprenor italian a pus pe picioare acum vreo 15 ani un concurs internațional de interpretare: în diverse țări, dar și în provincii italiene se organizează selecții, iar câștigătorii participă la marea finală care se cheamă (țineți-vă bine) Sanremo Music Awards. Evident, nu are nici o legătură și nu este derivat din marele și vechiul “Sanremo”, dar deloc întâmplător e programat cam în aceeași perioadă. După finală concurenții primesc statuete atractive, (uneori) contracte discografice, participă la o ceremonie la Monte Carlo alături de prințul Albert. Concursul este sprijinit mediatic de rețeaua privată Mediaset, a lui Silvio Berlusconi. Evident, dacă n-ai habar de muzică, de istorie, de ziaristică, de nimic, poți zice imediat: aaa, ăsta-i festivalul de la “Sanremo”. Da, s-au organizat și la noi de către Asociația Amici della Musica selecții la Berăria H și au plecat peste hotare Ionuț Ungureanu (de la formația Provincialii) și Tudor Turcu (înlocuind grupul feminin AVA). Au făcut figură frumoasă, bravo lor, și s-au întors cu trofee: “Vocea Internațională”, respectiv “Interpretare Rock-Fusion”. De unde? De la “Sanremo”? Nu, nici vorbă, de la Sanremo Music Awards - care-i cu totul altceva, altă mâncare de pește, seamănă, dar nu răsare. Există un “Sanremo” și un... Sanremo. Dar din pricina ignoranței ziaristilor români, care au dat titlurile cu pricina, toată lumea crede că cei doi au concurat la Teatrul Ariston. Să nu fim înțeleși greșit, ne bucurăm pentru ei, ne bucură

orice succes al muzicii noastre peste hotare, dar astfel de confuzii nu fac bine nimănui. E drept că Ionuț, un “provincial” bine crescut, fără fițe de vedetă, a declarat cu timiditate că ei nu au fost la Festivalul cântecului Italian. Dar nu era menirea și meseria lui să sublinieze apăsător acest lucru, ca să se separe noțiunile, ci a cronicarilor muzicali - e drept, o specie pe cale de dispariție în presa noastră.

P.S. Am greșit, totuși la “Sanremo” au fost și români: mai precis, o româncă, fiindcă s-a numărat printre co-prezentatoare Mădălina Ghenea (numită afectuos de italieni “Reginetta” - care însă nu se traduce prin “Regină”, cum am citit prin ziarele noastre!). Dar cum în aceleași articole și știri TV se amestecau și alăturau în devălmășie fotografiile și numele Ghenea, Ungureanu, Turcu, imediat credeai că cei trei au fost în același loc, pe aceeași scenă, la “Sanremo”-ul ăla, singurul pe care-l știe întreaga Românie. Total fals!

Gabi MATEI

“Hapciu în Re Major”

Cea dintâi premieră a anului, “Hapciu în Re Major”, adaptare după celebra operetă “Mam’zelle Nitouche” de F.R. Hervé (libret de Henri Meilhac și Albert Millaud), a marcat un moment unic la Opera Comică pentru Copii: a fost pentru prima dată când pe scena instituției s-a montat un spectacol de operetă.

“<<Mam’zelle Nitouche>> este prima operetă creată vreodată și-n același timp prima operetă montată pe scena Operei Comice pentru Copii”. - a spus Felicia Filip, directoarea instituției. “Așa cum vă puteți da seama, alegerea n-a fost deloc întâmplătoare. După ce titlurile de operă, de balet, musical și vodevil au încântat generații întregi de tineri spectatori, iată sosirea unui alt gen de teatru muzical, care dintotdeauna a fost sortit succesului. Creativitatea neobosită a regizorului, care și-a dat mâna cu dirijorul, dar și disponibilitatea întregului colectiv dau naștere unui spectacol inedit, în care, spre surpriza mea, reprezentanți din toate profesiile teatrului se regăsesc pe scenă”.

Regia spectacolului aparține lui Cristian Mihăilescu, scenografia poartă semnătura Andreei Koch, coregrafia aparține lui Cătălin Caracaș, iar dirijori sunt Ciprian Teodorașcu și Gheorghe Iliuță. La pian

acompaniază Mădălina Florescu și Tudor Scripcaru. “Re Major este recunoscut ca fiind regele muzicii baroce, o tonalitate veselă și plină de farmec, așa cum este și Mam’zelle Nitouche, opereta după care a fost adaptat spectacolul nostru” - a spus dirijorul Ciprian Teodorașcu, cel care a semnat la Opera Comică pentru Copii și conducerea muzicală a operelor “Flautul Fermecat” și “Don Pasquale”, dar și musicalurile “Haensel și Gretel” și “O noapte furtunoasă”. “Re Major este tonalitatea în care instrumentele de orchestră și vocea umană vibrează la unison răspândind în jur optimism și bună dispoziție”.

“Prospețimea și talentul soliștilor, muzica antrenantă, scenografia, alături de momentele captivante de balet, dau acestui spectacol un farmec aparte și o remarcabilă strălucire” - a adăugat dirijorul Gheorghe Iliuță, care, în calitate de fondator al Orchestrei Colegiului Național de Muzică “George Enescu”, a dirijat două concerte de gală cu ocazia Zilei Naționale a României (2014, 2015).

Din distribuție fac parte soliștii Daniel Filipescu, Valentin Racoveanu (Celestin/Floridor), Andrei Lazăr și Gjerji Mani (Champlatreux), Virginia Stamate, Oana Șerban (Denise), Vicențiu Tăranu, Cătălin Șeimeanu

(Colonelul), Fang Shuang, Valentino Tiron (Directorul), Gabriela Daha, Mirela Dumitrescu, Sidonia Nica (Maica Directoare), Rodica Anghelescu, Raluca Oprea (Corinne) ș.a.

“Spectacolul de operetă își are un loc aparte în teatrul muzical: el reprezintă șampania, efervescența, optimismul, voia bună. Este, în același timp, un spectacol complex, care unește cântul cu proza, cu dansul, cu mimica, dusă până la pantomimă. <<Mam’zelle Nitouche>> sau <<Hapciu în Re Major>>, cum inspirat este numită la Opera Comică pentru Copii, are toate ingredientele amintite mai sus. În plus, în chip fericit, beneficiază și de o constelație de interpreți, care prin talentul, entuziasmul și profesionalismul lor, aduc zâmbetul, dar și hohotul de râs pe chipul spectatorilor de toate vârstele” - a declarat Cristian Mihăilescu.

“Ce poate fi mai frumos decât un spectacol de comedie, generos, spumos, care se adresează tuturor categoriilor de vârstă? Am căutat, alături de regizorul Cristian Mihăilescu, să satirizăm falsa pioșenie și obiceiurile societății burgheze, care, din păcate, mai există și azi” - a spus maestrul de balet Cătălin Caracaș, colaborator constant al Operei Comice pentru Copii (“Fetița cu chibirturi”, “Cenușăreasa”, “Münchhausen - Stăpânul Minciunilor”, musicalurile

“Peter Pan”, “Hansel și Gretel” sau opera “Flautul Fermecat”).

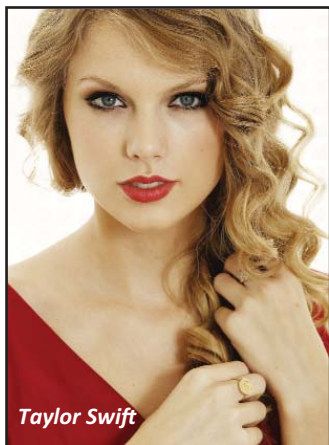
Între timp, la Opera Comică pentru Copii a avut loc și premiera spectacolului de balet “Don Quijote”, pe muzica lui Ludwig Minkus, după romanul lui Miguel de Cervantes (regia și coregrafia Cătălin Caracaș) și se pregătesc alte două noi producții: “Jack și vrejul de fasole” (balet, premiera în luna aprilie) și “Viva la mamma” (musical, premiera în luna mai).

Oana GEORGESCU

GRAMMY 58

Ceremonia ediției cu nr. 58 a premiilor Grammy, prezentată din nou de LL Cool J (care a fost ajutat de 30 de invitați) și televizată de CBS (25 de milioane de privitori), s-a desfășurat la Staples Center din Los Angeles, onorând creații și muzicieni remarcabili între 1 octombrie 2014 și 30 septembrie 2015. De fapt, majoritatea premiilor se înmânează la Premiere Ceremony, la Microsoft Theater, fiindcă sunt peste 70 de categorii, printre care orchestrație, clasică, operă, coral, video, inginerie, producător, comentarii pe mape, comedie, musical, audiobooks, copii, creștină, biblică, jazz, world music, latino, mexicană, tropical, bluegrass, blues, folk, reggae. Evident, ceremonia televizată a fost o producție grandioasă, cu 22 de recitaluri și 7 momente omagiale (tribut) dedicate regretaților Lionel Richie, Maurice White, Michael Jackson, David Bowie, Glenn Frey, Lemmy Kilmister, B.B. King (dar pe ecranele sălii au rulat toate portretele celor 52 !! de muzicieni și manageri dispăruți pe parcursul anului).

Să precizăm un lucru important, ignorat de mulți cronicari: premiile se acordă pentru creație, nu pentru interpretare. Adică se premiază un cântec, nu solistul, sau un album, nu interpretul albumului. Rapperul californian Kendrick Lamar a figurat pe lista câștigătoare a 5 premii, incluzând Best Rap Album for *To Pimp A Butterfly*, el este porta-vocea mișcărilor civice ale afro-americanilor. Formația Alabama Shakes a fost în palmares de 3 ori, incluzând Best Rock Performance, și tot 3 trofee se află la Taylor Swift, incluzând Album Of The Year pentru *1989*. Câte două premii revin contribuțiilor semnate de D'Angelo,

Taylor Swift

Șerban Ghenea

Diplo, Jason Isbell, Maria Schneider, Ed Sheeran, Skrillex, Chris Stapleton, The Weeknd, Șerban Ghenea. Mai remarcăm: New Artist - Meghan Trainor, Song of the year: *Thinking out loud* - Ed Sheeran cu Amy Wadge, și mai ales Best Traditional Pop Vocal Album - *The Silver Lining The Songs of Jerome Kern* - Tony Bennett and Bill Charlap.

Mulți ziariști au observat că ceremonia tinde să devină, prin textele cântecelor și prin discursurile de acceptare, o tribună a mișcărilor civice și sociale. Common și John Legend au interpretat un cântec despre marșurile

civice din Montgomery, solista africană Angélique Kidjo (Best World Music) a vorbit despre propagarea violenței prin muzică, Lalah Hathaway a cântat despre copilăria în ghettouri. S-a mai cântat și vorbit despre rasism, sărăcie, drepturile femeilor, un dialog cultural care completează, probabil, forța muzicii.

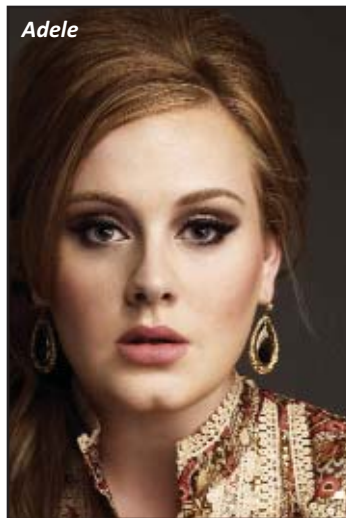
N.A. Se observă că avem printre premiați un nume românesc - Șerban Ghenea. A fost nominalizat în ultimii ani de 11 ori la Grammy și a câștigat de 7 ori la categorii de mixaj și studio. Începând din 2004 lucrează la **MixStar Studios**, Virginia Beach, VA și este unul din cei mai cunoscuți ingineri de mixaje din lume. A mixat cântece aflate pe 700 de albume de toate stilurile - Michael Jackson, Björk, Shakira, Beyonce, Maroon 5, Avril Lavigne, Rihanna, iar dintre acestea 140 au ajuns pe locul 1 în topul american.

BRIT AWARDS 2016

Premiile industriei muzicale britanice s-au decernat în cadrul unui spectacol desfășurat la arena londoneză O2, televizat live de ITV. După cum era de așteptat, Adele a dominat ceremonia, primind 4 premii (best british female solo artist, best album - "25"

- cu peste 19 milioane de

exemplare vândute, best british single, Global Success) și a încheiat show-ul cântând "When We Were Young". Despre regretatul David Bowie au vorbit Annie Lennox și Gary Oldman, iar formația sa a interpretat un potpourri, în final cooptându-l pe neo zeelandezul Lorde pentru hit-ul "Life On Mars". Evenimentul a fost deschis de formația Coldplay - best british group - care astfel are acum 9 trofee la activ.

Adele

Formația Catfish and the Bottlemen a câștigat trofeul debutanților (the British Breakthrough Act), la soliști a câștigat James Bay (best male), iar One Direction a primit premiul British Video, care a fost stabilit prin voturile fanilor pe internet. Favoritul specialiștilor (Critics' Choice) a fost Jack Garratt, iar producătorul anului (British Producer of the Year) este Charlie Andrew.

A existat și o secțiune internațională, cu trei trofee: formația australiană Tame Impala - best international group, solistul canadian Justin Bieber și solista islandeză Björk (International female solo artist). Pe lângă recitalurile amintite, au mai cântat The Weeknd și Little Mix, precum și Drake cu Rihanna.

Trebuie însă făcută o distincție clară între categoriile la care se premiază interpretul și cele la care se premiază creația, cântecul. De pildă la categoria Soliste a câștigat Adele, dar la categoria singles a fost premiat cântecul Hello (nu Adele), lucru puțin cunoscut de ziariștii noștri. Brit Awards sunt considerate echivalentul englez al premiilor americane Grammy, dar spre deosebire de acelea nu au decât 12 categorii.

Dan CHIRIAC

Romanticii nu se lasă!

Seria noastră de interviuri pe această temă, cu compozitori importanți, evidențiază criza prin care trece muzica ușoară românească, dar numai la nivel de difuzare, pentru că avem, slavă Domnului, atâția compozitori și interpreți de mare valoare. Dar pentru cine să scrii, pentru cine să cânti, dacă melodiile nu ajung la marele public, datorită "solidarității" posturilor de radio comerciale, cărora din păcate li se alătură, spre rușinea lor, cele publice de radio, SRR, și de televiziune, TVR? Nu cumva falimentul audiențelor se datorează și faptului că acestea tratează artiștii români, creatori și soliști, ca pe o rudă săracă, pe care ți-e rușine s-o primești în casă? Aparțin oare posturile publice oamenilor instalați vremelnic la conducerea lor, fără a ține seama în decizii că ele există datorită taxelor plătite de noi, cu mic, cu mare? Le-au privatizat cumva, fără să știm? Cum este oare normal ca aceste posturi naționale să ignore disprețuitor legende care au scris istorie (bine, nici Președinția, cu niște consilieri care probabil nici n-au auzit de ei, nici Ministerul culturii nu i-au recompensat în vreun fel...), cum ar fi Camelia Dăscălescu, 95 de ani, Paul Urmuzescu, 88, Jolt Kerestely și Alexandru Jula, 82, Marina Voica, 79? Așa se explică faptul că oamenii duc dorul în cel mai înalt grad (deci tot răul spre bine!) vedetelor adevărate, nu celor care li se bagă pe gât pe toate "canalele" (chiar că se potrivește!), așteptând cu nerăbdare întâlnirea cu acestea,

A. Canareica, Al. Jula

în care nu s-a întâmplat niciodată nimic, fiind închise de "vigilenții" care și-au băut liniștiți cafeleța decenii la rând și acum brusc profită de "pâinea și cuțitul" oferite de lege. În multe orașe capitală de județ nu se mai pot da spectacole decât la cinematografe sau sălițe de conferințe, nefiindu-ne deloc clar de ce ar fi mai sigure din punctul de vedere al ISU. Introducerea aceasta are rolul de a vă oferi o imagine a exceselor la care s-au dedat unii după drama din clubul Colectiv (când, culmea, tot lipsa lor de control a dus la tragedie), un exemplu strigător la cer fiind cel al Arenei Naționale, redeschise după 5 luni fără a se opera în acest răstimp nici cea mai mică modificare legată de siguranța publicului, deci închiderea a fost arbitrară, nimănui nepărând să-i pese că s-au pierdut, din banul nostru, public, sume colosale! Drept care micuța caravană a concertului de mare succes "Ultimul romantic" a fost nevoită, la Buzău, să posezească pe scena unei săli a...

I. Șipoteanu, G. Dorobanțu

au loc în mod normal ședințe: e drept, sala de 300 de locuri este cochetă, dar nu are deloc logistică de profil (decor sau fundal măcar, lumini), iar "vadul" lipsește cu desăvârșire, spectatorii având cu totul alte "trasee" când vin la un concert. În ciuda acestui handicap, numele celor de pe afiș au atras ca un magnet, sala fiind plină cu un public extraordinar, cunoscător al tuturor șlagărelor, generos, dornic să plece acasă cu o amintire, un autograf, o fotografie (s-au epuizat

toate CD-urile Ilenei Șipoteanu și cărțile consacrate lui Alexandru Jula de colega noastră Oana Georgescu). De fapt, este vorba de câțiva dintre "ultimii romantici", fiind nu mai puțin de patru în concertul impresariat de Stelorian Ion (noroc că mai sunt organizatori preocupați de calitate, nu de câștigul ușor) și care în lunile următoare va lua la rând toată Moldova. Alexandru Jula a dovedit încă o dată că nu se lasă, dând o lecție celor mai tineri prin repertoriul echilibrat, cu șlagăre românești și străine, intercalate cu momente de umor. Gabriel Dorobanțu chiar că ar merita să fie inclus în reclamele "farmaciilor inimii", Catena, pentru că melodiile sale de dragoste, aduse la microfon cu patos, sunt un leac, o alinare pentru inimi, la orice vârstă și... în orice gară mică!. Ileana Șipoteanu excelează în repertoriul delicat, sentimental scris pentru ea de Dumitru Lupu, majoritatea titlurilor figurând pe recentul album "Romantică femeie". Și dacă totul a fost romantism, pe această linie s-a înscris, cu remarcabilele ei calități vocale, și Alexandra Canareica, care a adus un omagiu Mihalei Runceanu la ea acasă ("De-ar fi să vii" de Alexandru Wilmanyi), dar n-a ocolit nici titlurile de succes ale lui Temistocle Popa. După reprezentație și mai bine de o oră de efuziuni și... selfie-uri, leit-motivul declarațiilor gazdelor încântate a fost: "Vă mai așteptăm, romanticilor, veniți și cu alți colegi, iubim muzica ușoară românească!".

Svetlana COCRIȘ

I. Șipoteanu, Al. Jula, G. Dorobanțu

în concert. Altfel spus, dacă televiziune-nu, radio-nu, distribuție discografică-nu, melomanilor nu le rămân decât concertele, dar și aici, în ultimele luni, a mai apărut un "nu", în mai toate orașele sălile mari, ale caselor de cultură,

Romanța, la izvoare

Când am scris "izvoare" m-am gândit la afluenții, mai mari sau mai mici, ce alimentează fluviul bătrân (49 de ediții anul acesta, în toamnă!) și maiestos care este Festivalul internațional al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște. Acesta n-ar mai avea participarea bogată și selectă cu care ne-a obișnuit dacă în țară n-ar avea loc manifestări frumoase și ambițioase, puse în slujba aceluiași gen muzical. Cel mai grăitor exemplu ne-a fost oferit, la ediția 2015, de câștigătoarea Trofeului, Rodica Pop Seling, care triumfase cu un an înainte tocmai la manifestarea de care ne ocupăm în aceste rânduri, Festivalul național de interpretare a romanței "Te-aștept pe același drum - In memoriam Valer Ponoran" de la Zlatna. Competiția din inima Munților Apuseni a ajuns la a XII-a ediție și atrage concurenți valoroși, vedete și muzicieni de talie datorită organizării riguroase, dar și calității acompaniamentului muzical. Și de această dată orchestra condusă de prof. Ovidiu Barteș (vioară) a reușit un tur de forță alături de concurenți, dar și de

S. Ponoran înmânează Trofeul

C. I. Nistor

invitați, ceilalți instrumentiști fiind Marius Szabo (vioară), Victor Geogean (acordeon), Kalmar Urszui (pian) și Zeno Zanc (contrabas). Organizat de Primărie (primarul Silviu Ponoran, fiul muzicianului omagiat, este un bun cunoscător într-ale muzicii) și de Consiliul local Zlatna, Consiliul județean Alba, Centrul de cultură "Augustin Bena" din Alba-Iulia (directoarea acestuia, Daniela Floroian, a fost în juriu) și Casa de cultură "Horea Popescu" din Zlatna, festivalul impune respect și prin numele prestigioase invitate să facă parte din juriu. Președinte al juriului, compozitorul Jolt Kerestely a colaborat cândva cu Valer Ponoran, pe când acesta era dascăl de muzică la Alba-Iulia. L-a secondat cu brio Stela Enache, care i-a făcut surpriza unui recital centrat pe creații semnate Kerestely. Amuzant a fost faptul că nu numai ei doi sunt absolvenți ai Conservatorului "Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca, ci și soprana Florina

Hinsu Mariș, dar le-a ținut piept în juriu, dar și în recital, singurul muzician provenit de la Conservatorul bucureștean, tenorul Florin Georgescu! După cum se știe, artistul este un împătimit al romanței, luând parte de peste 30 de ori la "Crizantema de aur", fiind autentic veteran al manifestării-fanion a romanței. Recitalul său a fost o adevărată încântare, alăturând romanțe celebre, cântonete și cântece vechi de muzică ușoară, în frunte cu "Zaraza". Tot la repertoriul clasic, să zicem, al genului a apelat și ieșeanul (acum tot mai mult locuind la Cluj-Napoca) Constantin Florescu, câștigător al numeroase premii importante la "Crizantema de aur", care a ales doar câteva din refrenele celor 150 de romanțe din repertoriul său, parte pe versuri eminesciene. Soții Florina Hinsu Mariș (a cântat la Opera din Viena, dar și la Opera națională română din Cluj-Napoca) și Florin Hinsu Mariș, bariton, datorează mult pregătirii cu celebra Virginia Zeani, fiind amândoi cadre didactice la

Facultatea de muzică a Universității din Oradea. Recitalul lor comun a adus pe scenă noblețea cântului clasic. Un adevărat prieten al festivalului zlatnean este bănățeanul Traian Jurchela, în egală măsură compozitor de romanțe și profesor de canto, el impresionând și de această dată prin distincție. În fine, un recital așteptat, pentru a se putea face o comparație cu nivelul artistic anterior, a fost cel al câștigătoarei ediției cu nr. 11, Rodica Pop Seling, originară din Șimleu-Silvaniei (unde s-a născut și Alexandru Jula, cu care s-a întâlnit la ediția când a triumfat și unde sigur concitadinul său, membru în juriu, i-a dat nota 10... dar pe merit!). Absolventă și ea a Academiei de muzică "Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca (unde a susținut și un masterat), în prezent este cadru didactic la secția de canto a Liceului de artă "Ioan Sima" din Zalău.

Așa cum spunea pe vremuri Titel Popovici și ne-a mărturisit acum Jolt Kerestely (multiplu laureat și el al

Alex. Rusu

"Crizantemei de aur"), este de dorit să se pună mai mult accent pe interpretarea tradițională a romanței, în care căldura, nuanța, talentul actoricesc să pună în valoare acest gen, la urma urmei, intimist, pentru că sunt puțini

soliștii de operă care știu să cânte romanță fără a-i altera substanța originală, observație valabilă și pentru secțiunea de concurs, unde s-au întâlnit cele două orientări. Este cu siguranță motivul pentru care președintele juriului a oferit premiul "Jolt Kerestely"

solistei Cristina Neacșu din Târgoviște, absolventă a facultății de Teologie și componentă a Coralei Mitropolitane. Venită din Basarabia, solista primise la ediția anterioară premiul revistei "Actualitatea muzicală" a Uniunii compozitorilor și muzicologilor (de această dată acesta a fost înmânat lui Alexandru Rusu din Republica Moldova), impresionând prin versiunea rafinată a compoziției lui Titel Popovici, "Iubirea noastră nu are apus!". Premiul III a fost acordat simpaticei interprete de muzică populară Maria Lobonț din Cluj-Napoca, în timp ce pe poziția a doua s-a situat experimentata baimăreancă Voichița Regoș, absolventă a Academiei de muzică "Gh. Dima" din Cluj-Napoca. De altfel, primii trei clasați sunt toți absolvenți ai prestigioasei instituții, punându-și în valoare glasurile ample. În urcare un loc față de ediția precedentă, Cătălin Ioan Nistor din Alba-Iulia, premiul I, a fost chiar elev al lui Valer Ponoran, care i-a insuflat dragostea pentru muzică. Oarecum

surprinzătoare clasarea pe cea mai înaltă treaptă a Georgetei Plută, care în 2014 nu obținuse decât un mic premiu special. Originară din jud. Bistrița-Năsăud, după absolvirea Conservatorului din Cluj-Napoca câștigătoarea a devenit profesoară de canto clasic și muzică ușoară/jazz (alăturare interesantă...) la Liceul de arte "Regina Maria" din Alba-Iulia, întorcându-se acum în fața elevilor săi cu onorantul trofeu.

Pe lângă trecerile în revistă din recitaluri, spectatorii, avizați, au gustat din plin și în concurs reascultarea unor cântece binecunoscute, aparținând unor nume de marcă: Nicolae Kirculescu ("Inimă, de ce nu vrei să-mbătrânești?"), H. Mălineanu ("Aș vrea iar anii tinereții"), Gherase Dendrinu ("În satu-n care m-am născut"), Petre Andreescu ("Când felinarele se aprind"), Titel Popovici ("Îmi pare rău"), Nelu Danielescu ("Te rog să uiți că te-am iubit"), nelipsind, firește, titluri-fetiș pentru orice iubitor al romanței, cum ar fi "Te-aștept pe-același drum" de Aurel Maxiny, "Sub vișinul înflorit" de Iosif Paschill, "Romanța crizantemelor" de S. Vladimirovici-Gold, "Să-mi cânti cobzar..." de Eugen Seno Ionescu, "N-ai să știi niciodată" de Ionel Băjescu Oardă, "Mi-e tare dor" de Angela Moldovan, "De ce m-ați dus de lângă voi?"

sau "Departate te-am lăsat, sătucul meu...". Organizat cu serioase eforturi logistice și financiare, într-un oraș mic (dar câte municipii se pot lăuda cu un asemenea Palat administrativ?), festivalul de romanțe de la Zlatna merită săli arhipline, publicul venind și din localitățile învecinate; se cuvine însă ca afișul să fie pe măsura valorii invitațiilor (de această dată numele lor mai că nu se zăreau și e păcat...), iar mediatizarea să se facă din timp. "Reclama e sufletul comerțului", se spune pe drept cuvânt, iar un primar devotat ca nimeni altul locurilor de baștină, cum este Silviu Ponoran (la ediția viitoare să sperăm că toată lumea se va plimba cu trenul istoric!), cu siguranță va lua măsurile care se impun.

Octavian URSULESCU

Glume pe portativ

Sala Savoy a Teatrului de Revistă "Constantin Tănase" a găzduit cea mai recentă premieră a actualiei stagiuni, un concert spectacol ce are ca personaj principal Orchestra teatrului, dirijată de compozitorul Dan Dimitriu.

Este un veritabil regal muzical susținut de soliștii Adrian Enache, Sanda Ladoși, Alin Gheorghisan, Radu Ghencea, Cristina Isac, Daniela Marin (cu un potpuriu floral cu șlagăre de altădată - "Doamne, domni și domnișoare" - Mia Braia, "Trurli, dragă" de Vasile Vasilache, "Primul ghiocel - prima iubire", "Panselute albastrele" de Elly Roman, "Violete pentru fete" de Nicolae Kirculescu, "Firicel de floare-albastră" de Ion Vasilescu și celebrele "Lalele" ale minunatului tandem atât de legat de Teatrul de Revistă, Temistocle Popa - Aurel Storin) și Irina Ionescu.

Sanda Ladoși a încântat din nou publicul cu șlagărul "Când vine seara" (Dan Iagnov) și cu "Mi-e dor să te văd" (text Sanda Ladoși), muzica Eugen Mihăescu;

prezența scenică a lui Alin Gheorghisan cu hit-ul "New York, New York", așa cum Adrian Enache ca de obicei a reușit să smulgă ropote de aplauze.

Gazdele spectacolului sunt Nae Alexandru și Cristian Simion, iar din distribuție, fac parte actorii

A. Gheorghisan

Adriana Trandafir, Paula Rădulescu, Liliana Mocanu, George Enache, Oana Ghioca.

Reprizele de dans ale baletul Teatrului de Revistă "Constantin Tănase" (coregrafia Cornel Popovici), care se alătură și soliștilor, decorurile semnate de scenografa Ana Iulia Popov și momentele artistice speciale asigură succesul spectacolului muzical regizat de Cezar Ghioca. Un proiect care se va desfășura de-acum încolo în fiecare săptămână, sub sloganul: "Dacă e joi, e concert la Savoy" și va avea câte un invitat special. Primul a fost Gabriel Dorobanțu. (Foto: Sebastian Oros, Dragoș Constantin)

Oana GEORGESCU

Cristina Isac, originară din Chișinău, a revenit pe scena de la Savoy și cu piesa lui Ian Raiburg, "Clar de lună". Radu Ghencea, solist al teatrului și fostă vocea trupei "Mondial" a interpretat "Când prea mult iubești" (compozitor Șerban Georgescu, versuri Viorela Filipi) și celebrul șlagăr al anilor '50 - "C'est si bon" (muzica Henri Beti, versuri André Hornez, versiunea în limba engleză - după ce cântecul în limba franceză a fost refuzat de Yves Montand! - cu interpretarea unică a lui Louis Armstrong, aparținând lui Jerry Seelen). Am remarcat interpretarea și

Triumf la final

Formații autohtone

Formațiile noastre mai puțin cunoscute (termenul „tinere” nu este cel mai potrivit) nu încetează să ne uimească prin activitatea intensă în studiouri și pe scene. De pildă, **9.7 RICHTER** lansează melodia #NuVomCeda, un prim extras de pe compilația caritabilă #ImpreunaRezistam, iar formația **H8** a lansat albumul „Gri” și a reeditat în format digital albumele anterioare, „Nimic nou” (2006) și „Printre voi” (2009). Formația **VALERINNE** a lansat albumul „Monumenta” înregistrat live la Studio 148, mixat și masterizat de Marius Costache. Formația cântă un post-rock/instrumental și este înființată în 2012 în București, avându-i în componență pe Alexandru Das - chitară/synth/soundscapes, Liviu Stoicescu - bas, Mircea Smarandache - tobe. În 2012 lansau *Kunstformen der natur*, iar în primăvara lui 2013 au pornit într-un turneu european prin Bulgaria, Croația, Serbia, Cehia, Germania și Belgia. La sfârșitul anului 2013, formația a

lansat cel de-al doilea album, *Arborescent*. Formația **SUNET FIN** a lansat videoclipul piesei „Nostalgie” (regia Loredana Barțaș, imaginea și montajul - Andrei Roșca și Ciprian Chirilă), al treilea material video al trupei. Invitat la clape a fost Răzvan Pușcașu. Editarea, mixajul și masteringul îi aparțin lui Benzen de la Cutover Studio, iar locul principal pentru filmări a fost Biserica părăsită Frunzânești și lacul Fundeni de lângă aceasta. Sunet Fin a fost înființată în septembrie 2014, componența reunindu-i pe Stelian Teodorescu (voce), Alexei Rus (chitară), Robert Munean (bas) și Vladimir Popici (tobe). Un stil aparte - rock folcloric - are formația **AD HOC**, care la Clubul Țăranului a susținut un concert în cadrul căruia a lansat videoclipul celui mai nou single al lor: „Pana”. Cei de la BlueCat Studio au oferit proiecții video, iar cei de la Drum'n Flute au completat atmosfera cu un spectacol de tradiție și folclor. Băieții de la Ad Hoc au avut pe scenă, un invitat special - chitaristul formației Farfarello. Videoclipul a fost realizat de Anya Dimitrov și Vladimir Ivanov, iar în varianta de

studio au mai participat și Flavius Hosu (Phoenix) la tobe și Adrian Bologa (Score Band) la vioară, voce, bass și efecte, actorii: Daath Yug și Maria Mihailovna. Uimitor

de densă este activitatea unei formații din mica localitate Seini: după lansarea ultimului album intitulat „Dirtylicius”, maramureșenii de la **DIRTY SHIRT** (formație care s-a aflat pe primul loc în preferințele publicului la Metalhead Awards 2016, categoria «Best Romanian Metal Album 2015»), vor susține mai multe concerte în țară și în străinătate - trei concerte în Franța și la Sofia Metal Fest, Dirty Shirt fiind pentru prima dată în Bulgaria, alături de nume „grele” ale scenei metal internațional.

Trecând la eșalonul mediu ca vechime, să notăm că **VH2** revine cu un nou single de o sensibilitate aparte: „Dor de voi”. Este prima piesă înregistrată de Gabriel Cotabiță alături de VH2 după evenimentul nefericit de anul trecut. „Dor de voi” este scrisă de Mihai Pocorschi în urmă cu doi ani, însă nu a mai fost lansată atunci din cauza lucrului intens pentru materialul „VH2 - Live in Garaj”. Tot la acest paragraf îi amintim pe cei de la **VIȚA DE VIE**, care au sărbătorit 20 de ani de activitate printr-un concert sold out la Arenele Romane. Foști membri au urcat împreună cu Vița de Vie pe scenă: Sorin Vasile

(Pepino) și Mircea Preda (Burete). „Trebuie să mulțumim și întregii echipe de producție, formată din peste 100 de

oameni, care a fost la impecabilă". Cu această ocazie, Vița de Vie le-a oferit în semn de mulțumire celor ce și-au cumpărat bilete online, în exclusivitate pentru 24 de ore, noul single "Inimi surde", la 3 ani de la apariția albumului *Acustic* și după 20 de ani de activitate muzicală VdV.

Muzică și text: Adrian Despot.

Să nu-i uităm însă pe veterani: este deja tradiție ca în fiecare an **HOLOGRAF** să vină cu un cântec cu ocazia zilei îndrăgostiților, de Dragobete, „Eu îi spun iubire” face parte din albumul "Life Line" și este o piesă de dragoste în stilul

Holograf. Iar **CARGO** lansează noul DVD intitulat "Live la Arenele Romane", în cadrul unui show. Lansarea va fi în același loc unde a fost filmat, pe 30 octombrie 2014, showul "Noaptea Vrăjitoarelor". DVD-ul conține o selecție de 8 piese reprezentative din concert. Materialul va include ca bonus videoclipurile de la "A 5-a dimensiune" și "Nu mă lăsa să-mi fie dor", piese care nu se regăsesc pe nici un album. "După concertul aniversar "Cargo 30 de Ani" din cadrul Metalhead Meeting 2015, care a fost votat "Best Metal Show 2015", este momentul să scriem o nouă filă de istorie a rockului românesc! " transmit membrii formației, adică: Adi Bărar – chitară, Adrian Baciu Igrășan – voce și chitară, Tavi Pilan-tobe, Ionuț Carjă – clape și Florin Barbu – bass.

Florin-Silviu URSULESCU

Ion Suruceanu, un Celentano din Est

În curând Ion Suruceanu, cel mai important artist al muzicii ușoare din Republica Moldova, va fi protagonistul unui concert excepțional la Sala Palatului. Deși este prezent cu regularitate pe scenele din țară, la diverse evenimente, cu apariții pe micul ecran și în presă, cu numeroși prieteni în show-biz-ul din țară (Fuego fiind la loc de cinste), Suruceanu "atacă" pentru prima oară, la solicitarea admiratorilor care vor să-l aplaude "live", cea mai importantă scenă din România – și încă într-un show exclusiv, în care va fi acompaniat de orchestra sa. Născut în 1949 în satul... Suruceni, com. Ialoveni, județul Chișinău, în 1990 a fost distins cu onorantul titlu de Artist al Poporului din Republica Moldova, după ce anterior i se acordaseră titlurile "Artist Emerit" și "Meritul Civic". Dar până atunci el colaborase cu mulți soliști din țara noastră, în turneele din Republica Moldova și mai ales din URSS, legând o prietenie de-o viață cu Dan Spătaru, de care a fost extrem de apropiat. De altfel ei au schimbat între ei diverse melodii, Suruceanu cântând și azi câteva din marile șlagăre compuse pentru Dan de Temistocle Popa, iar Spătaru preluând melodia "Lăcrămioara", de Gheorghe Mustea. În urmă cu câțiva ani, Ion Suruceanu a fost invitat să susțină un recital pe scena Festivalului

internațional "Dan Spătaru" de la Medgidia, ocazie cu care a depănat amintiri emoționante din turneele de luni de zile susținute împreună. Înainte de 1989 a cântat pe scena festivalului de la Mamaia, iar după 1990 a apărut, tot înfară de concurs, la "Cerbul de aur" de la Brașov.

Primele sale albume importante, editate pe vinyl, au fost "Un singur cântec știu" (1986), respectiv "Soarele cel mare" (1987), cu muzică de Ion Enache și versuri semnate de Dumitru Matcovschi sau Leonida Lari. Dintre CD-uri am nota "Ninge floarea de tei" (2002), "20 de ani mai târziu" (2003), "Roze, roze" (2004) sau atât de popularul album "Anii tinereții". Dar pînă la uriașul succes drumul a fost relativ lung: după absolvirea școlii din sat și-a continuat studiile, între 1964 și 1967, la Colegiul de muzică "Ștefan Neaga" din Chișinău, unde a studiat pianul și fagotul (interesant este faptul că inițial fusese admis la... Colegiul de cultură fizică și sport, la care a renunțat în favoarea muzicii). Este perioada în care a fost invitat ca solist al formației "Noroc", condusă de Mihai Dolgan, după care, mai bine de un deceniu, a cântat în orchestra de muzică ușoară "Bucuria" (1970-1973), și din 1974 să devină solist al formației "Contemporanul". Încet-încet, devine unul dintre cei mai populari interpreți din Republica Moldova, notorietatea sa depășind hotarele republicii, piesa "Nu mă uita", tradusă în limba rusă, devenind foarte populară în URSS, fiind lansată în 1989 la festivalul "Cântecul anului". În 1990 a fondat formația "Real", pe care a condus-o până în 1993. În 1994 devine

deputat în Parlamentul Republicii Moldova, pe listele Partidului Democrat Agrar, deținând funcția de vicepreședinte al Comisiei pentru învățământ, știință, cultură și mass-media, făcând parte în paralel din Consiliul coordonator al Companiei "Teleradio Moldova". În 1995, împreună cu un grup de deputați, a aderat la Partidul Renașterii și Concilierii, pentru ca în 1998, la alegerile parlamentare, să figureze pe listele Convenției Democratice. Cântărețul și deputatul Ion Suruceanu a fost singurul dintre artiștii moldoveni care a efectuat un turneu la Tiraspol imediat după conflictul transnistrean. În 1997, împreună cu Valeriu Matei și Nicolae Andronic, a atacat la Curtea Constituțională un decret al președintelui Lucinschi. Ca o încununare a carierei sale prodigioase în anul 2004 este decorat cu "Ordinul Republicii" în grad de Cavaler. A cântat pe mari scene ale lumii, a susținut recitaluri la festivaluri importante, iar vocea sa gravă, inconfundabilă, este cunoscută până la Oceanul Pacific, supunând chiar și frigul din Kamceatka. Atributele sale scenice sunt recunoscute: eleganță, rafinament, experiență, pentru că, așa cum declară, "Pentru mine Scena e un piedestal". Respectul acesta pentru scena pe care o înobilează se traduce prin sute de melodii lansate, zeci de albume, preocupare pentru versuri de calitate (el însuși este autor

al câtorva zeci de texte), selectarea cu gust a pieselor ce-i sunt încredințate de compozitori, câteva din cele mai cunoscute hit-uri ale sale purtând semnătura lui Yan Raiburg. În urmă cu 2 ani, cantautorul Yan Raiburg a oferit un recital la festivalul internațional "George Grigoriu" de la Brăila, ocazie cu care publicul a descoperit cu încântare și a fredonat refrene binecunoscute lansate de Ion Suruceanu și reluate la noi, cu imens succes, de Fuego ("Ce seară minunată!" e doar un exemplu).

Într-un interviu mai vechi, Suruceanu spunea: "Nu mai pot scăpa de apelativul "Celentano din Moldova" ori "Celentano sovietic". L-am căpătat nu cu ajutorul melodiei "Nezabudka", care are câteva decenii, ci al compozitorilor valoroși cu care am colaborat. Când mi-a dat piesa "Nezabudka", Veaceslav Dobrinin nu știa că va deveni un hit...". În repertoriul său figurează nu atât piese lansate de Adriano Celentano, cât

asemănătoare ca stil și manieră interpretativă. Ion Suruceanu este o adevărată legendă, nefiind casă, cât de umilă, din Republica Moldova (dar și din Moldova de dincoace de Prut, unde este invitat adesea), unde cântecele sale să nu fie cunoscute, notorietatea sa depășind-o cu mult pe cea a oamenilor politici, fiind "vânat" de partide în campaniile electorale, numele său aducând un plus de imagine și de voturi. Este invitat să

cânte la sărbători naționale, manifestări publice, nunți, botezuri, dar și la evenimente selecte, neexistând ușă care să nu i se deschidă, la cel mai înalt nivel, profitând nu o dată pentru a-și ajuta colegii: pe Anatol Bivol, Nicolae Sulac (probleme locative) sau pe Yan Raiburg. Legat de acesta din urmă, a insistat pe lângă președintele Voronin să-i acorde titlul de "Artist emerit", argumentul decisiv fiind fredonarea marelui șlagăr "Cumpărați, cumpărați...", pe versurile lui Grigore Vieru.

Cu faimoasa sa pălărie neagră pe cap, Ion Suruceanu se pregătește să cucerească definitiv publicul bucureștean, care-l va cunoaște așa cum este și în viața de zi cu zi: deschis, vesel, om de lume, cântând ca nimeni altul dragostea. Personal l-am urmărit îndeaproape în cursul a două recitaluri susținute în Capitală, la invitația promotorului Dorin Irimia, și la Moinești, în organizarea primarului Viorel Ilie, și m-am convins că Suruceanu este un adevărat "entertainer", ținând publicul în mână ca nimeni altul. Așa că, legat de spectacolul excepțional de la Sala Palatului, vă sfătuiesc să vă grăbiți să... "Cumpărați, cumpărați" nu numai "flori frumoase, flori de dor", ci și bilete, pentru că la final veți exclama, vă asigurăm: "Ce seară minunată!", mai ales că veți avea ocazia să vă delectați și cu alte cântece pe care le veți fredona cu încântare: "Melancolie", "Luna, luna", "Salut, bună seara!", "Eu plec", "Singurătate"...

Octavian URSULESCU

Variété de 7 Stele

Capitala a găzduit un spectacol incendiar de muzică și dans ale cărui protagoniste au fost cele mai frumoase, mai renumite, premiate și talentate interprete din Rep. Moldova. Lor li s-au alăturat și celebrele trupe de balet de la Chișinău *Blanck&White* și cea a lui Teodor Rădulescu (*Teodor Ballet*), producător și organizator al acestui proiect, alături de Daniel Alexandrescu (trupa K1), dar și trupa Super Trooper. Este suficient doar să le enumerăm pe Natalia Barbu, Alexandra Shine, Natalia Gordienko, Dianna Rotaru, Karizma sau pe Evelyne, pentru a garanta succesul unui spectacol de divertisment unic ce a dat startul unei serii de evenimente cu titlul "*Variété de 7 Stele*". Astfel, organizatorii vor continua să îi promoveze în România pe cei mai importanți artiști din Republica Moldova. "*Prin acest prin spectacol dorim să dezvoltăm o punte de legătură între cele două țări care vorbesc aceeași limbă și mai ales să îi aducem mai aproape pe reprezentanții comunităților de moldoveni din București și nu numai*" – spun aceștia.

Marea câștigătoare a Trofeului Mamaia 1998 (Marele Premiu și Trofeul Festivalului, Miss Festival și Premiul Presei), **Natalia Barbu**, originară din localitatea Bălți, are o colecție impresionantă de premii pentru calitățile vocale, dar și ca violonistă! A absolvit Școala de Muzică din Râbnici (clasa de vioară), apoi a urmat cursurile Colegiului Național de Muzică "*Ștefan Neaga*" și a fost studentă la Academia de Muzică "*Gavriil Musicescu*" (vioară) din Chișinău. A fost violonistă în orchestra de muzică populară "*Mugurel*", apoi a devenit solista vocală a formației "*Milenium*". A lansat peste 30 de single-uri și albumele "*Intre ieri si azi*" (2001), "*Zbor de dor*" (2003), "*Sunt fată de măritat*" (2009, alături de Orchestra "*Lăutarii*" din Chișinău), "*Fight - Best of Natalia Barbu*" (2009). A colaborat cu Play&Win, Sistem, Mike Diamondz, Alex Calancea Band, Trigon; în 2001 a primit titlul de Maestru în Arte al Rep. Moldova, iar în 2011 cel de Artistă a Poporului. În 2005 semnează cu casa de discuri

Natalia Barbu

Cat Music, în 2010 cu Media Pro Music, iar în anul 2007 a reprezentat Rep. Moldova și s-a clasat pe locul 10 cu piesa "*Fight*", la finala Eurovision de la Helsinki. În 2014 a susținut concertul solo "*Te iubesc*" la Palatul Național al Culturii din Chișinău; a efectuat turnee în Italia, Grecia, Portugalia, Rusia, Canada, SUA, Portugalia, Franța ș.a.

Natalia Barbu are un palmares impresionant: Premiul I la Concursul republican al tinerilor violoniști

(Chișinău, 1993), Premiul I la Concursul de interpretare "Mihaela Runceanu", Buzău, Marele Premiu și Trofeul Festivalului la Concursul de interpretare "Maluri de Prut", Chișinău (1998), Premiul II la Concursul Internațional de Interpretare "More Druziv", Yalta, Premiul FIDOF și Premiul I în 1999 la Concursul Internațional de Interpretare "Slavianski Bazaar", Premiul I cu Formația "Milenium" la concursul Internațional al tinerelor talente (Minsk), premiul "*Moldstar*" pentru cea mai bună interpretă și "*Sex simbolul*" anului (2003) sau Premiul "Vocea anului", în 2014. În 2011 a cucerit locul II la preselecția Națională Eurovision cu piesa "*Let's jazz*", primul loc fiind ocupat de formația "Zdob și Zdub".

Rusoaică de origine, **Alexandra Shine** (Alexandra Goremichina) s-a născut și a crescut în Chișinău. Este cântăreață, dansatoare și coregrafă și a fost, așa cum spune ea, influențată de muzica și stilul idolilor săi, Kylie Minogue, Beyoncé, Lady Gaga, Madonna, Britney Spears... Deși a absolvit Academia de Studii Economice din

Alexandra Shine

Chișinău, Alexandra a ales o carieră artistică, fiind cunoscută mai ales pentru activitatea sa în cadrul trupei *Teodor Ballet*. În 2009 a avut un grav accident auto și de atunci nu mai dansează, dar cântă, având numeroase proiecte muzicale printre care și cel solo, Alexandra Shine Project. În 2010 a înființat trupa "*The Hot Diamonds*", a lansat două single de mare succes: "*Play that game*" (2012) și "*Dancing Home*" (2014). În 2014 a participat la *Masterchef* (Pro TV) și a demonstrat că pe lângă calitățile de cântăreață și dansatoare are talent și la gătit. În 2015 a concurat și la "*Românii au talent*" alături de partenerul său, Teodor Rădulescu, și au primit patru de DA.

Natalia Gordienko este originară din Chișinău. Simte că s-a născut pentru a fi pe scenă, iar primele show-uri le-a susținut de mică. Absolventă a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău (secția Pop și Jazz Vocal), Natalia a cucerit zeci de premii la festivaluri și concursuri de interpretare, naționale și internaționale. În 2006 a fost prezentă în finala Eurovision, în duet, ca reprezentantă a Greciei, iar în 2008 a cucerit *Medalia de Aur pentru vocea anului* la Concursul internațional "*World Championship of performing arts*" din SUA (Los Angeles). Pe lângă genurile muzicale diverse pe care le-a abordat, Natalia a fost și DJ - *DJ Tasha*, într-un proiect concurs numit *Star DJ*, la care a obținut premiul I. După succesul celor două albume "*Time*" (2010) și "*Cununa de flori*" (2011), Natalia a susținut sute de concerte și a cucerit scenele din America, Europa, din Rusia și țările Baltice. Cu "*Summertime*", un nou single semnat de Fly Records,

Natalia își dorește să cucerească lumea. Pentru succesul său în domeniul artelor, Natalia a fost distinsă cu titlul de „Artist special al Republicii Moldova” prin Decretul Președintelui Republicii Moldova, devenind astfel cel mai tânăr artist care a primit acest premiu. A cucerit Trofeul Festivalului *Jurmala* (2003) și un loc I (2007), Premiul I la Festivalul Internațional de muzică pop Sevastopol - Yalta (2004), Medalia de Argint la Festivalul Internațional *Delphic Games* (2004, Muzică Pop), Locul I la Festivalul „Două inimi gemene, în memoriam Doina și Ion Aldea Teodorovici” (2004), Locul I la Festivalul Internațional „Cântecele lumii” (2005), Trofeul concursului internațional de muzică pop „Pământul nativ” (2006), Locul I la Slavianski Bazaar (2006) ș.a.

Dianna Rotaru este cântăreață, actriță și prezentatoare TV și de Radio. În 2005 a absolvit Academia de Muzică, Teatru și

Arte Plastice A lansat albumele „Numai cu tine” (2003), „Chitara Maitza” (2009), „La vita e bella” (2014), „Jucătorul” (2014). Și Dianna Rotaru a cucerit numeroase titluri, premii și trofee: Premiul I la Festivalul - concurs internațional de muzică ușoară „Două inimi gemene” cu melodia „Mi-e dor de voi părinți” (2004), Premiul II la Festivalul - concurs

Dianna Rotaru

„Veniți cu noi în vis” cu melodia „Rămâi” (2003), a fost desemnată „Vocea anului” (2013), a cucerit Discul de aur pentru albumul „Chitara Maitza” (2009), titlul „Șlagărul anului” pentru melodiile „Sunt Dianna ta” (2008), „Honey” (2010), „Te chem” (2012), „Am plecat” și „La vita e bella” (2013), „Ghinion în dragoste” (2014). A cântat în formația „Savana”, a fost solistă a trupei „Provincialii” și a participat în 2009 la etapa națională a concursului Eurovision, cu melodia „I’m missing you”.

Interpretă de muzică pop - dance, **Karizma** (Olga Fesenco) a studiat cursurile . A participat la festivaluri internaționale din România, Ucraina, Turcia, Belgia, Franța, Spania, Italia și Canada și a obținut premii la numeroase festivaluri: locul II la „Steluțele Mării”, (România, 2003), Locul III la „Perlele Berlinului” (Germania, 2003), Locul II la „Kaunas”, (Lituania, 2004), Locul II la „Micul Print” (Rep. Moldova, 2004), Locul II la „Opus Buen Viaje” (Spania, 2006). În septembrie 2005 a participat la Seara Basarabenilor la festivalul „Cerbul de Aur”. În 2009 a lansat single-ul „On&On”, în anul următor a lansat primul videoclip pentru piesa „On My Way”, iar în 2011 a lansat un nou single de succes intitulat „I’ll Give It Away”. A participat la selecțiile naționale din Rep. Moldova pentru Eurovision în 2005 („Un sărut”), 2008 („We are One - locul I), 2009 („A Flight to the Light” - locul II), 2011 („When Life is Grey” - cel mai mare punctaj din partea publicului!) și 2013 („Never Fall Again”). A lansat single-urile „Un sărut”, „We Are One”, „A Flight to the Light”, „On & On”, „On My Way”, „When Life is Grey”, „I’ll Give it Away”, „Never Fall Again” (feat. Cristina Croitoru).

Evelyn (Evelina Vîrlan) a absolvit liceul cu profil de arte „Elena Alistar”, clasa de actorie. Cântă de la vârsta de 10 ani și este laureata a peste 30 concursuri internaționale și naționale. Patru ani la rând a participat la finalele Eurovision în calitate de backing-vocalistă a mai multor interpreți. A prezentat preselecția națională Eurovision Junior și a devenit, la 16 ani, prezentatoarea emisiunii muzicale pentru copii „Ring Star” la TV Moldova 1. Este deținătoarea a 8 Trofee și premii I la festivalurile - concurs *Steaua Chișinăului, Yalta, Sevastopol, Ploaia de stele* și câștigătoarea primei ediții a concursului „Mademoiselle Aquarelle”. Este de patru ani moderatoarea Eurovision-ului, dar a prezentat și a moderat numeroase concerte și spectacole; a lansat câteva piese de mare succes (*Moon inside your eyes, Charlie* - primul single, *Out of Your Life*), are un duet de succes cu Arsenium („You can be free”) și un altul cu Lexter („Lovers Cry”)

În cifre, Teodor Ballet Show ar însemna: peste 20 de ani de existență (fondat în 1993), peste 1000 de spectacole susținute în ultimii 10 ani, recorduri cu peste 300 de dansatori pe o scenă la un spectacol, peste 1000 de costume la fiecare spectacol, peste 20.000 de costume create în ultimii 10 ani, spectacole prezentate în peste 20 de țări sau 500 de coregrafii create de-a lungul timpului. Este trupa cu cea mai mare varietate de stiluri de dans: Latino, Ballroom, Jazz, Modern, Contemporan, R&B, Street-Dance, Hip Hop, Flamenco, Afro, Tango, Burlesque, Cabaret, Folclor și are

discipoli în trupe din întreaga lume: „Dancing with the Stars” - Australia, „Burn The Floor”, „Saturday Night Fever” Musical - SUA, „Moulin Rouge” și „Lido” Paris, dar și în alte show-uri și proiecte de dans din peste 20 de țări... „Black&White” este un concept sub egida căruia activează un studio de dans unde se pregătesc peste 400 de

Evelyn

copii și adulți. Există și o trupă de bază „Black & White Ballet” alcătuită din dansatori profesioniști și coregrafi, care participa la diferite evenimente de talie națională din Rep. Moldova și nu numai: „Șlagărul anului” (toate edițiile), „Eurovision”, „Fabrica de Staruri”, proiectul „Din Inimă”, concertele și alte evenimente organizate la Chișinău. Membrii trupei au fost finaliști ai proiectelor „Moldova are Talent” și „Români au Talent”. Pe 7 noiembrie 2015, în orașul Kazani - capitala Republicii Tatarstan, Federația Rusă, Republica Moldova a fost reprezentată la Campionatul Mondial de Rock&Roll Acrobatic de către Federația de Rock’n’Roll Acrobatic din Republica Moldova (FRRARM) în frunte cu dansatorii din „Black&White” care s-au clasat pe podium. Și asta după antrenamente ce au durat mai puțin de 3 luni, deoarece Federația de Rock&Roll Acrobatic în Republica Moldova a fost înregistrată în ianuarie 2015, la inițiativa lui Iulian Țurcanu, unul dintre cei mai buni dansatori și coregrafi, Președinte FRRARM.

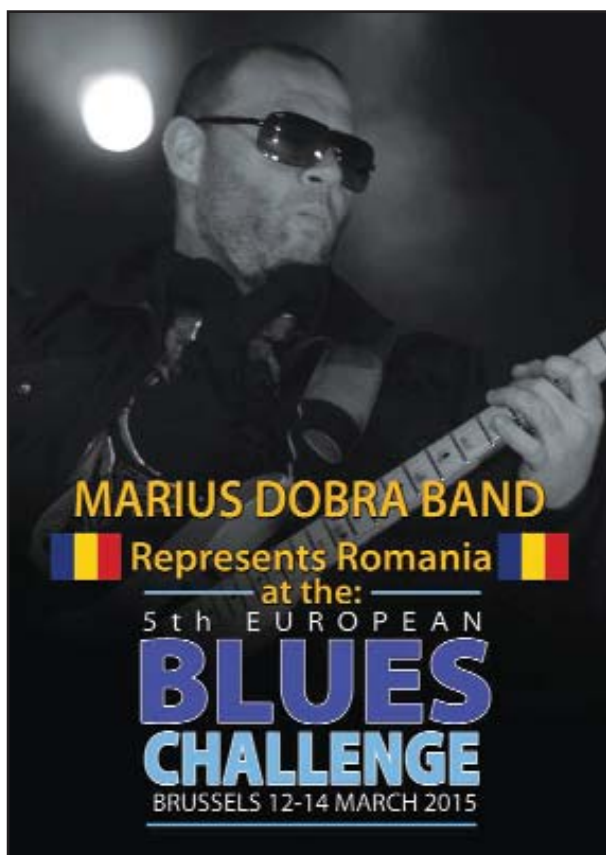
Oana GEORGESCU

Muzicieni români din diaspora (XVII)

Edițiile „O poveste... cu cântec!” ale emisiunii „Lumea și Noi” s-au difuzat până în ianuarie la TVR Internațional și au rămas postate pe platforma tvrplus.ro, unde pot fi vizionate oricând.

CĂTĂLINA DIACONU (Italia). Ajunsă la Roma în 1981, pianista școlită la Moscova a edificat o carieră pedagogică de trei decenii, încununată cu actualul post de la Conservatorul Santa Cecilia, unde predă pian principal. În ultimul timp, Catalina este implicată la vârf în descoperirea tinerilor înzestrați, jurizând în concursul internațional „Dinu Lipatti” și asigurând directoratul artistic al festivalului tinerelor talente românești din diaspora „Propatria”; premiul „Personalitatea europeană a

anului 2015” primit de curând este cea mai frumoasă recompensă.

MARIUS DOBRA (Austria) De loc din Oradea, Marius părea să aibă o carieră de succes în România, cântând cu grupuri pop-rock precum Maraton, Pe Cont Propriu ori Riff. Dar, în 1989, la sugestia tatălui său, a plecat în Austria, unde a urcat cu o trupă locală în topuri, dar colegii săi nu au dorit să facă pasul spre profesionalism. Ajuns un om de afaceri prosper, Marius la implicat la maximum, forțându-și sănătatea. După două atacuri de cord, s-a întors la muzica rock, înființând propriu-i grup de blues, cu succes. În curs de înregistrare a celui de-al doilea disc, Marius Dobra Band a reprezentat anul trecut România la un festival internațional de la Bruxelles, a avut câteva concerte și în țară și... cu toate acestea, reușește să stea mai mult acasă, alături de cei dragi.

MIHAI TIVADAR (Franța) Claviaturist al unui grup rock maramureșean,

Mihai a plecat la studii economice postuniversitare în Franța, în 2001, unde s-a și stabilit (la Grenoble). După câțiva ani, a reactivat trupa Dirty Shirt din Seiniul natal, rămasă fără lider, și împreună au ridicat ștacheta la cote net superioare activității din țară, Mihai luând în brațe una dintre chitare. De ani buni de zile concertează în Europa, lansând nu mai puțin de trei discuri. Mai mult, în 2014 se clasează pe Locul al II-lea la Wacken (cel mai important festival - concurs metal-rock din lume), anul trecut apărând și pe filmul aniversar al manifestării care a împlinit 25 de ani. Tot Dirty Shirt se fac vinovați de mai multe concerte europene în memoria Colectivului, iar la Baia Mare, de ani de zile, Moș Crăciun e rocker (egida unui festival rock din fiecare iarnă, care strânge fonduri pentru diferite cazuri umanitare).

ROMULUS CRUCEANU (SUA). Plecat din România în 1980 și stabilit la New York, tânărul violonist și pianist a avut șansa să studieze, apoi să predea la Queens College Aaron Copland (beneficiind de laboratorul lui Robert Moog, inventatorul sintetizatorului). Prin urmare, s-a dedicat muzicii electronice – unul dintre discurile sale a fost nominalizat în 1993 la premiul Grammy (secțiunea new age). În ultimele două decenii a revenit de mai multe ori în România, de fiecare dată cu un nou proiect. În anii din urmă a colaborat la New York cu Ljubisa Ristic (chitarist care a cântat cu nume importante în România anilor '70 - '80), iar la Londra cu Space Donovan, în spectacole tip musical. În momentul filmării, la sfârșitul anului 2015, Romulus lucra la discul-concept „Agnus Day”.

Doru IONESCU

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

George BALINT

Redactori:

Mihai COSMA, Octavian URSULESCU

Editorialist: Liviu DĂNCEANU

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:

Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROȘCA,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ

Semnează în acest număr:

Ruxandra ARZOIU, Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR,
Ioana BENTOIU, Mihai-Alexandru CANCIOVICI,
Grigore CONSTANTINESCU, Florin DIACONESCU, Andra FRĂȚILĂ,
Oana GEORGESCU, Doru IONESCU, Ozana KALMUSKI-ZAREA,
Petrișor MILITARU, Despina PETECELE-TEODORU,
Ileana POPOVICI, Speranța RĂDULESCU,
Elena-Agapia ROTĂRESCU, Adina SIBIANU, Mircea ȘTEFĂNESCU,
Florin-Silviu URSULESCU, Vasile VASILE

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742X